

Het huis Honselaarsdijk in 1638. Deel 1

A.L.G. Bosboom-Toussaint

bron

A.L.G. Bosboom-Toussaint, *Het huis Honselaarsdijk in 1638. Deel 1*. P. Kraaij junior, Amsterdam
1849

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/bosb002huis02_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

I.**Toen er te Honselaarsdijk nog een lusthuis was....**

Toen er te Honselaarsdijk nog een vorstelijk lusthuis was;.... ik meen een lusthuis gemeubeld en bewoond in vollen vorstelijken luister. - Toen er de slotgrachten nog frisch en helder waren, en krioelden van springende, dartele visschen, toen de lanen en dreven daar rondom onderhouden waren met die zorge en keurigheid, die van 's meesters oog getuigt; toen dat alles was wat het niet meer worden zal; - toen men nog 1638 schreef om het al te zeggen, wandelde een man van een deftig en ernstig uitzigt, door eene der lanen van het bosch Hondshol, dat ten laatste zich aansluit aan de meer kunstmatig daargestelde dreven van het kasteel; van tijd tot tijd bleef die man stilstaan en rondzien, als om zijn dubbel deel te nemen van het natuurgenoet, als om met langzame teugen de frischheid van de lucht in te drinken, en de geuren in te ademen, die 't welig kruid en het dik gebladerte hem toewuifden; somwijlen zette hij zich neêr op eene der natuurlijke

banken, door mos en zoden rondom de boomen gevormd, en bleef dan eene poos zitten, met zijn dikken wandelstok tusschen de beide handen geklemd, met eene uitdrukking van kalmte en kracht in houding en gelaat, die plezier deed om aan te zien.

Toch werd hij gestoord. Een oogenblik, nadat hij zich weêr zulke rust had gegund, werd hij ingehaald door iemand, die hem op zijde trad, een jongman in de eerste vaag der jeugd, uiterst prachtig gekleed, en die met eene zekere gemeenzaamheid tot hem zeide:

- Ik bidde u, vriend! sta mij even te woord!
- Tot uwe dienst, edele jonker! waartoe kan ik u nut zijn?
- Enkel om mij in den weg te regt te helpen, doch noem mij niet edele jonker, ik ben een burger, een Amsteldamsch koopmanszoon, die op adeldom noch titels regt heeft.

En de jonge man zeide dat op eenen toon, die bewees, dat de vergissing in zijnen rang hem zeer bijzonder onaangenaam moest zijn, hetzij uit republikeinschen afkeer van zulke onderscheidingen, hetzij uit eenige kleingeestige gewaarwording van benijding.

- Wel doch, mijn jonge meester! gij zult u daarbij niet kwalijker vinden en ik denkelijk ook niet; hoofdsche jonkers vallen bij wijlen wel eens wat snibbig in 't antwoorden, en in u verhope ik nog een jolijselijk gezelschap te vinden op mijne wandeling, hernam de andere vreemde met eene fijne berisping van des anderen korzellig antwoord, berisping die zeker begrepen werd, want de jonge man sprak:

- Ik acht niet dat ik u een goed gezelschap kan zijn, want naar ik merk zijt gij gestemd tot jok, en mij staat het hoofd niet naar vrolijkmoedigen kout.

- Op uwen leeftijd en in uwen staat kan men doch altijd stoffe vinden tot blijgeestigheid, als men er maar recht naar zoekt, mijn jonge vriend! en ergert het u nu dat gij geen edelman geboren zijt, als we tien jaar verder zijn zit ge welligt op 't kussen in den raad uwer stad of in de staten, en wordt als edelmogende aangesproken! een Amsteldamsche koopmanszoon kan tot alles komen; dus burger te zijn, zegt meer dan een Heer te heeten, 't is de meester wezen van prinses als men bij u in stad zegt!

- Lacy! op mijnen leeftijd vraagt men er wat naar, met hoedanigen titel men over tien jaar zal genaamd worden. Tegens de kwale die mij nu prikkelt baat geen medicijn, die eerst over tien jaar kan worden ingenomen, gesteld nog ze lag dan onder mijn bereik. En uwe vergissing....

- Beken dat de schuld daarvan aan uwe zijde ligt. Bylo, uwe dragt is zoo weidsch, ik zie zoo singulier een juweel blinken in de roze van uwen kastoorhoed, uw mantel is van zulk kostbaar gebloemd fluweel, de slippers van uw zijden wambuis dus sierlijk geboord met goud passementwerk, uwe mouwen en hoozen getooid met zoo veel strikken en linten, dat ik u aanzag voor eenig hoveling of eerejonker van eene der prinsessen.

De jongman zuchtte diep en scheen uit de volheid van zijn hart te willen antwoorden, maar plotseling bezon hij zich en zeide alleen morrend:

- Zoo zij onze vaders de meesters van prinses

noemt, moge het ons doch veroorloofd zijn geen slechter gewaad te dragen dan de dienaren der vorstinnen.

- Ei, wie zal uwe vrijheid perke stellen? Ik meene doch nietwes anders dan 't gebruik, en zoo bij wijlen een sermoen van den een of anderen predikant, die tegen de uiterlijke weelde ijvert; maar wie 't verbiede, ik allerminst, die 't wel gaarne zien mag dat de effenheid van het zwart gebroken wordt door rood armozijn en goud, en door zoo fijne Vlaamsche kant als waar uw omgeslagen hemdsboord meê prijkt. Linten, rozetten, gesteenten en ander sierlijk tuig, dat wat fladdert en flikkert, breekt de strakke stijfheid der gestaltenis, en hoogt de frischheid op van een jeugdig aanzigt en helderblaauwe oogen als de uwe.

- Met uw oorlof, Mijnheer! wie zijt gij? aan uwen simplen bruinen mantel hield ik u voor een stemmig burger, doch deze tale die gij voert, is meer die van....

- Een kunstenaar! meent ge, zoo zijt gij niet ver van de waarheid. Voor 't minst ik jage de kunst na, soms met wat goede fortuin, doch niet altijd, sinds die luimige godinne bij wijlen wegvliedt, juist als men haar meent te grijpen.

- Een kunstenaar, riep de jonge man zichtbaar verheugd, overzeker een schilder, o! zeg mij doch, zeg mij doch haastig met wien mijne goede fortuin mij dus laat zamentreffen?

- Gemak, mijn jonge vriend! blijf doch gedekt, de zon steekt fel, 't is geen prinse der kunst die voor u staat. Ge ziet wel dat ik nog den ouderdom van

Bloemaert of Miereveld niet heb bereikt, en voor den Heer Rubens zult gij mij toch niet houden, ik ben Gerard Honthorst - ziedaar alles!

- Gerard Honthorst! Honthorst! wien prinsen en heeren om zijne tafereelen en conterfeitsels bidden als eene hooge gunst, die Rome heeft gezien, en in die groote vaderstad der fraaije konsten zulke glorieijke triomphen heeft behaald, die de vlagman is van alle Nederlandsche conterfeitsers....

- Ei zwijg doch, jongman! meent gij dat ik met hoofdsche redenen, complimenten en dergelijke viezevazerijen meer, niet al genoeg gediend word en te over!

- De roem is toch een begeerlijk goed, meester Honthorst!

- De roem! overzeeker, maar zich altijd te hooren roemen....

- Moet doch veel zoets in hebben.

- Ja, zoo overveel zoets, dat men er af walgt, overigens zal mij van die gesuikerde spijs voor heden wel mijn deel zijn weggelegd, als ik mij weêr daar ginds bevinde op 't lusthuis!

- Daar ginds! een lusthuis, toch wel niet dat van Honselaarsdijk? riep de jonge man, sterk kleurende.

- Juist dat! het huis van zijne hoogheid Prins Fredrik Hendrik, dit voetpad leidt met een kleinen omweg derwaarts; maar uit de verstedheid van uw wezen zou ik meenen dat uw togt een ander doel heeft, en dat gij u op eenen doolweg acht.

- Ik meende u juist den weg te vragen naar dat huis, hernam de jongman, het hoofd afwendende om

den scherp onderzoekenden blik van den schilder te ontgaan.

- Zoo wandelen wij zamen, ik heb er voor eenige dagen mijn logies.

- Gelukkige!

- Dat is zoo'n overgroot geluk niet, en ligt gewordt u die fortuna zelf, als gij er eens geweest zijt, men is er met uitnoodigingen huide ten dage gul genoeg.

- Maar ik zal er niet binnen gaan! ellendige die ik ben! de hoogste begeerte, die ik voeden mag strekt alleen om te dolen zoo dicht in de nabijheid van het huis als 't zijn kan, en naar de vensters op te zien zoo lang.... wachters of heidukken het gehengen.

- Maar zijt gij dol, jonge man! waartoe zoudt ge dus den dolenden ridder spelen, als daar ietwat u naar binnen trekt? het kan voor uws vaders zoon en voor een jonkman van uw uiterlijk geene moeite zijn toegang te verkrijgen, en zoo gij mij uwen naam zegt, wil ik zelf voor uwe inleiding zorg dragen.

- Het kan niet wezen! dat kan niet onbekend blijven, 't zou ruchtbaar worden, tot den Haag klinken, tot Amsteldam welligt, en mijne zaken staan zonder dat wel slim genoeg. Ik bidde u, meester Honthorst! zoo ge wat goedheid voor mij hebben wilt, spreken wij van u en van uwe konst, en help mij eene wijle mij onttrekken aan het gedenken van kwellingen die niet te verhelpen zijn.

- Ik wil 't beproeven, ik ben ook zelf nog niet oud genoeg om vergeten te zijn wat ons tusschen de twintig en dertig de droefkreukels in 't voorhoofd

zet. Om dan naar uwen wensch van mij te spreken, moet ik aanvangen met hooge personaadjen, hun komt de voortrede toe, als de hofwet luidt; daar gij van Amsteldam zijt, zult ge weten wie er te dezer dagen hier in Holland reist.... sinds de statelijke wijze daarmeê men haar in uwe stad heeft ontvangen en getracteerd....

- Voorwaar! de reize van de Koningin Maria de Medicis en haar verblijf tot Amsteldam geheugt mij en zal mij bijblijven tot mijnen jongsten snik! antwoordde de jonge man, met zoo zichtbare hartstogtelijkheid, dat de goede Honthorst glimlagchend de oogen toekneep, alsof hij zeggen wilde, ik begin te raden. - Dat die Vorstin heden ten dage zich onthoudt op Honselaarsdijk, mag u ook wel bekend zijn.

- En dat zij er wacht op gunstigen wind om naar Engeland over te steken.... zeker, dat wete ik! en des jongmans oogen werden vochtig. Honthorst hield zich of hij dat niet opmerkte.

- Ja! op gunstigen wind of op wat anders! Nu heeft de Prinses Amalia, die haar in opregtheid een goed harte toedraagt, den wensch geuit haar afbeeldsel te bezitten. De dagen hier op 't land zijn voor de Koningin dagen van rust, of om juister te spreken, verpoozing van het gewoel der festijnen; zulks zij die besteden wilde om dit verlangen harer vorstelijke gastvrouw te voldoen, en haar beeld op het doek te laten brengen.... Daartoe werd ik ontboden.

- Gij! gij! overgelukkige, dat ik in uwe plaats ware, ik zou mij de benijdbaarste creature achten onder de zon!

- Dat is voorwaar zoo'n benijdbare taak niet, mijn jonge vriend! Ik heb grooter geneuchten gesmaakt bij 't oefenen mijner konst, dan die mij wachten bij 't nabootsen der trekken dezer onvergelyke Koningin der Leliën, als de dichters haar noemen, vernuftige, maar gevaarlijke logenaars die ze zijn, want, onder ons gezegd, die tronie dus hoog geroemd, en vergeleken bij al wat daar van blinkend wit gevonden wordt, van de paarschulp af tot op de zuiverlijke sneeuw toe, moet vrij wat in blankheid wijken voor de reine bloemekens van haar wapen. Toch, en oordeel nu zelf van 't konstgenot dat mij wacht, zal ik zoo wit eene verwe niet op mijn penseel kunnen nemen, of men zal klagen dat ik de hare onregt heb gedaan!

- Het blijft voor u toch altijd eene groote eere, meester Honthorst! sprak de jonge man ietwat scherp.

- Eere! ja zekerlijk, die is het mij, maar deze toch weder zoo periculeus als hoog, en die altijd minder vleit waar zij ons geworden, dan krenking zou gebragt hebben waar zij ons was ontgaan; - en daar hij zag dat de jonge man groote verwonderde oogen naar hem opsloeg, vervolgde hij:

- Ja, mijn jonge meester! menschen in 't gemeen, en konstenaars in 't particulier zijn nu eenmaal zoo. Ambitie laat ons nooit toe het vredig genot der ruste te smaken; 't zij bij honger, 't zij bij oververzadiging, immer blijft hare gierigheid ons kwellen en meerder vragen.

- Och! dat ik kunstenaar ware, riep de jongman met schitterende oogen en het voorhoofd hoog gekleurd.

- Wie geboren is om het te zijn, mag er den Heer voor danken, wie het niet is, zal wel doen er niet naar te staan, de mensch *maakt* zich nooit wat de Schepper hem *niet* heeft gemaakt. En waarom zoudt gij wenschen oefenaar der konst te zijn, sinds niets u verhindert beminnaar, beschermer der konste te wezen, en haar te genieten op zulke wijze.... als.... niet voor ons is weggelegd.

- Waartoe mij dat dienen zou! *nu* dienen zou! riep de jonge man met vuur. - Ligt hield ik dan uwe plaatse, en... en... maar daar valt mij iets in. Gij kunt voor mij doen, wat ik voor mijzelfen zou willen, meester Honthorst! mijn nobele, mijn treffelijke vriend, gij kunt mij eene groote dienst bewijzen, mij den eenigen balsem schenken, die wat soelaes kan brengen aan mijn bitter harteled.

- Zeg mij die dienst, jonge man! als zij doenlijk is, is zij u beloofd.

- De uitvoerlijkheid er af staat aan uw oordeel. Ik vrage u alleen maar een conterfeitsel, zoudt gij er twee kunnen maken te gelijker tijd!

- Of ik dat kan! kopijen! noodziende wel een half dozijn. Of ik dat mag! dat is eene andere zake, bij eer en trouwe dat mag niet! dat is u te gelijk gezegd, dat ik het niet wil.

- Zoo ontvaart mij de laatste hope!

- Ei wat! de laatste hope; waarom zoude een jonkman van uw uitzigt zoo fluks met de hope hebben afgedaan, daarvan de gekromde grijsheid zelve zich niet scheiden wil?

- Wat baat het toch zich te steunen op dat zwakke anker eener bedriegelijke hope, dat niet meer

kan dan ons medeslepen tot de grondelooze diepte van wanhoops-kolke, daarin ik toch niet zou schromen verloren te gaan, ware 't niet om den wille mijner ouderen, die eenmaal noodig konden hebben de zwakheid huns ouderdoms te steunen op de krachten mijner jeugd!

- Dat is een goed beginsel, jonkman! houd dat vast, het zal u tot kompas strekken om u over menige klip der jonkheid veilig heen te voeren. Doch zeg mij, wie zijn uwe ouderen, ik weet nog niet eenmaal uwen naam.

- Och! wat zal u mijn onberoemde naam, die naast den uwen geenen glans heeft dan dien van 't vaderlijk goud.

- Dat u de Nikker hale, jongen! met uwe kleinachting voor eerlijk gewonnen schatten, viel de schilder uit. - Wat zegt ons arm penseel tegen de vruchtbare vlijt onzer handelaren en zeeluiden, die togten ondernemen en konsten helpen uitvinden, daar al de wereld nut van heeft, en de nazaten nog de groote winsten van deelen zullen! God beware mij, dat ik de gave mijner konste eene geringe zoude achten, of ooit om Indische schatten mijn penseel, nu ik het eens met eere houde, zou willen ruilen voor den handelstaf van Mercurius; maar gij, bedenk dit eer ge den laatsten veracht, dat zoo wij regt hebben de schoone Hollandsche maagd uit te beelden met eenen hoorn van overvloed aan hare voeten, de nijverheid van handel en zeevaart eerst dien hoorn met hare gouden vruchten hebben gevuld. En nu zonder dralen uw naam!

- Geurt Adriaansz Wijnsse is mijn vader, en ik

heet Diedrik, antwoordde de jonge man zacht en weifelend.

- Wat! riep Honthorst, gij zijt de zone van Geurt Adriaansz, een van de vroomste en uitnemendste handelaren van Amsteldam! Vroedschap van die stad, bewindsman van de Oost-Indische compagnie, onkreukbaar patriot, in handel en wandel opregt Christen! en een welverstandig liefhebber en vorderaar der konsten! Gij zoudt diens mans zone zijn, jonge heer! en niet fier wezen op uwe herkomst en uwen naam niet met vromen trots uitroepen voor al de wereld! Fij! van u; zoo ik niet achtte, dat daar ietwat anders in 't spel was dan ijdeltuitige begeerte naar hoogheid of beruchtheid, ik wilde niet mijnen weg gaan met zoo pover een geest, of zoo flauwhertig een hart.

- Gij oordeelt te straf bij onwetendheid mijner intentiën. Ik achtte mijns vaders naam en staat al zoo goed als die eens anderen, ware 't een prinse van koninklijk bloed, of een prinse der konste - alleen zoo in 's jonkheids gloed het harte trekt naar een onbereikbaar voorwerp, en zich te laag ziet gesteld zelfs voor 't aanschouwen, en dan de ladders meent te zien, die hem toch nader hadden kunnen brengen, acht gij het dan zoo groot onverstand of ijdelheid, dat men spijt heeft zich daarop niet te vinden!

- Een ander en wijzer dan ik, zou u veelligt zeggen, zie niet op naar het onbereikbare en gij zult vergeten het te begeeren, staar niet in de zon, ge mogt stekeblind worden; maar eene zulke raadgeving zou nu toch te laat zijn.

- Ja, veel te laat!

- Dus vrage ik u alleen, hebt gij zekerheid dat de staat van edelman of die van konstenaar u tot de vervulling uwer wenschen zou brengen?

- In 't allerminste niet, alleen ik zou dan binnen gaan en gemeenzaam verkeer, met oorlof der mijnen, waar ik nu op verren afstand moet blijven, ten ware dat ik mij openlijk tegen mijns vaders wil en beginselen verzette!

- Uw vader wil alzoo niet, dat gij daar binnen zult gaan! vroeg Honthorst, op het lustpaleis wijzende, dat nu reeds digt voor hen lag.

- Zoo mijn vader wist dat ik hier was, stellig ontzeide hij 't mij, doch hij weet het niet, hij kent nog mijne kwale niet; hij weet niet wat mij met een baloord gemoed tegen zijn dank het huis heeft uitgedreven, niet waarom ik Amsteldam heb verlaten en den hofstoet ben nagereisd tot 's Hage, tot hier, altijd aangetrokken door die ongelijke verschijning, die juist nu voor mij verborgen blijft, nu ik haar meer nabij ben dan ooit.

- Ik wist wel dat er liefde in 't spel was, sprak de schilder, zonder zich sterk bewogen te toonen door den pathetischen toon van Diedrik.

- Liefde zegt ge, man! liefde! 't is razernij.

- Nu ja, razernij, mij ook goed, alle liefde heeft er ietwat van eer ze haar keerpunt heeft bereikt.

- En gij! gij! bevoorregte, zult daar binnen gaan om de wille van uwe konst, riep Diedrik.

- Ja, maar vooreerst nog niet, ik word niet gewacht vóór twaalven en voor mij zelve heb ik nog geen haast, daarop zweeg hij en trok zich de zwarte

mutstatsen heen en weder, als zouden die hem een hulpmiddel aanwijzen. - Gij hebt gelijk, als gij mijn confrater waart zou ik u kunnen inleiden, zonder dat het opzien wekte, en, ziet gij, ik ben van opinie, dat hetgeen gij uwe kwale noemt, genezing zal vinden door 't aanschouwen van nabij, mits daar iemand nevens u was die u de ware bril wist aan te bieden! bij St. Velten! wij leven in de eeuw der uitvinding van Jansen, en wij zouden een jonkman als dezen dus kortzigtig laten zonder zijnen blik op te klaren! dat gaat nimmermeer!

- Luister, heer Diedrik! ik zal u gindsche poort inbrengen, zonder dat iemand naar uwen naam of herkomst vraagt.

- Zoudt gij dat voor mij willen doen, meester Honthorst!.... maar.... mijn vader?

- Ik ben hem grooten dank schuldig, eens heeft hij mij heuschelijk verplicht, ik zal 't hem loonen in zijnen zoon!

- Als hij u die dienst dankelijk afneemt.... zou 't mij toch wonder doen.

- Hij zal tevreden zijn, en gij zult wel grooter mirakelen beleven, eer deze dag ten einde is. Maar vermits de naam van Geurt Adriaansz in de hofzalen van 't stadhouderslijk lusthuis niet weêrklanken mag, moet de jonge meester Diedrik een zediger kleedij aannemen, wil hij die onder mijne hoede binnen gaan....

- Dan zal ik naar den Haag terug moeten om mij die aan te schaffen.

- Dat is onnoodig, wij wandelen zamen even op tot Naaldwijk, 't is een kwartier gaans. Ik heb

daar mijn herberg, waar ik de luiden bespreek, die ik niet wel op 't slot ontvangen kan. Ik heb er een deel mijner goederen en costumen van allerlei aart. Gij moet u de dragt van eenen simpelen leerling getroosten, en verders eene zwijgende rol spelen. Voor al het andere laat gij mij zorgen

- Hoe gij mij gelukkig maakt! overwaar mijn goede genius bragt mij tot u.

- Ik geloof dat ook! antwoordde Honthorst; toch had zijn blik iets dubbelzinnigs en zijn glimlach iets schalks, dat Diedrik ontging, maar dat eenigzins onzen argwaan wekt.

Zij sloegen den weg naar Naaldwijk in.

II.**Op weg naar 't kasteel.**

Honthorst, Amalia van Solms, Maria de Medicis, en bij die allen het paleis te Honselaarsdijk, welks vernieuwing zijne schepping was, doen ons denken aan Frederik Hendrik, verplaatsen ons in zijnen tijd. Gaat het u niet als mij, gaat u het hart niet open, verwarmt u niet een gloed van fierheid weêr de borst, omdat gij Nederlander geboren zijt, als gij terugblijkt op dat tijdperk, op die prachtige zeventiende eeuw, die onder Maurits begint, met Willem III eindigt, en die Frederik Hendrik in haar middenvak ziet?

Een kostbaar middengesteente, dus glansrijk ingevat! Eeuw, waarin ieder beurtelings zijne voldoening vindt, tot welke staatkundige partij hij moge behooren, welke zijne godsdienstbegrippen zijn, welke ook zijne opvatting mag wezen van staats- of vorstenregt; eeuw, waarin ieder zijne sympathiën op het schitterendst vertegenwoordigd ziet! Eeuw, waarin onze stadhouders zelfs in 't buitenland golden als de

beste kapiteinen van Europa! - Europa, dat er toen toch mannen van naam en van kracht tegenover had te stellen en waarin onze staatslieden, onze gezanten het eerst werden gehoord bij de overleggingen der monarchen, hoewel hun naar den rang der volken nergens de voortrede toekwam; eeuw waarin de Oost-Indische maatschappij, als schrandere oudere zuster haren degelijken rijkdom wijselijk beheert en voorzigtiglijk vestigt, terwijl de jonge West-Indische, met kwistige loszinnigheid, de volle waarde van hare schatten verspilt, en als op eenmaal uitstort over allen, die slechts grijpen willen!

Wie het meest zien op de stoffelijke welvaart der republiek, vinden er die twee milde bronnen, die als ter regter- en ter slinkerzijde niet moede worden haar te voeden, vinden er Piet Hein met zijne zilvervloot; zooveel schats aangebragt door zooveel stoutheid. Wie hun lust hebben aan de grootheid van Oranje, zien er Maurits degen opgesierd met zulke lauweren, dat ze den somberen bloedvlek bedekken, die Barnevelds vrienden ergert, zien er Frederik Hendrik's naam doorvlochten met zegepalmen, en zijn regentenstaf, een staf des vredes, meer gebruikt tot hoeden dan tot dwingen, - zien den krijgshelm van Willem III, omgeven met de koningskroon van Engeland, - Willem de Derde, wiens fijne maar vaste mannenhand de weegschale hield van Europa's belangen, en het overwigt legde waar hij het nut dacht. De republikeinsche aristocratie ziet haar stelsel beurtelings zegevieren boven den invloed der stadhouders, ziet Barneveld in den vollen glans van zijn meesterschap, of de Bickers hooger rijzen na

eene korte verdrukking! of het tweelingsgesternte der de Witten blinken als een prachtig luchtverschijnsel, dat alles overschittert totdat het verdwijnt, en waar later schendige handen dien langen triomf gruwelijk wreken; in dit zuiver en edel bloed hebben zij hunne martelaars te stellen nevens den eersten martelaar van 't Oranjehuis, of kunnen met voldoening het oog werpen op den vrede van Munster, zonder toedoen van den stadhouder gesloten, en die den vurigen krijgslust van een jeugdig prins, reeds vóór zijne verheffing, eene sterke grens zet.

Wie in de letteren liefst den roem stellen van een land, hebben het oog slechts op te slaan om meer te zien dan wij tellen kunnen, ze zien stijlisten als Hooft, historieschrijvers als Bor, ze luisteren naar Huijgens vloeiende zangen, ze moeten Vondels verrukking deelen, waar hij gloeit, en zijn haat zelfs bewonderen, waar hij schimpt. Zij vinden de Groot als scherpzinnig regtskenner, als vrijzinnig denker, de bewondering tot zich trekken van Europa; nevens de dartele liederen van J. Secundus hoort die eeuw Kamphuijsens vromen zang nog den ruwen zeeman stichten aan gene zijde van den Oceaan; zij aanschouwt Lipsius, Scaliger en Barlaeus; zij hoort de zoete stem van Roemer Visschers dochters liefde winnen, terwijl zij de kunst eere brengen. Zij ziet een Christelijk zededichter als Cats de hulde van zijn hart brengen aan eene vrouw als Anna Maria Schuurmans. De vrienden van kunst zien hier Van Dijk, Ruisdael, in een zelfde tijdperk meer dan drie en dertig mannen, die door hun penseel hunnen naam onsterfelijkheid hebben gegeven en hun vader-

land eere gebragt, zien de graveerkunst opkomen en reeds in Sandrart bloeijen, en welke kunsten al niet uitgevonden of volmaakt door de Metiussen, de Drebbels, Stevin!

Wie de gereformeerde kerk gebonden wenschen aan de regelen eener strenge regtzinnigheid, zien die krachtig gehandhaafd door Bogerman en Walaeus, en de meer vrijen zien het evangelisch protestantisme waardiglijk vertegenwoordigd door Uitenbogaert en Episcopius. Kent gij een tijdkring waarin meer schitterende heldenfeiten op zee verrigt werden door vrome zeevoogden, mannen, die den admiraalsstaf zwaaiden met eene kunde en eene kracht zonder wederga, wier arm nooit versaagde in den strijd, wier vastheid niet wankelde in den storm, maar die ook na iedere overwinning de knie bogen voor 'God Almagtig,' die hun den zegen schonk, en in iederen nood de handen ophieven tot Hem, die ook de Heer is van den Oceaan? Hunne daden liggen te diep in ieders geheugen, dan dat hunne namen niet op ieders tong zouden zijn. Stoutheid en volharding vinden in de Lemaires hun loon, bij het ontdekken van Guinea's kust, en 't omzeilen van de Kaap, en Barendz's togt naar Nova-Zembla heeft nog in onzen tijd de poëzij des dichters bezield. Maar genoeg heb ik gezegd, om niet van overdrijving verdacht te worden, zoo ik in die zeventiende eeuw de vervulling vond van ieders schoonsten droom, en eerder zou ik u vermoeijen met de bonte optelling, u tot duizeling wekken van het gekrioel dier grootheden, dan de historie uitputten in roem, en omdat ik van droomen sprak, tot zelfs de liefhebbers van

luchtkasteelen en windhandel, dat zwak van onze wijze negentiende eeuw, vinden hunne voorgangers in de zeventiende. De speculatiën op een tulpenbol mogen toch wel het hazardspel van de beurs opwegen.

En 1638 brengt ons in een glansrijk tijdperk van Frederik Hendriks tijd. Het oogenblik, waarin de dolheden van den tulpenhandel tot het verledene behoorden, en wie er door verrijkt waren of verarmd, beiden hadden er door geleerd; die andere dolheid, de remonstrantsche religie-twisten sluimerden.... voor eene wijle altoos.... door de voorzigtige politiek van den stadhouder, wiens degen vele sterkten en grensplaatsen had herwonnen, gelukkige krijgskansen, die hem tot den oorlog geprikkeld zouden hebben, zoo niet het belang van den Staat tot den vrede had gemaand, vermaning door de handelwijze der Staten wel krachtig aangedrongen. Zoo hadden dan die overwinningen de strekking, om ten laatste tot eenen vrede te komen, dien het Bondgenootschap met de Noordsche Mogendheden en de nieuwe invloed door de verbindtenissen met Frankrijk, al meer en meer voorbereidden, hoewel de Prins de werkelijke sluiting niet heeft beleefd. De West-Indische maatschappij was pas in vollen bloei, en de ontzenuwing harer kracht door overspanning was nog niet gekomen. Zij alleen zond toenmaals nog hare vier vloten uit, en liet ze beschermen door 72 oorlogsschepen, niet anders dan of zij op zich zelve eene zeemogendheid ware geweest. De schatten, die zij in het land bragt, en die alleen bij millioenen werden geteld, meest onder den handel-

stand verdeeld, voerden de kern der natie op tot eenen rijkdom, die de bron was van eene weelde, als geen later tijdvak heeft gekend, en die te gelijk haren invloed oefende op alle kunsten, die zij kweekte en steunde, en bedeelde uit haren ruimen schoot.

Het was zeker geen ongelukkige inval van de Koningin Maria de Medicis, waar zij als ballinge omdoolde, buiten haar rijk zich in de zon van die welvaart te komen koesteren; en de jonge republiek, fier op hare jeugdige kracht, op hare nieuwe vrijheid, gekocht door eigen bloed; op haar goud, den prijs van de stoutste volharding, vond er haren trots in al hare voordeelen ten toon te spreiden voor het oog van het vernederd Koningschap, voor het oog der Koningin van datzelfde rijk, waar zij zelve in de vorige eeuw met zoo veel ootmoed en zoo veel bewegelijke noodkreten, hulp was komen inroepen, met beloften van onderwerping, die niet eens waren aangenomen; en de triomftogt, dien ze de dochter der Medicissen had voorbereid, bij hare doorreize door de provinciën, was nog meer hare zegepraal dan die der Koningin, eene voldoening harer ijdelheid dan het offer harer hulde aan eene Vorstin. Anders ten minste verklaart zich niet goed eene ontvangst, die nog overkwistig zou geweest zijn, waar er een magtige en invloedrijke bondgenoot ware te onthalen geweest, na de aarzeling om eene vrouw te ontvangen, voortaan zonder invloed als zonder kroon, ontvangst, die zelfs zijne gevaren had, omdat zij als met een frisschen glans van majesteit de persoon omgaf van eene Vorstin, die zich den persoonlijken haat had gewonnen van Richelieu, naar wiens magtig bond-

genootschap men streefde. Te zien of die glans ook zijne duistere vlekken heeft, te bespieden wat schuilt achter de coulissen van die prachtige tooneelvertooningen, openlijk der koninklijke gast aangeboden; de decoraties te beschouwen van achteren; in één woord, de keerzijde te zien van die glorierijke doorreize, die tol van hulde en nederigheid, door die vorstelijke burgers gebragt aan de voeten eener Koningin op haar eigenaardig standpunt te plaatsen, en van de la Serres opgesmukt tafereel tot de regte waardering der zaken te komen, zietdaar het doel, waarmede ik dit onderwerp opvatte, en waarbij hier Honthorst mij even goede dienst zal doen als aan Diedrik, omdat hij het is, die ons beiden zal inleiden in hare tegenwoordigheid, waar zij niet omgeven is door een joelend feestgewoel, en zelve den feestdosch der Koninklijke Majesteit heeft ter zijde gelegd, om slechts als vrouw te poseren voor een portret. Om tot dat doel te komen, voegen wij ons weêr bij den schilder en zijnen beschermeling, die wij nu vinden op den terugweg van Naaldwijk, en zeer nabij het kasteel, dat zij welhaast zullen binnen gaan. Diedrik, die zijn prachtig gewaad heeft verruild voor eene kleedij van bruine sergie, en al zijne kanten voor een neêrvallenden kraag van kamerrijks dundoek, had bij zijne groote jeugd nu geheel het voorkomen van een knaap, van een leerling, die geenerlei aanspraak had te maken, maar ook volstrekt geene opmerking zou wekken.

- Dit is toch voorwaar eene lustige schildersklucht, sprak Diedrik, die met zijn pronkgewaad ook zijne zwaarmoedigheid had afgelegd.

- Lustig! dat zal nog te bezien staan, antwoordde Honthorst.
- Gij ziet er dus zwaarigheid in?
- Ik houd niet van Oranje roepen voordat de Prins behouden is, en wij zijn nog niet aan 't eind; daarbij, ik zie in dit geene klucht, als sommigen van de dertele bent ligt zouden doen, met hunne zottelikheden geve ik mij niet af. En in dezen ben ik aan 't vertrouwen der Koningin, en aan mijne vorstelijke beschermster, de Prinses Amalia, verschuldigd, dat er nietwes voorvalle, dat opspraak kan geven of gelach wekken, dit zegge ik u, opdat gij weten moogt en mij beloven wilt, dat uwe rol enkel eene zwijgende zal zijn, en dat gij u van daden of gesten onthouden moet, die u verraden konden en op zulke wijze de Vorstelijke Majesteit kwetsen.
- O! wees er zeker af! mijn hart zoude 't mij verbieden als gebood de eerbied het mij niet.
- Op uw hart zal ik het niet graag alleen laten aankomen, sprak Honthorst wat spotachtig, doch wijl gij er toch van begint, hoe is u die passie aangewaaid?
- Wil luisteren en gij zult uwen lachlust intoomen, al ware het enkel uit deernis. - Als gij weet, heeft de Koningin Maria de Medicis, bij haar verblijf tot Amsteldam, het Oost-Indische huis bezocht.
- En het West-Indische mede, ja, dat wete ik.
- Van de receptie, die haar daar werd aangedaan gelust mij nu niet te spreken, gij weet hoe die luisterrijk was?
- Waardig den gastheeren, en waardig ook der gast, zelfs al had zij in werkelijkheid de kroonen ge-

dragen, daarvan nu slechts de wederschijn haar omflickert.

- Nu dan! mijn vader, een straf contra-remonstrant, had in de Vroedschap gestemd tegen de festiviteiten der inhalinge, die de stad der Koningin wilde aandoen. Hij oordeelde, dat men Gods eere en de belangen der Ware Religie beter zoude gevorderd hebben met de Fransche geloofsgenooten te steunen tegen den Minister Richelieu, dan door zulke considerable sommen uit te geven, om feesten van blijde inkomste te houden ter eere eener Koningin, die dochter was uit het verraderlijk papistisch geslacht der Florentijnsche Medicissen, en weduwe van eenen Vorst, die zijn geloof had verzaakt uit wereldsche inzigten....

- Daarin herken ik den ouden Geurt Adriaansz, die om de schatten van beide Indiën tot geenerlei accomodatie zou te bewegen zijn, waar het zijn *geloof* gold, dat wil zeggen, de eere der Dordsche Synode, viel Gerard in, die welligt wat naar de Remonstrantsche gevoelens overhelde.

- Juist; hij zou daartoe zoo min te brengen zijn als tot het ontkennen van zijne eigene handteekening! Ook zou ik volgaarne zijne redenen geëerbiedigd hebben, ware het niet dat het gevolg er van in volle zwaarte op mij arme nederkwam. Want ziet gij, mij die reeds vooruit had gedroomd van al die jolijzelijke feesten en plegtige optogten, daarbij ik eene eereplaatse zoude houden nevens andere jongeluiden van mijne kwaliteit, ik die alreede op onze kamer het voorstel had gedaan tot aanspraken en tot dichten....

- O ho! mijn jonge meester is rederijker.... dichter....
 - Wie op mijnen leeftijd heeft niet wat lust tot de poëterije?
 - U althans gebreekt die niet. Opgewonden verliefd, ge hebt daar niet veel meer bij noodig om poëet te zijn, naar 't mij schijnt.
 - Denk dus aan mijn leed, toen mijn vader zeide dat zijn zoon, voegelijk, geen der feesten kon bijwonen, sinds hij zich openlijk en ernstelijk had gesteld tegen allen omhaal, dien men te dier gelegenheid dacht te gebruiken. Dus voor mij geene gelegenheid om eenig aandeel te nemen in dat alles, dan om, verstolen op een afstand onder het volk, op zijn best gelegenheid te vinden om te zien, volstrekt geene om gezien te worden; de pijn van 't gemis viel mij zwaarder dan ik vooruit zou geloofd hebben, want in 't eind, luidruchtigheid en gewoel te zoeken lag niet in mijnen aard, en van 't drukke banquetteren mijner genannen had ik steeds afkeer.
 - De verbeelding was u gescherpt door 't gebod der onthoudinge!
 - Of het dat was zou ik niet kunnen zeggen, maar wel dat van 't begin aan toen er sprake kwam van de reize dier belangwekkende Koninginne door deze landen en naar onze stad, mijn hart van verlangen klopte, om hare gestalte te zien, die men bij die der Olympische Juno vergeleek, en hare trekken te aanschouwen, die ik mij niet te minnelijk noch aanvallig kon voorstellen, sinds men de schoonheid der Cyprische Venus in haar moet wedervinden, als gezegd wordt.

- Ja, in verzenaanspraken, welkomstredenen en dergelijke trouwe tolken der waarheid meer! viel Hontkorst in.

- De gedachte haar te naderen, haar toe te spreken, hare stem te hooren, het een of ander blijk te ontvangen van de opmerking dier hooggeroemde, deed mij het bloed van vreugde versnellen, het deed mij met brandend ongeduld de ure harer komst inwachten. En toen die kwam, als ik gezegd heb, niets van dat alles voor mij - oordeel wat mij dat was!

- Geene kwalijke voorbereiding voor 't vervolg, beelde ik mij in!

- Ten leste was nu de heugelijke dag bepaald tot bezoek der Vorstin van het Oost-Indische huis, en daar mijn vader bewindshebber was, kon hij niet wel onderlaten zich nevens de andere Heeren van de compagnie derwaarts te begeven ter harer receptie, en zijn zoon niet weigeren er eenigen eerepligt te vervullen; zoo geschiedde 't ook. Ik werd gekoren om de Koningin te onderrigten van de herkomst en het gebruik der verschillende vruchten en specerijen, die in de gouden en Japansche schalen waren ten toon gesteld. Ik had mij voorbereid haar ter dezer gelegenheid dus op te nemen, dat ik nooit meer de heugenis mogt verliezen van hare beeldtenis, en had te gelijk mijne woorden overlegd, en dus geschikt als ik hoopte, dat haar eenig goedwillig antwoord ontlokken zou, ik had zelfs een kniedicht vervaardigd in een moment van verrukking...

- Juist, en toen het oogenblik daar was om het uit te spreken zeydet gij niets!

- Lacy! gij raadt het. Toen die groote Koningin voor mij stond, vergezelschap door zijne Hoogheid den Prins, de Prinses, de Koningin van Bohemen en vele andere doorluchte en prinselijke personaadjes, stond ik als een verwezen mensch, naauw wetende wat ik deed, en als werktuigelijk eene schale grijpende met amber en die aanbiedend aan de eerste de beste, dat was gelukkig de Koningin; maar naauwelijks durfde ik even de oogen naar haar opslaan, zij had de fijne welriekende handschoen uitgedaan van hare regterhand, en de allerwitste en teêrste vingers die ooit eene vrouwenhand hebben gesierd, kozen uiterst bevallig eene der kleinste korrels van het geurige amber, en deed mij daarbij eene vraag.... in de françoise tale geloof ik.... want het geluid harer stem trof mij zoodanig....

- Wel zeker, gij hadt de Granide gelezen: *'uw stem en zweemt geen menschelijk geslacht'* lag u op de tong, al kost gij 't niet uiten.

- Poëten als de Heer Hooft zien wonder diep in 't menschelijk gemoed! iets dergelijks ging in mij om, geschokt, bedwelmd stond ik, en zweeg en antwoordde niets!

- Och arme! en gij, die daar gesteld waart om te spreken!

- 't Was om het te besterven van spijt en beschaming; ook hoorde ik iets als gelach en gefluister, en dit bragt mij tot mij zelven; maar het was te laat - zijne Hoogheid de Prins, mijne bewogenheid opmerkende, en meenende dat ik zweeg uit schroom, nam schielijk het woord in mijne plaats, en voerde de Koningin haastig verder, zelfs uit goed-

heid om mijne verwarring niet te verergeren, doch tot mijn allergrootst verdriet, daar ik, nu wat bekomen, het wezen der Koningin eens regt goed had kunnen gadeslaan. Wel had ik heugenis behouden van het fonkelen harer zwarte oogen, doch.... dat was alles, slechts in 't heengaan haar nastarende, kon ik oordeelen van hare volmaakte gestalte, houding en tred, die mij toescheen het midden te houden tusschen die eener trotsche nimfe en eener fiere godin.

Honthorst haalde even de schouders op met een hoofdschudden, en vroeg hem: - En daarna?

- Daarna traden de dames, jonkvrouwen en cavaliërs van 't gevolg toe, Hollandschen zoowel als Franschen, en begosten zich meester te maken van de voortbrengselen der Molukken, van Arabië en van Persië, die ter discretie waren gesteld van wie hunner er begeerte naar had, zoodra de Koningin ze zou bezigtigd hebben. Ik had geen lust om bij dat spel toe te zien, en begaf mij naar eene der bovenzalen, waar de costumen en de wapenen der overzeesche volkeren waren ten toon gesteld, in hope daar nog den stoet met de Koningin aan te treffen. De zaal was alreede verlaten en ik was op het punt datzelfde te doen, toen iets blinkends op den vloer mij in 't oog viel; ik nam het op, 't was eene kleine oorbagge met een peerparel daaraan hangende; in verstrooiing stak ik die bij mij en ging verder. Voor zij het Oost-Indische huis verliet, had ik toch nog eenmaal het geluk de aanbiddelijke gestalte dier verhevene vrouw te aanschouwen, na-

melijk bij 't uitgaan daarvan, maar haar minnelijk wezen kost ik niet goed onderscheiden, dit ten halve gedekt zijnde door het masker. Wonderlijk te moede keerde ik naar huis terug en bleef zitten peinzen over die liefelijke verschijning en dien vreemden, onverklaarbaren indruk, dien zij gemaakt had op mijn gemoed.

- En gij zeidet in gedachten alles wat de verslagenheid u belet had haar te zeggen?

- Juist en nog veel daartoe. 's Avonds toen mijn vader van zijnen uithof kwam, vertelde deze, dat de Kolonel Bicker hem geadverteerd had, dat de Koningin een kleinood vermiste, waaraan zij groote waarde hechtte, en vermeende dat verloren te hebben in het Oost-Indische huis. Eene oorbagge met een peerparel! Gij begrijpt hoe schielijk en hoe vrolijk verrast ik mij voor den gelukkigen vinder verklaarde. De Heeren van de compagnie, zonderling mijn vader, vonden die navraag op order der Koningin wat vreemd, oordeelende dat eene zoo groote Prinsesse, ter zulker occasie, niet had behooren aandacht te geven op zulk verlies, nocht vreeze toonen dat het gevonden zijnde, niet tot haar zou worden gebracht!

- Ik begrijp dat! Luiden die gewoon zijn over de schatten van Indië te beschikken, moesten wel wat laag neêrzien op een Fransche peerparel! glimlachte Honthorst.

Diedrik Adriaansz knikte ook lagchend, en ging voort. - Dus meende mijn vader, moest het verlorene haar teruggebracht worden op eene wijze,

die deze bekommering beschaamde en te gelijk van des vinders zijde iedere gedachte aan een ander loon, dan dat van heuschen dank, afwees. Dies gaf hij mij eene kleine gouden doos, een waar kunststuk van bewerking, van binnen met rood fluweel gevoerd en doortrokken met ambergeur. Kostbaar en konstig eene kluis voor 't kleine witte juweel. Oordeel van mijne vreugde, doch zij was van korten duur. Het vertrek der Koningin uit Amsteldam was plotseling bepaald op den volgenden ochtend, wezende een zondag, en al had mijn vader het mij vergund, een gehoor ware niet meer te verkrijgen geweest. Zulks ik genoodzaakt was mijne opwachting te maken aan hare karos, toen zij, onder statelijke omgeving van een schutterlijke eerewacht en van de hooge autoriteiten der stad, Amsteldam voor het laatst doorreed. Zij accepteerde het geschenk met den inhoud dankelijk, en sprak mij toe met eene gracie en met eene liefelijkheid, die nooit weêr uit mijn geheugen zal gaan. Ik zeide wat ik best konde, maar ik was in eenen staat van duizeling, zonderling toen zij mij haar ontschoeide hand reikte om te kussen, dat ik geen acht gaf op mijn paard, dat schichtig werd, toen de trompetten gestoken werden, om het naderen te verkonden van eene deputatie der stads-regering. De Koningin maakte eene beweging van schrik; een der pages, die naast de karos gingen, greep haastig de teugels, die ik had laten vallen; de Baron Boreel wenkte mij ter zijde te gaan, en sprak de Koningin toe, om haar gerust te stellen. Ik ijelde voort, ik had behoefte mij

weg te begeven verre van het bonte gewoel, en alleen buiten de poort bleef ik toeven, om zoo met al het volk, die uitstekende en die glansrijke godinne een laatst vaarwel toe te wuiven. Zij had zich toen ontmaskerd, opdat al de menigte haar gelaat zou kunnen zien, en ik genoot mede dat voorregt en voor het eerst. - Diedrik zuchtte diep!

Honthorst glimlachte. - En zonder mij zou het voor het laatst zijn geweest, en dat zou zekerlijk het ergste zijn wat u had kunnen overkomen!

- Ik denk zoo! want nooit zag ik een wezen, waarvan de glans der koninklijke majesteit dus getemperd werd door aardsche minnelijkheid, toch verhoogd en geadeld door bovenaardsche liefalligheid, en ik houde dat uwe konst nooit schooner beeld ter nabootsing is gegund, dan nu gij het hare moogt conterfeiten.

- Ik zal daar nu nietwes op zeggen, dan dat ik geloove, dat nooit vrouwe u te voren kwam, wier persoon u dus de verbeelding heeft getroffen, daartoe op verschillende wijze voorbereid zijnde, en nu zeg mij haastig het verdere, want met deze poort komen wij den voorhof binnen, belast u dus, om den schijns wille, met de doos voor mijne penseelen en verwen.

- Er is geen verder, fluisterde Diedrik, terwijl hij den kleinen last aannam, als dat ik uit Amsterdam ben verreisd naar 's Hage, en tot hier toe, om -

Schildwachten riepen hen aan.

Honthorst noemde zich, en ongemoeid bestegen zij weldra de trappen van den hoofdingang. Waar

de kunstenaar zijn beschermeling nog opmerkzaam maakte op de prachtige standbeelden, die ter weêrszijden van den trap in de *bassecour* geplaatst waren, en die de aandacht werkelijk verdienden, die ze vroegen; maar Diedrik had lust noch kracht, naar hem te luisteren, of ook slechts op te zien, zelfs niet eens naar het balkon, een wonder der beeldhouwkunst.

III.

En daar binnen....

Daar Gerard Honthorst reeds sedert eenige dagen zijn verblijf had op het paleis, was hij bij alle hofbeambten, hooge als geringere, goed bekend, evenzeer als zij onderrigt waren van het doel zijner tegenwoordigheid; niemand verwonderde zich dus of deed hem eene vraag, toen hij met eenen jongman, blijkbaar zijn leerling, zonder iets te zeggen, zijnen weg nam naar dat gedeelte van het kasteel, dat voor het gebruik der Koningin was afgezonderd.

Het kasteel te Honselaarsdijk, zoo als het door den stadhouder Frederik Hendrik kortelings was opgetrokken, bestond uit een hoofdgebouw en vier hoekgebouwen of paviljoenen, *en rotonde* op de wijze van torens, doch met het midden en met elkander verbonden door huizen en galerijen. In een dezer paviljoenen, dat over het water heen uitzigt had op de prachtige lanen van het park, genoot Maria de Medicis de gastvrijheid van den Prins

van Oranje. De schilder doorliep haastig de galerij, hield zich even op in eene antichambre, waar hij zijnen mantel aflegde, en Diedrik begreep toen, dat hij dit kleedingstuk had gedragen om zijn ander gewaad voor het stof van den heerweg te beveiligen, en dat hij de eischen der hofetiquette niet geheel uit het oog verloor. Zijn gewaad was deftig, hoewel eenvoudig, effen zwart fluweel, met een platten halskraag van fijne kant; toen hij zijnen grooten vilthoed had afgeworpen, plaatste hij een zwart lakensch calotje op zijne zwarte haren, die strak neêrhingen, en dit gaf hem een voorkomen van oudschheid, dat nog verergerd werd door zijne scherpe en harde trekken; maar te gelijk lag er iets geniaals in de uitdrukking van dit gelaat, dat met de grofheid der trekken als met de oudschheid er van verzoende.

- En nu hierheen, sprak hij, Diedrik vooruitschuivende, terwijl hij eene deur opende en eene damasten togtgordijn wegschoof; zij traden toen een vertrek binnen, bewonderenswaardig van pracht en goeden smaak. Het was achtkantig, de lambrizing en al het verder houtwerk was gebeeldhouwd en rijk verguld, het behangsel was geschilderd, maar door eene beroemde meesterhand, ieder der acht vakken gaf een afzonderlijk tafereel te zien, afgeperkt en ingevat door smalle gouden lijsten. Het volle licht van de drie smalle en hooge ramen, waarvan de zijden gordijnen geheel waren weggeschoven, viel op eenen troon geheel van purperzijden fluweel met gouden leliën doorweven, de draperiën waren gesierd door zware gouden franjes, en opgevangen door koorden en kwasten van gedraaid gouddraad.

Zelfs de trappen der *estrade* waren met dezelfde rijke stof overdekt, en ook daar blonken de leliën van Frankrijks wapen u tegen. Op de *estrade* stond een prachtige stoel, en daarnevens drie opeengestapelde kussens, altijd van het purperen fluweel met de leliebloemen, gesierd met gouden ornamenten, en op die kussens de koninklijke kroon, niets dan deze, de schepter ook zou een anachronisme zijn geweest. De Koningin was niet daar; anders ook hadden wij niet het eerst de aandacht aan de meubelen gegeven, en Honthorst, die het zeker weten kon, ware niet dus onaangemeld binnengetroden. Op eenigen afstand van den troonhemel stond een schildersezal, en op een *gueridon* eenige benodigdheden voor den kunstenaar. Dit prachtig vertrek was den eenvoudigen Meester Gerard tot werkplaats gegeven!

- Moet gij der Koningin geen bericht laten doen van uwe aankomst, vroeg Diedrik, bleek van ontroering.

- Dat is onnoodig. Zij heeft mij afspraak gegeven voor dit uur en weet dat zij mij vinden zal, de Koningin komt als zij gereed is. Ik ga intusschen eens opnemen, of ik wat vrede mag hebben met mijnen arbeid van gisteren.

En nadat hij den doek had weggenomen van zijn stuk, bezag Honthorst het met aandacht, en een glimlach van genoeg verhelderde hem het gelaat.

Diedrik dit ziende, ging schielijk naast hem staan, maar trad even snel weêr terug, terwijl hij uitriep:

- En kan dit u voldoen, Mr. Honthorst?
- Gij vindt de gelijkenis dus nog niet volkomen?

vroeg de schilder plagend, want Diedrik kleurde en verbleekte van toorn.

- Gelijkenis! riep deze nog meer geërgerd. Hoe! een man van uw talent zal zijne reputatie wagen met dit te geven als het portret der Koningin Maria de Medicis, de fierste en bevalligste vrouw der wereld! Zoo ik mijne grootmoeder niet had gekend, kost gij mij dit als hare beeldtenis aanbieden.

De schilder glimlachte, en zeide alleen: - Ik zal mij van dit vonnis beroepen, als gij het conterfeitsel voltooid zult zien! er moet nog veel aan gewerkt worden, hoewel juist niets veranderd op de wijze die gij zoudt verlangen.

Diedrik zweeg en haalde de schouders op, hij had geene woorden om zijne verontwaardiging uit te drukken, zonder den kunstenaar te beledigen; dit zwijgen zou hem drukkend zijn geworden, zoo niet een gerucht van stemmen, voetstappen en herhaald klinken van eene kamerbel in het naaste vertrek zijne opmerkzaamheid had afgeleid; voor Honthorst scheen dit niets ongewoons te zijn, althans hij ging bedaard voort met eenige benooidgheden voor zijn werk gereed te zetten, en wees er Diedrik het gebruik van aan, opdat deze later niet een al te linksche en onwetende leerling mogt schijnen; de jongman luisterde slechts half, en riep op eens: Ik hoor de stem der Koningin; maar vreemd.... die klinkt scherp en schel.

- Dat is *niet* vreemd, mijn jonge vriend! eene vorstin gebruikt een anderen toon, als zij in 't openbaar zoetheden terug geeft voor klinkende lofspraak, dan waar zij in hare binnenkamers hare hofjuffers

toespreekt, en zonderling de uren voor de kaptafel mogen voor deze wel pijnlijk wezen; maar nu toch klinkt die stem anders, mij dunkt zij wordt angstig en dof, daar moet iets ongewoons voorvallen... God behoede die ramspoedige vorstinne! Ha! daar komt toch iemand.

De persoon, die binnenkwam, was een oudachtig man in deftige hofkleeding. Het was Monsieur de Rioland, eerste geneesheer der Koningin.

- De dokter! riep Honthorst, dat spelt niets goeds.

- Het is ook geen goed, Mijnheer Honthorst! sprak deze ernstig. De Koningin, die reeds lijdende was ten gevolge van hetgeen haar op gisteren heeft getroffen....

- Op gisteren, Mijnheer de dokter?

- Ja, ge herinnert u, dat de Koningin in de séance voor u werd geïnterrompeerd door tijdingen uit Frankrijk?

- Maar al te wel.... doch daar ik terstond daarop naar Delft ben gereden, en eerst dezen ochtend vandaar ben teruggekeerd, vernam ik niet verder....

- Zij waren van zulken inhoud, dat de Koningin den verderen dag in haar vertrek heeft doorgebracht zonder iemand te willen zien, dan Monsignor Fabroni, en dat tegen den avond mijne hulp noodig werd geacht.... en nu, verbeeld u onze bekommring, Mr. Honthorst! nu zijn de tijdingen uit Engeland zoo weinig voldoende, dat de Koningin gansch bewogen en ontstemd is, en zich ontschuldigen laat bij u.

- Hare Majesteit moge daarin doen naar hare

convenientie, alleen stem mij toe, Monsieur Rioland! dat ik geen geluk heb - gisteren af te breken op een goed moment, om tijdingen uit Frankrijk, en van daag niet eenmaal beginnen, om berigten uit Engeland! Op die wijze kan 't conterfeitsel, buiten mijne schuld, lang onderhanden blijven.

- Ik geloof ook niet, Mijnheer Honthorst! dat iemand van u haast heeft gevorderd met de voltooiing, sprak de dokter met eene zekere beduiding, die de kunstenaar terstond vatte, want hij antwoordde:

- Ik ben niet gehaast als ik weet, dat men mij den tijd gunt.... en om te beginnen, wil ik mijn oorlof nemen voor heden.

- De intentie van hare Majesteit was integendeel dat gij wachten zoudt.... Monsignor Fabroni is ontboden.... en als mijne meesteres zich met dezen beraden heeft, verhoopt zij u nog eene ure te kunnen schenken....

- Ik ben de gehoorzame dienaar harer Majesteit, hernam de kunstenaar, hoewel met een ligt schouderophalen, want hij bedacht, dat in 't eind een uur niet zoo groote verandering zou kunnen brengen in hare zaken, om op hare stemming en voorkomen invloed te oefenen.

Zoolang duurde het niet eens, de dokter werd geroepen; dames en edellieden traden bij afwisseling binnen, nu zij de Koningin niet daar wisten, om eenige woorden te wisselen met Gerard Honthorst, die als vermaard persoon hunne belangstelling wekte, en die, hoewel vernuftig en geniaal, zijn vernuft niet gebruikte om te kwetsen, noch de genialiteit dreef

tot verzaking van goeden toon en heusche vormen, als te dier tijde menig kunstenaar zich veroorloofde. Hij sprak niet tegen zijn gevoelen, maar waar hij het voorzigtig achtte verzweg hij dat; hij verlaagde zich niet tot flauwe vleijerij, maar waar hij iemand iets aangenaams konde zeggen met opregtheid, daar verzuimde hij het niet, en dan had dit uit zijnen mond eene dubbele waarde, omdat het eene uitzondering was en geen regel in toepassing gebragt op iedereen en te allen tijde.

Niemand van die lieden lette op Diedrik; maar tot zijne verwondering, zeide ieder, wiens oog op het aangevangen portret viel, den schilder eene beleefdheid over de gelijkenis, zoowel als over de uitvoering.

- Laffe vleijerij! dacht de jongman bij zich zelven.

Op eens kwam er eenige beweging in de kleine voorzaal, de hovelingen op dit oogenblik in de kamer rangschikten zich, met het woord: de Koningin komt!

Pages schoven de gordijn terug. Honthorst, die zich gezet had om de draperie te schetsen, wierp zijn krijt ter zijde en stond op.

Maria de Medicis vertoonde zich, - zij leunde op den arm van haren vertrouwden gunsteling, Monsignor Fabroni; diens gemalin ging haar ter zijde, en vele hofdames en heeren volgden.

Of Diedrik ook zijne ziel in zijne oogen legde, kan men denken, en toch, hij moest zich leunen tegen den muur, waar hij stond, zoo sloeg op eens de schrik hem om 't harte.

Maria de Medicis geleek volkomen op haar portret! En zelfs ware dat voltooid geweest, men had den eerlijken Honthorst nog wel van vleijerij kunnen beschuldigen, bij vergelijking in dat zelfde oogenblik met het voorkomen der Koningin.

Want is het waarheid, dat de vrouw, zelfs de schitterendste schoonheid, hare *beaux jours* heeft, even waar is het, dat ze die het zekerst heeft, waar ze weet bewonderd, geliefd, toegejuicht te worden, zoo is het ook waar, dat op zekeren leeftijd (en wij zullen hooren dat de Koningin die had bereikt) die dagen al zeldzamer en zeldzamer worden, en dat zoo zelfs jeugdige oogen, waaruit pas tranen zijn gevloeid, altijd iets van hunnen glans verloren hebben, die eener vrouw van Maria's leeftijd groote schade lijden aan schoonheid als zij ze heeft rood geweend.

En zoo was het, men behoefde niet eens met de illusies van Diedrik dit lusthuis te zijn ingetreden, om, bij haar binnenkomen in dit vertrek, in Maria de Medicis niet die prachtige, fiere vorstin te herkennen, die onder zulk lofgeschater door hooge triomfbogen was heengetrokken, bewonderd en toegejuicht door breede volksscharen.

Haar gang was nu niet bevallig en waardig, als voegde bij het zwartfluweelen sleepkleed; maar met driftige en toch wankelende stappen deed ze de weinige schreden, die haar noodig waren om haren zetel te bereiken, en daar liet zij zich nedervallen met eene houding van matheid en lusteloosheid, die een scherp contrast daarstelden met de pretensiën van den troonhemel, die haar hoofd overwelfde. Hare trekken droegen de sporen van eenen doorwaakten

nacht, zij kwamen scherper en dieper uit, en zelfs de gevuldheid der wangen deed ze meer spreken. De zwaar geteekende wenkbrauwen, bijna te sterk voor eene vrouw, moesten zeker bij oogen, die van vrolijkheid en opgewektheid schitterden, de levendigheid van het gelaat verhoogen; nu, daar die oogen dof stonden en als ingezonken waren, gaven die zwarte wenkbrauwen slechts eene uitdrukking van strengheid en stroefheid, die groot nadeel deed aan de bevalligheid; hare ontstemming en vooral hare tranen hadden het blanketsel als eene onhandige toiletkunst voor heden ongeraden gemaakt, en de geelbleekheid van haar gelaat was dus door geen enkel roosachtig tintje afgewisseld. Zelfs de lippen waren bleeker dan ze anders schenen, en de mond had geen glimlachje, maar trok zich pijnlijk zamen, met iets minachtends en bitters, dat alle gedachte aan minnelijkheid uitsloot, met één woord, Honthorst, die voor zijnen patiënt Diedrik zeker iets in dien smaak had gewenscht, toen hij hem genezing spelde, vond dat het toeval hem boven verwachting had gediend, en dat de kuur voor eene eerste zelfs wel wat over sterk was uitgevallen, want de arme jonge man scheen meer verpletterd dan geheeld. Voor zijne kunst achtte hij dit oogenblik verloren, zonder eenigen twijfel, en in die overtuiging zeide hij, na eene eerbiedige buiging, tot de Koningin:

- Ik durf niet verhoppen, dat uwe Majesteit gezind zal zijn mij deze ure te geven voor het portret....?

- Integendeel, Mijnheer! wij zijn daartoe zeer gezind, wij hebben juist nu geene wigtiger bezig-

heid, en onze geneesheer raadde ons sterk aan deze afleiding te nemen.

De arme schilder verbleekte, en vermomde eene beweging van spijt en onwil, terwijl hij met eenen zucht zijnen ezel teregt zette in het vereischte licht.

Nog eene hoop bleef hem om de marteling te ontgaan, als zijn penseel naar dit model, de trekken moest geven van haar, waarvan gezegd was toen zij zich te Leiden voor een vensterraam eene wijle zonder masker vertoonde, dat men er in vertegenwoordigd zag alles wat de aarde het voortreffelijkst bezat en de eeuw het zeldzaamst, en waarvan de rector der Leidsche Universiteit had betuigd, uit naam van zijne collega's: *'que sa seule présence, en leur comblant de gloire, terminait toutes leurs curiosités,* (en vervolgende) *car à quoi nous serviroit d'aller courre le monde, si vostre Majesté en est l'unique ornement?'*

Eenen blik werpende op het ongewoon getal hovelingen en vrouwen, die met de Koningin waren binnengekomen, sprak Honthorst half smeekend, half morrend:

- Ik neem de vrijheid uwe Majesteit te doen opmerken, dat ik gewoon ben meer ruste tot mijn werk te vragen, dan die zich wachten laat bij de tegenwoordigheid van zoo velen.

Een glimp van voldoening verhelderde even de trekken der vorstin, terwijl zij antwoordde:

- Wij zullen alleen zijn, mijn waarde Mr. Honthorst! en daarop tot het gevolg: - Gij hebt het gehoord, mijneheeren! uwe tegenwoordigheid zou den kunstenaar hinderlijk kunnen zijn! De heeren

en dames van het gevolg verwijderden zich met de gewone vormen.

Monsignor Fabroni bleef.

- Vicomte! zeide Maria tot hem, ik geloof dat onze nobele kunstenaar niet voldaan zal zijn, voòr hij ons onder vier oogen heeft!

Honthorst wilde iets zeggen; maar de blik, dien de Koningin nu op hem wierp, was zeer verstaanbaar; hij zweeg dus, en Fabroni sprak, terwijl hij de wenkbraauwen zamentrok:

- Ik weet dat uwe Majesteit te allen tijde zoo veel faveure heeft betoond aan de oefenaars van konsten, dat ik mij wel hoeden zal, mij te stellen tegen het verlangen van Mr. Honthorst.

Die woorden waren scherp genoeg, vooral tegenover de voormalige beschermster van Eleonora Galigai; maar de Koningin scheen gelukkig tot den prijs van eene hatelijkheid zijne verwijdering te koopen, want, na dit woord boog hij zich en ging, en zij zich wat meer opgeruimd teregt zettende op haren zetel, sprak tot Honthorst:

- En nu, signor amico! aan uwe taak, als 't u gelieft.

- Uwe Majesteit gebruike eenige toegevendheid voor mij, begon Honthorst, - in waarheid en ter goeder trouw, nu wij zamen zijn, vergeve mij uwe Majesteit het goedronde woord! zoo ik heden mijn penseel eerlijk zal gebruiken, blijft mij geene kans dan door de wereld een logenaar of een onhandige gescholden te worden. Reeds is mij, arme kunstenaar, wanhoops uiterste poging voorgeschreven in die taak, om bij den roep van schoonheid, die uwe Majesteit

voorafgaat en verzelt, niet al te zeer achter te blijven in het nabootsen uwer trekken, en bedenk, heden is het wezen van uwe Majesteit dus ontstemd....

- Laas! laas! mijn goede meester! ik wete; doch mij dunkt het moet mij toch veroorloofd zijn, in mijne binnenkameren die zware hofkunst niet te oefenen, die ik altijd door noodig heb te gebruiken onder 't gewoel der feesten en van receptiën; die hofkunst, die de diepe droefgeestigheid der ziele leert verbergen achter 't mom van gezette minnelijkheid....

- Wie zou ik zijn, zoo ik het mijne genadige vorstin misduide, en mij niet veeleer gestreeld voelde door het vertrouwen, dat zij mij daardoor toont; alleen, zij moge dan ook om mijnentwille in bedenking nemen, dat ik een konstenaar als den heer Rubens tot voorganger heb bij het weêrgeven van hare trekken, dat hij daarbij het voorregt had hare Majesteit te kennen en te schetsen in den bloei harer jeugd, en omgeven van den vollen luister van 't geluk, en dat de straalgloed van geluk en roem, waarmede hij u heeft weten te omgeven op het doek, slechts de weërkaatsing was van hetgeen hij zag, terwijl ik....

- Bij den naam mijner Heilige patrones! Gij spreekt het uit, ik mis Rubens! zeker ik mis hem! riep de Koningin.

- Ik weet het, Mevrouw! antwoordde Honthorst, een weinig kleurende, zekerlijk wete ik dat *ik* Rubens niet ben, noch hem ooit gelijken kan in 't konstig mengen van fijn rood met onge-

lijkbaar wit; maar ik weet ook dat mijne manier zijne waarde heeft, en dat het krachtig weêrgeven als het getrouw navolgen onder de deugden hoort, waarop ik mij toeleg, ik ben geen Rubens; leider! niemand weet het beter dan ik; maar te meer ook mag ik op toegevendheid....

- Mijnheer! mijnheer! viel Maria in, hoe komt gij er op, dat ik u den minderen zou noemen van mijnheer Rubens in 't aanzigt, wat uwe konst aangaat; Heiligen des Hemels! denk ik in 't oogenblik aan uwe konst of die van Rubens!... veeleer is het, dat ik aan mijnheer Rubens gedenk als aan een vriend die mij plagt goede dienst te doen, en dies betreure ik hem in deze ure, want ik heb een vriend noodig!

- Een vriend, Mevrouw! sprak Honthorst, die herleefde, na daaraan kan 't u toch waarlijk niet gebreken....

- Meer dan gij denkt: vertrouwde personen te vinden is zeldzaam, en daarbij die men eens tot raadslieden genomen heeft, willen soms liefst hunne inzigten opdringen, in plaatse van naar de onze te handelen. Diensten te doen tegen hun gevoelens, daarvan ontschuldigen zij zich meest, of zoo niet, voeren zij die uit met slappen ijver, zoo niet met kwade trouw. En gedenkende hoe luiden van uwen stand veelmalen in scherpzinnigheid van oordeel en in voorzigtige wijsheid in 't onderhandelen met de beste staatsdienaren gelijk staan, en hen in goeden wil en ijver dikwijls overtreffen, zoo heb ik het oog op u geslagen, om u eene groote dienst te vragen....

- Ik ben de gehoorzame dienaar van uwe Majesteit, en bekenne haar heden liever met mijnen raad te dienen dan met mijn penseel....

De Koningin glimlachte.

- Gij, kunstenaars! hebt al even veel zorg voor uwe glorie, als wij voor de onze naar ik zie! wat mij aangaat, ik had noodig het voorwendsel van 't portret te gebruiken, om de anderen te verwijderen, zonderling Monsignor Fabroni, die mijne opinie in dezen niet deelt, en die mijn ontwerp veeleer zou tegenwerken dan vorderen....^(*)

- Ik dank uwe Majesteit voor dit vertrouwen, en ik hoop het mij waardig te toonen, alleen.... ik ben zoo min een Rubens in de diplomatie als in 't coloriet.... schoon ik geloove dat mijne nachtlichten hem niet wijken!

- Gij zult het wel genoeg zijn, om voor mij te doen wat ik noodig heb, en uw krachtig duister *Messer Gerardo della notte!* kan mij ligt beter dienen dan zijn vleijend licht! sprak zij beduidend.

- Duister! Mevrouw! in het leven versta ik mij gansch niet op.... fijne verwickelingen, sprak hij ontrust.

- Heb geene vreeze! het betreft geene fijne ontwarring eener politieke verwickeling, maar eene ridderlijke vriendendienst, daarbij rondheid, vastheid en

(*) Niemand ergere zich, dat Maria de Medicis spreekt in eene taal, die eenigzins het oud-Hollandsch imiteert. Ik weet niet beter het oud-Fransch terug te geven, waarin zij zeker zal gesproken hebben. Zij alleen sprekende in de vormen van onze dagen, zou de waarheid niet nader bij zijn, en in 't oorspronkelijk kan ik haar toch niet laten spreken..

voorzigtigheid de beste hulpmiddelen zullen wezen. Honthorst begreep, dat het tijd werd Diedrik te verwijderen, die gebleven was, ten deele uit schroom en verbijstering, ten andere, omdat hij als de gewaande dienaar van den schilder moeijelijk vertrekken kon op een oogenblik, dat deze zich tot den arbeid zou zetten.

- Sinds het mijn werk niet betreft, zal ik de vrijheid nemen mijnen leerling te verwijderen, die ik met mij genomen had om mij bij 't schilderen het noodige aan te reiken.

De Koningin wierp even een blik op Diedrik, en sprak toen:

- Och, laat dien knaap blijven! Ik zoude mijne pages met mij gehouden hebben, zoo ik niet geweten had, dat dit de overige hofluiden nog grooter ergernis zou gegeven hebben.

Die volstrekte onbeduidendheid, waartoe die vrouw, voor welke hij zoo veel had willen zijn, hem plotseling veroordeelde, voltooide in Diedriks hart wat het aanschouwen van nabij voor zijne zinnen had aangevangen. Hij luisterde dus van nu aan slechts met de belangstelling van medelijden en verwondering.

- Hoe de schijn ook van het tegendeel mag getuigen, ik ben in zoo hopeloozen en radeloozen toestand, als waarin nooit voordezen vorstinne verkeerde, en opdat gij mij goed dienen moogt, zal ik u gansche opening geven van mijne zaken.

- Mevrouw! sprak Honthorst verschrikt. Ik zal u dienen zonder aanspraak te maken op zoo groot vertrouwen.

- Neen, gij zijt het waardig. Ik heb daarvan zekerheid. Niet enkel omdat zijne Hoogheid de Prins van Oranje u prijst, - niet omdat de Prinses zijne gemalin u hoogelijk begunstigt, noch zelfs omdat alle grooten en prinsen in deze landen u als een zedig, waardig en welvertrouwd persoon aanprijzen, zelfs niet omdat de Koningin van Bohemen, die zoo uiterst veel zorg draagt voor de opvoeding harer dochteren, onder alle uitnemende kunstenaars, die er in deze landen bloeijen, u uitverkoren heeft om die minnelijke prinsessen te onderwijzen in de teekenkunst, zijnde dit een bewijs, dat niet alleen uwe bekwaamheid, maar ook uw persoon zich onderscheidt door de deugden van ernst, trouw en discretie, die zulken omgang met jeugdige vorstinnen noodig maakt!...

Honthorst kleurde sterk bij die lofspraak, gegeven in een oogenblik, waarin hij die niet op zich durfde toepassen, en hij viel in met een onrustigen blik op Diedrik.

- Als uwe Majesteit mij geheimen te vertrouwen heeft, wenschte ik ernstelijk dezen jongman te verwijderen; hij verstaat de françoise taal, waarin uwe Majesteit zich uitdrukt.

- Toch laat hem blijven, dat is beter, men mogt vermoeden dat wij ons met iets anders bezig hielden dan met het portret, ik zal Italiaansch spreken, gij kent die taal!

En Diedrik ook! maar dat onderstelde Honthorst niet, hoewel hij bij wat nadenken had kunnen berekenen, dat de handelsbetrekkingen met Venetië en andere handelsteden van Italië die toen ter tijd

onder de jonge kooplieden vrij gemeenzaam had gemaakt.

- Ik weet het van Rubens, vervolgde Maria, die u bij zijne doorreize door Nederland heeft bezocht, waar hij uw talent grootelijks heeft geroemd en de verdiensten van uwen persoon niet minder heeft geprezen.

Honthorst boog zich verrast en geleid.

- Maar gij kent ook de Engelsche taal, vervolgde Maria vleijend.

- Een weinig, natuurlijk gevolg van mijn verblijf te Londen.

- Waar gij een groot werk hebt volbragt voor den Koning en zijne gemalin, mijne wellieve dochter.

- Ja, eene schilderij vertoonende in mythologische voorstelling hunne Majesteiten Karel I, de Koningin Henriette, en zijne Genade den Hertog van Buckingham, een voortreffelijk liefhebber en voorstander der konsten; ook heb ik wijlen zijne Genade in dat mythologisch tafereel voorgesteld als Mercurius, de vrije konsten opleidende....

- Een belangrijk werk, overwaar! en dat uitnemend gelukt moet wezen.

- Ook uitnemend beloond, voegde Honthorst er bij, er is mij voor betaald dertig duizend gulden, en als gifte boven dien prijs ontving ik nog van hunne Majesteiten een prachtig zilveren tafelservies, en een uitnemend Engelsch rijpaard van den edelmoedigen Hertog.

- Maar gij vergeet nog een ander loon, dat gij u toen hebt gewonnen.

Honthorst zag haar vragend aan.

- De volkomene hoogachting en 't volle vertrouwen van mijn schoonzoon en zijne gemalin! zoo zelfs, dat ik op hunne aanprijzing mij met gerustheid aan u vertrouwe in eene zaak, die van 't uiterste gewigt kan zijn....

- Ik luister, Mevrouw! sprak de schilder, gerust dat hij nu de eenige toehoorder was die verstond.

- Lees eerst, en zij gaf hem een klein biljet; gij ziet dat ik op uwe kennis van de Engelsche taal rekende; niemand van mijn gevolg verstaat het, en ware dat, ik zou er niemand de lezing van gunnen.

- 't Is van de hand zijner Majesteit van Engeland zelf!

- Ja, dat zie ik, van het overige rade ik niets!

Honthorst las, maar veranderde van kleur onder 't lezen.

- Dat is geene aangename mededeeling, die u daar gedaan wordt, Mevrouw!

- Ik vrees iets zeer onaangenaams.... sprak Maria met eene uitdrukking van angst.

- Eene goede receptie in Engeland is u nog niet gewaarborgd, vervolgde Honthorst aarzelend en Maria aanziende, om de uitwerking van dit berigt gade te slaan.

- Ik begin mij zelfs te ontrusten of men mij zal toestaan derwaart over te komen.

- Leider! Mevrouw! kan ik u die onrust niet benemen. De Koning ontraadt uwe Majesteit de reize naar Engeland in deze oogenblikken.... Daar schijnt groote spanning te heerschen tusschen den Koning en zijn Parlement, en die Vorst bidt uwe

Majesteit in overweging te nemen, dat de redenen, waarom voormaals het geheele huis der Koningin naar Frankrijk is teruggezonden, niet hebben opgehouden te bestaan, maar veeleer in kracht zijn toegenomen, door vernieuwden invloed van hen, die het vorderden!

- Ah ja! men heeft in Engeland groote vreeze voor de belijders van de Katholieke Godsdienst! naar ik hoore....

- De overkomst van uwe Majesteit, met een gevolg van Fransche en Italiaansche hovelingen en vrouwen, mogt daarom opschudding verwekken onder 't volk, en gansch niet goed gezien wezen bij de grooten zelfs....

- Maar wat raadt Karel dan daarin, vroeg Maria driftig, de Koningin Henriette schrijft mij, dat ik mij houden moet aan den raad des Konings, of liever niet komen.

- De Koning slaat voor wat mij ondoenlijk schijnt, hervatte Honthorst.

- Zeg wat het is!

- Uwe Majesteit zou zich moeten scheiden van geheel haar gevolg, en alleen zoodanige lagere bedienden met zich houden, als volstrekt onmisbaar waren. In Engeland zou men terstond in dit gemis voorzien, en op die wijze zoude uwe persoon tegen wantrouwen en *desagrement* van de zijde der natie verzekerd wezen....

- Voorwaar, dat is een offer, dat ik niet zal brengen, - een eisch, waaraan ik niet zal toegeven! riep Maria met verontwaardiging.

- Uwe Majesteit heeft dus nog goede hoop naar

Frankrijk te keeren? vroeg Honthorst, zich vergissende in hare vastheid.

- De tijdingen van gisteren hebben mij de laatste hoop daarop benomen. De tusschenkomst van den Stadhouder bij den Kardinaal is zonder uitwerking gebleven, en daarbij zoo de staatkunde Richelieu nog bewegen kon tot eenen glimp van verzoening, mijn zoon zal nimmermeer vergeven - noch vergeten.

Daar was iets akeligs in de vaste overtuiging, waarmede die moeder zulk eene getuigenis gaf van haar eigen zoon. - En men wist dat zij geene valsche was, en dat zij eene vreesselijk ware voorspelling insloot van haar eigen lot. Toch is welligt een vlugtige terugblik in haar leven niet overtollig voor de eene of andere onzer lezeressen.

Maria de Medicis, dochter uit het listig en heerschzuchtig geslacht der Florentijnsche Hertogen, was geene goede moeder geweest, en eene zware vergelding strafte haar met een onnatuurlijken zoon. Bij het leven van haar gemaal had zij moederlijke zwakheid voor hem getoond, zonder waarachtige moederlijke liefde; en na diens dood had zij het ongeluk gehad van te vergeten, dat zij alleen Koningin-Regentes was, om een' Koning op te voeden, niet om zelve heerscheres te zijn, of veeleer in plaats van hem, in wiens naam zij de regten van het Koningschap uitoefende, waardiglijk voor te bereiden voor zijne grootsche taak, en als moeder zijne liefde te winnen, terwijl zij hem als voogdes achting afdwong, dacht zij aan niets, dan aan de middelen om het tijdperk harer heerschappij te verlengen,

zelfs boven dat zijner meerderjarigheid, en handelde daarbij zoo geheel tegen hare eerste pligten, dat er aan het Fransche hof geen knaap leefde, wiens zedelijke vorming zoo verwaarloosd was als de wees van Hendrik IV, en geen kind met meer liefdeloosheid uit 's moeders tegenwoordigheid werd verdreven, dan het kind, dat eenmaal zijns moeders lot in handen zou hebben; de Koningin werkte dus zelve het eerste mede aan de vervulling van de profetie, die de slimme Bearnees, ruw, maar met voorzienige wijsheid uitsprak, toen zij zich tegen eene kastijding stelde, die de ferme vader noodig achtte en hij haar toevoegde: ‘Mevrouw! bid God om mijn lang leven! want die ondeugende jongen zal u slecht behandelen na mijnen dood!’ - Intusschen gebruikte ‘de ondeugende jongen’ den ledigen tijd van zijne jeugd zonder leiding, om de kopjes van kleine vogeltjes tusschen steenen te verpletteren, in afwachting dat hij steenen der verbrijzeling zou werpen op de moederlijke borst.

Ook heeft er welligt nooit een Koning op den Franschen troon gezeten, zoo arm aan Koninklijke deugden, om menschelijke zwakheden voor het oog van zijn volk meê te dekken, als Lodewijk XIII, en zoo zijn groote Minister hem niet had ter zijde gestaan, en tegelijk ter zijde gedrongen, dan zeker had Frankrijk eene treurige rol gespeeld in Europa te zijner tijd, in plaats van de schitterende, die het aanving op zich te nemen. Wat Maria de Medicis aangaat, zij had nog even den tijd gehad Richelieu in de regering in te schuiven, toen reeds haar eigen gezag een magtigen schok onderging, en haar ze-

ventienjarige zoon zijne heerschappij aanving met den overlegden moord van haren gunsteling, den Maarschalk d'Ancre, en de regtspleging tegen hare vriendin Eleonora Galigai, als tooveres openlijk verbrand op de strafplaats te Parijs. Hare verbanning naar Blois, waar zij bewaakt werd als eene gevangene, volgde kort op den val harer lievelingen; van toen aan knoopte zij intrigue aan intrigue, om den verloren invloed te herwinnen, in plaats van door waardige rust de moederlijke achtbaarheid te handhaven, en welhaast na hare vlugt uit het kasteel van Blois, was zij het punt van vereeniging, waarom Prinsen, grooten en burgers, ieder ontevreden gemoed en iedere gekrenkte ijdelheid, of ieder miskend belang, zich heen schaarde om, onder de leus van hare regten, eigene bedoelingen te doen zegevieren. Zoo was het gekomen tot eenen openlijken burgerkrijg, waarbij moeder en zoon ieder aan eene zijde stonden, en hoewel die met éénen slag werd beslist in 't voordeel van den Koning, de schuld lag aan beide zijden, de haat was ingekankerd, hoewel, na de onderwerping der Koningin, onder eene uiterlijke verzoening vermomd. Richelieu, door Maria's hand op de eerste trede zijner fortuin gebragt, had zich in haren laatsten tegenspoed slechts een dubbelzinnig vriend getoond, een zelfde haat tegen Anna van Oostenrijk, de jeugdige gemalin van den Koning, hield hen eene wijle als bondgenooten zamen, maar eindelijk bragt het belang van zijne staatkunde mede, zich Maria's openlijken vijand te toonen, en van toen af was haar ondergang zeker.

Van Lodewijk XIII zou het moeilijk zijn te

zeggen, tegen wien hij heimelijk de meeste achterdocht, ijverzucht en bitterheid voedde, tegen den Kardinaal, tegen zijne vrouw of tegen zijne moeder; maar zeker is het, dat hij den eersten het meest vreesde en het meest noodig had, zich van de tweede niet kon ontslaan, maar over de laatste ten minste de opgekropte boosheid van zijn gemoed kon uitstorten met schijn van regt, en zij werd het slagtoffer van Richelieu's vervolging onder den naam en met den wil van haren zoon, vervolging die haar ten laatste het rijk uitdreef met eenen kleinen stoet van getrouwen, die toch voor de geringe hulpmiddelen, welke haar gebleven waren, nog een te talrijke was. Met willige gastvrijheid werd zij ontvangen te Brussel, aan het hof der Infante-Regentes, en de betrekkelijke rust, die zij daar vond, werd alleen verstoord door den dood dier Vorstin, die de rampspoedige Maria plotseling uit haar toevlugtsoord verdreef. In Engeland, waar hare dochter Henriette Maria met Karel I was gehuwd, en op dezen den invloed oefende eener vrouw, die bemind wordt, hoopte zij eene nieuwe schuilplaats te vinden; maar totdat zij de zekerheid had die te verwerven, moest zij zich ergens ophouden; en uit nooddwang had zij reeds Spa gekozen, toen het haar inviel, dat de reis door Holland genomen, haar vele moeilijkheden zou sparen en ligt eenig voordeel kon aanbrengen. Zij schreef aan den Stadhouder Frederik Hendrik, die door afkomst als politieke gevoelens zich meer dan Maurits aan Frankrijk had aangesloten, en hoopte door zijne tusschenkomst haren doortogt door de Neder!anden te mogen nemen met

toestemming van de Algemeene Staten; maar die toestemming was niet zoo gansch gereedelijk gegeven. De Staten-Generaal vreesden twee dingen: de groote financiële offers, die haar verblijf zoude vergen van de schatkist, en waarvoor men zich niets winnen kon dan den haat van den Kardinaal, wiens bondgenootschap men wenschte, en de mogelijkheid, dat, bij bezwaren over hare ontvangst in Engeland, hare doorreize in een verlengd oponthoud mogt veranderen, dat, behalve de overige moeilijkheden, die het verwekken kon, zeker Nederland zoude maken tot een nieuw tooneel harer rustelooze bemoeijingen, om den Kardinaal te dwingen haar in Frankrijk terug te roepen. Intrigues, die altijd zonder ander gevolg werden afgesponnen, dan het verderf van wie er in gedeeld hadden, zoo zij onder het bereik gebleven waren van Richelieu's wraak. Men wilde dus die doorreize beperken tot een stillen doortogt, waarvan de kosten niet voor haar gedragen zouden worden, en waarbij men haar verzoeken wilde met de meeste haast voort te trekken, zonder zich in eene der hoofdsteden op te houden, tot in Zeeland, om daar den eersten gunstigen wind den besten af te wachten tot den overtogt naar Dover. Maar Frederik Hendrik wist dit hard besluit te veranderen, door dien Heeren indachtig te maken hoe deze Koningin, hoewel nu zonder invloed, toch eenmaal den haren had gebruikt in hun belang en hen zelfs met duizenden had ondersteund, en dat in 't eind zoo dankbaarheid voor bewezen weldaden tegenover eene gevallen weldoenster al niet tot de politieke deugden behoorde, toch als christelijke deugd door

een Christenvolk behoorde geoefend te worden; met één woord, door welken drang van redenen dan ook, Frederik Hendrik overwon, en verkreeg zelfs meer dan hij aanvankelijk had gevraagd. Wij hebben het reeds gezegd, toen de Staten en de steden eens besloten hadden Maria de Medicis ‘een goed onthaal te doen,’ maakten zij er voor hun eigen voldoening meer dan voor de hare welligt, eene overluisterrijke ontvangst van. Met welk gevoel zij die hulde ontving, kunnen wij nagaan als wij alles zamentrekken wat er was voorafgegaan, wat er nog onderwijl voorviel en wat zij verder vreezen moest. Dit geleide, onder toejuichingen en feesten, als van stad tot stad, maakte het haar tegelijk onmogelijk ergens langer te vertoeven, dan hare gastheeren het vooruit besloten hadden, en om het zoo eens uit te spreken, regelden de programma's der feesten te harer eere tegelijk den duur van haar verblijf.

Te 's Hage, waar zijn doorgaand verblijf den Prins den meesten invloed gaf, had zij langer kunnen vertoeven dan elders, en toen het heengaan ook daar noodig werd, vond zij op Honselaarsdijk, in 't eigen lusthuis van den goedhartigen Vorst, al de gastvrijheid, al de edelmoedige bescherming, waarop haar ongeluk en haar rang regt hadden, waren het ook niet hare deugden en volkomenheden, die men er mede eerde.

Maar ook aan den tijd van dat verblijf te Honselaarsdijk moest een einde komen, en toch.... nog altijd wachtte de Koningin te vergeefs uit Engeland eenige verzekering van goede ontvangst; alle brieven, die tot hier toe gewisseld waren, vermeden dat

punt, stelden het in verre verwijdering; of onder woorden van verlangen en hartelijkheid, werd daarin meer dan eens de vrees uitgedrukt, dat men niet voor haar zou kunnen doen wat men wilde; welke pijnlijke gewaarwordingen, welken zielsangst deze toestand moest geven in het gemoed eener vrouw, zoo fier als Maria de Medicis, die gewoon was als Koningin te heerschen, en nog de behoeften der heerschappij niet kon opgeven, wat daar voor die vrouw voor smarte en vernedering lag in wachten, in zulk wachten, kan men zich ligt voorstellen, terwijl alles wat er in Holland voor haar werd gedaan, over haar werd gezegd en dat zij als hulde- en eerbiedbetuiging moest aannemen, er te pijnlijker de zwaarte van deed voelen en als bespotting werd van haar innerlijk lijden.

Eindelijk kwamen die brieven, die men als de beslissende had gewacht. Het officiëel schrijven uit naam van den Koning, dat voor geheel het gevolg der Koningin Maria geen geheim kon blijven, hield reeds zwaarigheden in omtrent de reis en de overkomst der Koningin, die deze als voorbereiding eener weigering van haar te ontvangen aanmerkte, hoe hoffelijk en met hoe eerbiedige *courtoisie* ze ook waren vermomd; maar een briefje der Koningin Henriette bad haar, zich vooreerst te houden aan het eigenhandig schrijven des Konings, dat zij in 't Engelsch hier bijgevoegd zou vinden, en dat door niemand dan een vertrouwd persoon, niet tot de hofhouding der Vorstin zelve behorende, moest gelezen worden, en dat men iemand uit Holland, b.v. den schilder Honthorst, liever in 't geheim moest nemen,

om den schadelijken indruk te voorkomen, dien het op den goeden wil van het Fransch gevolg zou kunnen uitoefenen; het gold dan ook niets minder dan de vraag om hen te verstooten en te verlaten na zoo veel bewezen trouw, eene hardheid, die de Koningin in eene eerste opwelling van edelmoedigheid met afschuw had vervuld, maar die zij toch later uit vorstelijk egoïsme, als eene treurige noodwendigheid begon aan te zien;

- want zij sprak als overwegende:

- Sommigen van hen zouden welligt hunnen vrede kunnen maken met den Kardinaal, vooral waar zij zich over mij te beklagen hadden, daartoe ik hun vrijheid zou geven, andere mogten wel, door mijne goede recommandatie, bij den Prins of de Prinses van Oranje hunne plaatsen vinden, voor de overigen zou ik iets kunnen doen... als ik later, zelve in Engeland zijnde....

- Dit verstooten van trouwe lieden vreeze ik zou eenen slechten indruk maken in dit land, Mevrouw! waar men het onder de pligten der Heeren rekent luiden, die hen goed gediend hebben, eerlijk te onderhouden en hun leven lang te verzorgen, sprak Honthorst, meer opregt dan beleefd.

- Ach! het zou ook niet gaan, riep Maria, Fabroni en de anderen... en daarbij ik kan ze niet missen. Ik zie wel dat mijn ander plan een beter is, ik moet mij een nieuwen weg openen naar Parijs....

Honthorst zag haar vragend aan.

- Een nieuwen weg, Mevrouw? ik begrijp niet goed....

- Ja! die mij geopend zou worden door de wapenen....

- Uwe Majesteit heeft in 't geheim een leger kunnen zamenbrengen? vroeg Honthorst ongeloovig en bijna schalk.

- Ik bedoel door de wapenen dezer republiek!

- Als uwe Majesteit daarop reket, de Staten zijn op vrij goeden voet van vrede met Frankrijk, naar ik meene.

- De Staten, die bedoele ik ook niet, Mijnheer! hervatte Maria met een dubbelzinnigen glimlach, maar... Gij zijt immers aan de zijde van den Stadhouder en volkomen aan diens belangen gehecht?

- Zekerlijk, mij klopt het harte voor zijne Hoogheid en zijne gemalin! sprak de schilder gul en zonder eenige aarzeling.

- Zoo kan ik gerust voortvaren; de Stadhouder schijnt mij toe niet innerlijk dus één van zin te zijn, als men mij uiterlijk toont, met de Heeren Staten, die hier naar mij dunkt de plaatse houden van de Signoria in onze Italiaansche republieken....

- Ik zou u daarvan niet kunnen inlichten, Mevrouw! de Prins is niet gewoon mij te onderhouden over zulke zaken.

- En daarbij zijne Hoogheid is niet wel te doorzien waar hij zich verbergen wil, hij aardt daarin op mijnen gemaal den Koning Hendrik, zaliger, van wien men nooit regt zeker was hoe hij eigenlijk dacht, als het kritieke punten gold.

- Dat schijnt mij goede staatkunst te wezen! glimlachte Honthorst.

- Ja, maar ondanks die wolke, waarin de Prins Frederik Hendrik zich hult, meen ik uit onderscheidene teekenen opgemerkt te hebben... dat zijne Hoog-

heid verdriet heeft van de aanmatiging dier Heeren; en dat hij somwijlen moeite heeft om genoeg subsidie te erlangen om den oorlog te continuëren, weet ik voor zeker.

- Ik heb geenszins kennis van zaken, om die onderstelling van uwe Majesteit tegen te spreken...

- Daarbij bestaat hier te lande nog eene verdeeldheid tusschen de Calvinisten en andere Hugenooten, Remonstrantschen genaamd, als ik meene....

- Dat ik u bidden mag, Mevrouw! rakel die sluimerende twisten niet op, onze goede Stadhouder en de wijsten onder ons doen al hun best ze te vergeten.

- Ik wil ze alleen gebruiken! Een van die partijen is misnoegd wegens den onderstand, dien de Prins gegeven heeft aan den Kardinaal tegen de Hugenooten, tijdens 't beleg van Rochelle! Het oogenblik is daar, om dat misnoegen te stillen, - laat den Prins nu de Hugenooten dienen tegen den Kardinaal. Wel overtuigd dat de tusschenkomst der Staten-Generaal en van den Prins te mijnen behoefte vruchteloos zoude zijn, van wege den onverzoenlijken haat van den Koning en de staatkunde van den Minister, heb ik op nieuw voormalige betrekkingen aangeknoopt met de onderliggende partij in Frankrijk, en ik weet dat het getal der ontevreden overgroot is en met iederen dag toeneemt. De dood van Chalais heeft alle grooten en edelen tegen den Koning en den Kardinaal ontstemd, en velen, veel meerderen dan ik nu kan opgeven, zouden den val van den laatsten willen, zelfs al ware hij tegelijk die van den eersten!

- Mevrouw! Ik versta mij niet goed op politiek.... maar is de Koning Lodewijk XIII niet uw zoon?

- Mijn oudste, ja, maar ik heb nog een anderen zoon.

- Monsieur! de broeder van den Koning, die nu Hertog van Orleans is, zeide Honthorst verwonderd, dat zij eenen Prins noemde, die zijnen vrede met Richelieu had gemaakt te haren koste.

- Ja, mijn zoon Gaston, hernam Maria met zeker welgevallen, een Prins die vele goede hoedanigheden heeft, hoewel de afhankelijkheid, waarin Richelieu hem houdt, hem belet uit te komen... Een Prins die zeker niet ongeschikt zou zijn voor de regering...

- Maar Mevrouw... zelfs bij ontstentenis van den Koning, is er een dauphin in Frankrijk.... Heeft men uwe Majesteit te dezer dagen niet gecomplimenteerd over de geboorte van haren kleinzoon....

- Voorzeker.... Ook bedoel ik het regentschap.... het mijne in zijnen naam.... Anna van Oostenrijk is zeer.... jong.... zij zal zich haasten het leven te genieten, na den val van den Kardinaal.... zij heeft nog zoo weinig denkbeeld van regeerkunst.... wij beloven haar de terugroeping van hare vriendin de Hertogin de Chévreuse, en zij zal tevreden zijn.... Maar ik sprak van Gaston, hij is in ernst gezind zich aan de partij der Hugenooten aan te sluiten, waar wij mannen hebben als Condé, Bassompierre en anderen; Vitry, de Graaf van Soissons en meerderen zouden zich terstond voor ons verklaren, zoo

haast men zekerheid had van hulp buitenslands; Spanje zelf zou dit ondernemen met tolerantie zien, zoo al niet met hulp stijven, want de Kardinaal heeft zich een onvermoeid tegenstander getoond van het huis van Oostenrijk, dat tot iederen prijs gereed is weêrwraak te nemen.... In Parijs zelf is mijn naam nog zoo geliefd, en kan daar nog zoo magtig werken, dat alleen de voorwaarde van mijn terugkeer en aandeel in de regering, hun genoeg zou zijn om het uiterste te wagen tegen Richelieu.

- Dit zoo zijnde, Mevrouw! is het altijd vreemd, dat zij niet reeds eerder zijn begonnen, sprak Honthorst.

- Niet ieder oogenblik is rijp voor zulke ondernemingen, waartoe veel moet zamenloopen. Nu zijn wij zoo ver gekomen, dat men mijn laatste woord wacht, en waar ik gisteren nog aarzelde, ben ik heden besloten, door hetgeen men mij uit Engeland schrijft....

- Het is mogelijk, Mevrouw! dat dit ontwerp uitvoerlijk is, - ik ben zoo gansch vreemd aan de combinatiën der hoogere staatkunde, dat ik hieraf niet weet te oordeelen; dus ondersta ik mij uwe Majesteit te vragen, waarom dit aan mij? sprak Honthorst, wiens trekken al strakker en strakker werden, en die kennelijk meer begreep dan hem lief was te hooren.

- Waarom dit aan u? Luister aandachtig, mijn goede Mr. Honthorst! zaken als deze zijn niet aan 't papier te vertrouwen, en toch diende de Stadhouders ze te weten; gaarne had ik heden reeds ze met hem besproken, maar zijne Hoogheid liet giste-

ren berigten, dat zijne gewone ongesteldheid, het voeteuvel, hem in den Haag terughield; of de Prinses nog heden komt is onzeker, en daarbij zij is zeer voortvarend.... en ik weet niet of hare influëntie hier ten goede zoude werken. Gisteren heb ik Mijnheer den Kolonel Douchant naar den Hage gezonden, met eene commissie aan de Staten, en om tegelijk hun gevoelen te ondertasten, en hij is nog niet terug. Mijnheer Fabroni is tegen alle andere ontwerpen dan zijne eigene, en dus zou ik niemand hebben om aan den Prins te zenden, zoo gij niet hier waart....

- Maar, Mevrouw! wat zal ik daaraf aan den Prins zeggen, wat zal tot uw welgevallen de Prins daarin kunnen doen? vroeg Honthorst, verdrietig.

- Maria zag hem aan met haren listigsten blik.

- Moet ik u dan alles zeggen, vroeg zij, begrijpt gij dan niet wat daarin ligt?

- Neen, Mevrouw! volstrekt niets! Zeg mij alles, of liever zeg mij niets; want voor mij heeft dit tafereel nog minder klaarheid dan een mijner Italiaansche nachttafreelen, sprak Honthorst met beduiding.

Maar de Koningin wilde hem niet verstaan, wilde zijn geheim wederstreven niet begrijpen, of zij hield zich overtuigd, dat haar einde hem met den aanvang verzoenen zou, althans zij vervolgde:

- Nu dan. Ik heb een middel uitgedacht om den Prins Frederik Hendrik een overwigt te geven in deze landen, groot genoeg om zijne weêrbarstige Staten welhaast naar zijne hand te stellen. Ik ga

het u zeggen, opdat gij het den Prins zoudt voorstellen en deze zelf er van mag oordeelen.-

- Zeg niets, Mevrouw! niets, wat verdeeldheid zou kunnen stichten tusschen den Prins en de Staten, want ik versta alles en ik kan dit niet langer aanhooren, riep nu op eenmaal Diedrik in zulk goed Italiaansch, dat der verschrikte Vorstin geen twijfel bleef of hij waarheid sprak.

- Heiligen des Hemels! riep Maria, wat is dat! ben ik dus verraden? en met de oogen wijd geopend van schrik staarde zij op Diedrik, terwijl zij met de uitgestrekte hand naar hem heen wees.

Hij was de estrade dicht genaderd, en stond nu daar in eene houding, die meer dreigends had dan ootmoedigs.

Honthorst, niet minder getroffen dan Maria zelve, was ook opgestaan, en riep hem nu toe: Meester Diedrik, voor waar! gij stort mij in 't verderf! maar toch dank ik u, want noch gij, noch ook ik mogten langer hooren, zoo wij trouwe wilden houden aan het Vaderland, en toch zwijgen, om geen kwaad te brengen over het hoofd van deze Vorstin.

- Zwijgen! Meester Honthorst, ik zou zwijgen waar ik zulke vondsten hoor tegen de rust en de eere van onze natie door eene vreemdelinge! riep Diedrik in de hoogste verontwaardiging.

- Bezadig u, om 's Hemels wil, bezadig u! fluisterde Honthorst hem in; dit alles is van geene beduidenis zoo wij zwijgen, maar onvoorzigtiglijk verbreid kan het uiterst veel kwaad brouwen - ook deze ongelukkige Koningin, deze vrouw, gij zeidet, dat gij haar liefhadt....

- Ik weet niet hoe ik dus in doling heb kunnen zijn, hernam Diedrik verslagen, want hij was zich zelve een raadsel, en hij zag nog eens op de Koningin, die in 't einde zwijgend en als verstijfd van ontsteltenis was blijven staan, maar bij wie de gloed van den toorn nu op het voorhoofd steeg, daar zij, na die zamenspraak in hunne eigene taal tusschen Meester en leerling, den blik van den laatsten nog stouter en koeler op zich zag rusten.

Zij onttrok zich daaraan door zich om te wenden naar Honthorst, en tot hem te zeggen op een toon van laatdunkende hoogheid:

- Meester Honthorst! gij moest toch uwe dienaren beter in respect houden, of ze niet in vorstelijke vertrekken inleiden....

Die toon van minachting trof Diedrik scherper dan het toornigst verwijt; zijne gansche fierheid verhief zich en versterkte nog de verontwaardiging der vaderlandsliefde, en hij vergat dus geheel de rol, zoo gewillig en dankbaar op zich genomen.

- Ik ben geen dienaar van Meester Honthorst! Ik ben een vrijgeboren Nederlander, zoon uit een aanzienlijk Amsterdamsch huis, die niet langer kon aanhooren, dat men de stoffen zamenbrengt, om in onze republiek discoord te stichten, dat op hare schade en de verkorting harer vrijheden kon uitloopen.

- En gij, gij, zijt niet verwonderd van die verklaring, Meester Honthorst! riep de Koningin. Honthorst haalde de schouders op en staarde verlegen voor zich.

- Dus een opzettelijk bedrog van u! en Maria's oogen flikkerden van spijt en woede.

De schilder, die veel met Vorsten en Vorstinnen had omgegaan, wist dat hun toorn, zelfs de onregtmatigste, nooit in zijnen loop wil gestuit zijn, en zich liefst uitviert, eer men haar afbidt; die van Maria was niet onregtvaardig, dien moest men dus bovenal die speling laten; ook antwoordde hij demoedig:

- Ik heb schuld, Mevrouw! groote schuld, maar niet die welke uwe Majesteit bedoelt; zoo haast het mij vergund is tot eene verklaring te komen....

- Ja! verklaar u, verklaar u; wij wachten, wij bevelen niet anders! riep Maria heftig.

- Vooreerst, Mevrouw! herinner u hoe veel malen ik uw verlof gebeden heb om hem te verwijderen...

- Maar waartoe hem hierheen te brengen, zoo hij niet was wat hij scheen?

- Misschien zal uwe Majesteit het vergeven, zoo ik haar alles zal hebben gezegd, begon Honthorst, nog genoeg verlegen hoe hij zijne ware bedoeling op wat gevallige wijze plooijen zou voor het gehoor der Koningin.

- Dit bidde ik, Mevrouw! wil bedenken dat de zoon van zijn vader, een magtig Amsterdamsch koopman, even goede hope kon voeden op eene heusche ontvangst in dit paleis, als een mijner leerlingen.... somwijlen uit den laagsten stand van 't volk opgenomen....

- Maar juist onbeduidendheid was hier de beste kwaliteit, merkte Maria aan.

- Ook zeker, had ik vooruit kunnen zien, dat

deze zitting van uwe Majesteit zoo groot verschil van onderhoud zoude opleveren met die van gisteren en eergisteren, overwaar ik had dit waagstuk niet aangevangen! zuchtte Honthorst.

De Koningin was intusschen meer bedaard geworden en had zich beraden.

- Het zij dan zoo, Mijneheeren! hernam zij, door verrassing zijt gij nu *beiden* in het geheim mijner plannen, dat ik slechts één uwer had willen aanvertrouwen, en wereldsche noch hemelsche magt kan maken, dat gij die geheimen niet weet; daarom is er voor mij maar ééne wijze om van uwe geheimhouding zeker te zijn, gij zult *beiden* die ontwerpen steunen, hetzij gij mijne inzigten deelt of niet; Mijnheer is de zoon van een rijk en magtig Nederlander, zooveel te beter, een zulken heb ik juist noodig; gij, Mr. Honthorst! de gunst en het vertrouwen van alle Koningen en Prinsen zoudt gij verliezen, zoo het ruchtbaar werd hoe gij het mijne hebt geschonden, zoo dien mij dus ijverig en met opregtheid.

- In alles, Mevrouw! zeide Honthorst, mits het niet zij in staatszaken, en bovenal niet zoo er de belangen der Staten of van den Prins in gemoeid zijn!

Maria deed of zij niet verstond.

- En gij, Mijnheer! vervolgde zij zich tot Diedrik keerende, gij schrijft aan uwen vader, dat hij hierheen kome, en zich ten dienste stelle van de Koningin Maria de Medicis.... zoo hij verlangt zijnen zoon weêr te zien....

Diedrik kon den glimlach niet bedwingen bij het

denkbeeld van die uiterste tegenstrijdigheid. Zijn vader zich ten dienste stellen van eene Koningin! van de Koningin Maria de Medicis! de Katholijke, de listige Florentijnsche slange, als hij haar altijd noemde.

Maar de Koningin vervolgde ernstig. - Tot zoo lang houde ik u hier als gijzelaar!

- Maar, Mevrouw! Mevrouw! riep Honthorst, dat is nu in trouwe een inval.... zoo onuitvoerlijk als... uwe Majesteit vergeve mij de uitdrukking.... als onregmatig.

- Ik heb regt de wijze waarop deze jongman hier is binnengedrongen, en die waarop hij zich hier heeft gedragen, te nemen als gekwetste Majesteit, en mij dunkt, van deze beleediging zullen Mijneheeren de Staten toch hunne gast wel vergunnen zich te verdedigen of die te straffen, waar zij begaan is, en zoo niet, zijne Hoogheid de Prins van Oranje, in wiens eigen paleis ik gastvrijheid geniet, zal mij toestaan mij daar tegen ongepaste aanvallen te verweren, zoo als ik het zelve versta!....

- Zijne Hoogheid is zeker de ridderlijkste gastheer die er zijn kan, en Mijneheeren de Staten zullen altijd de grootste reverentie betoonen aan uwe Koninklijke Majesteit; maar of het u daarom raadzaam of het doenlijk mag zijn dezen jeugdigen Heer in gijzeling te houden... sprak de schilder bedenkelijk.

- Of het mij doenlijk zal zijn, Mr. Gerard! Ik zal het *doen*, ziedaar mijn antwoord. Markies de Sourdiac! - zij ondersteelde dien Heer zeker meer nabij dan hij werkelijk was, want zij verhief enkel hare stem, zonder eene schel te gebruiken of de digte damas-

ten togtgordijn op te ligten. Ook kwam niemand. Honthorst had intusschen tijd gehad Maria digter te naderen, en in de uiterste vrees, dat de positie zich niet nog meer verwikkelen mogt door het vermeerderen der getuigen, fluisterde hij Maria in:

- Mevrouw! beklaag veeleer den armen jonkman in plaats van hem te vervolgen, hij was niet wel bij zinnen, toen ik hem hier heen voerde.

- Ik versta u niet....

- Hij was ijlhoofdig van liefde... en het was om hem te genezen.

- Te genezen! herhaalde Maria.

- Soelaas te geven! verbeterde Honthorst ondanks zich zelve, dat ik hem gelegenheid gaf zich te verzadigen.... met het aanzien van....

- Maar die fraaije passie zou dan opgevat zijn voor....

- Eene persoon zoo oneindig hoog geplaatst, dat zij niet anders heeten mag dan ijlhoofdigheid, hervatte Honthorst zich buigende.

- Ah! nu begrijpen wij alles, hernam Maria, terwijl zich de strengheid en de somberheid harer trekken verzachtten; welnu, Mijnheer! gij hebt gelijk, wij moeten geen ijlhoofdige straffen, wij zullen hem genezen.

- Dat was mijne intentie, Mevrouw!

- Maar gij hebt haar wat onhandig aangevangen, die genezing! glimlachte de Koningin.

De schilder meesmuilde op zijne beurt en haalde de schouders op.

- Ik heb gedaan wat in mijne magt was, mijne gebiedende Vrouwe!

- Zoo zal ik het overige doen! hernam Maria, een snellen blik op Diedrik werpende, die op verderen afstand stond. Laat ons zamen, Mr. Honthorst! en zorg Monsieur de Sourdiac te verwittigen, dat ik zijns niet behoef.

Honthorst begreep, dat de genezing, die de Koningin op het oog had, niet volstrekt de rigting zoude nemen, die hij had gevolgd, 'maar, de onttoovering is nu toch reeds geschied en er is voor hem geen gevaar meer, aan die zijde ten minste, tegen het andere ga ik hem beschermen,' dacht Honthorst, terwijl hij zich verwijderde, na eene diepe buiging voor de Koningin.

Diedrik stond dáár wat vreemd en wat verlegen met zijne houding, toen de schilder hem dus in den steek liet, en de geheele verklaring van alles op zijne schouders wierp; hij had liever dit tooneel op eenige heftige wijze zien eindigen, ware het ook te zijnen koste, dan dus alleen te blijven met de Koningin, nu hij haar niets meer te zeggen had, dan dat hij hare *intrigues* afkeurde en geenszins te steunen dacht.

Men begrijpt uit dit woord, dat Honthorst juist had geraden, en dat de onttoovering werkelijk was geschied; maar of zij volkomen was, of de kwaal volstrekt tegen alle instorting gewaarborgd was, dit zal het vervolg leeren; wij zeggen liever eerst wat al tot de herstelling had medegewerkt. Natuurlijk het allereerst en het allermeeft het *zien* der Koningin zelve van nabij, en beroofd van alles wat de illusie voor haren persoon kon versterken of slechts onderhouden; in zulk geval is iedere aanraking met

de werkelijkheid voor al te hoog gestelde idealen gevaarlijk; maar waar zij deze vrouw gold, op dit oogenblik, moest zij vernietigend zijn. Het was juist niet hare mindere schoonheid, maar het was bovenal hare, oudschheid, die op den jongen man de verplettendste uitwerking had gedaan; hij had het gezegd, haar portret gaf eene vrouw van den leeftijd eener grootmoeder, en Maria de Medicis had werkelijk dit voorkomen nog meer, hetgeen Diedrik in de overspanning zijner droomen niet had opgemerkt, of waarbij hij niet had doorgedacht; de weduwe van Hendrik IV had een zoon, die Koning van Frankrijk was, die echtgenoot en vader was, en een anderen, wiens tweede huwelijk eene der aanleidingen was van Maria's ballingschap; zij had eene dochter, die Koningin van Engeland was, om niet te spreken van de andere aan den Spaanschen Koning gehuwd! Ieder van die achtenswaardige betrekkingen, door Maria zelve, zonder eenige aarzeling, opgesomd bij hare mededeelingen aan Honthorst, wierpen op den hartstogt van den jeugdigen Diedrik een glimp van belagchelijkheid, die de uitwerking moest doen van doodend rijm op teêre bloesems. Het oog opheffen tot eene Vorstin, was zeker eene ongerijmdheid, die hij zich zelve niet ontveinsde; maar zij had al de poëzij van een tragischen toestand voor zich, al kon zij nooit andere uitkomst hebben dan eene aanbidding in de verte, een staren in een glans, die verblindde, maar toch niet een zulke, die hem van schaamte deed blozen over zich zelve, en juist het zwevende, het onbestemde er van, kon het eerder voeden dan dooven;

maar wat hij nu zag, wat hij nu hoorde, wat men hem nu deed ondervinden, was zoo ontnuchterend, dat hem niets van al zijne hersenschimmige smarten en gewaarwordingen overbleef, dan een gevoel van ergernis over zich zelven, dat de ergernis tegen haar niet weinig versterkte; want als wij gezien hebben, zijn toorn tegen de Koningin, in wie hij de vijandin van de rust zijns lands zag, had ook eene edeler beweegreden dan teleurstelling alleen. Daarbij kwam nog het gebrek aan minzaamheid, dat hij opmerkte bij de vrouw, waar zij niet openlijk vertooning moest maken met die lievenswaarde hoedanigheid, en de diepe minachting, waarmede vorstelijke trots zijn fijn gevoel had gewond; zekerlijk had Maria dit niet kunnen weten; maar hare laatdunkende blikken op den leerling van Mr. Honthorst geworpen, vielen als vlijmend staal op den man, die daar was gekomen, om zijn hart aan hare voeten te leggen, maar niet om zijn voorhoofd door die voeten te laten vertreden. De Hollandsche burgerzoon kon de minnaar zijn van eene Koningin, maar niet haar hoveling, en toch nu de eerste gedood was, kon de laatste alleen den jongen Diedrik helpen eene goede figuur te maken tegenover eene vrouw, die hij minder dan ooit konde mededeelen wat in hem was omgegaan.

De houding van Diedrik, na het heengaan van Honthorst, was dan ook onbeschrijfelijk linksch, en om te verbergen hoe weinig hij zich op zijn gemak voelde, nam hij het barste en stroefste uiterlijk aan, dat hem mogelijk was.

Maria, in tegendeel, verzachtte al meer en meer de

uitdrukking van haar gelaat, gevoelde meer dan ooit haar overwigt als Koningin en als vrouw, en juist omdat haar scherpe blik in zijne strakheid den uitersten schroom doorzag, en zij daarvan de oorzaak meende te raden, wilde zij door winnende goedheid die nevelen wegvagen, en tegelijk dien pijnlijken indruk uitwischen, dien hare heftigheid en onwil op hem konden gemaakt hebben; zij zag eene wijle zwijgend naar hem heen, en beval hem toen op zachten toon nader te komen; hare stem had weêr geheel het fluweelachtige, dat Diedrik eens een oogenblik zoo vleijend had toegeklonken; het was niet de stem eener Koningin, die beveelt, maar eener vrouw, die aanmoedigt; ook had Diedrik een man moeten zijn als zijn vader, zoo hij niet onwillekeurig aan die uitnoodiging had gehoor gegeven, en reeds veel was het, daar zij hem een tabouret aanwees, digt nevens haren zetel, dat hij bleef staan.

- Gij waart dan wel nieuwsgierig naar mijn... huiselijk leven, dat gij tot in mijne binnenvertrekken zijt doorgedrongen, onder zulke vermomming? begon Maria.

- Noem het geene nieuwsgierigheid, Mevrouw! het was iets anders.... Mr. Honthorst heeft het zeer goed gestempeld: het was eene vlaag van uitzinnigheid, daarvan ik mij zoo diep berouwe, dat uwe Majesteit zelve haar verschoonen zou, zoo zij in mijn gemoed konde lezen, en den moeilijken toestand konde peilen, waarin ik mij door deze onbedachtzaamheid heb gebragt.

- Zonder u daarvan verder rekenschap te vragen, vergeef ik het u, - sprak Maria, maar niet,

dat gij beter betrouwen hadt op de hulp en de tusschenkomst van Mr. Honthorst, dan op onze goedheid: ik had den zoon van een voornaam Hollandsch Heer met vreugde tot mij toegelaten....

- Mijn vader zelf zou het mij niet vergund hebben, hij is een streng republikein!.... en een Hollander, van zulke gezindheid, dat al het vreemde hem onrust geeft en tegen is... antwoordde Diedrik, die maar volstrekt de vergoelijkende wendingen van den hoftoon niet vatten kon.

De Koningin, die reeds overwogen had, dat het haar ondoenlijk zoude zijn strengheid vol te houden, vond het raadzaam er niet mede te beginnen, en deed of zij dit laatste niet had verstaan.

- Maar in trouwe, riep zij, die stem is mij niet gansch vreemd: dit uiterlijk, en zij zag scherper op hem, dit uiterlijk is mij niet onbekend.... het is mij of ik u meer heb gezien?

- Uwe Majesteit is wel goed zich dit te herinneren.... ik ben de jongman, die.... die u eens eene oorbagge heb teruggebracht.... hernam Diedrik kleurende en ontdaan bij de herinnering van de groote beteekenis, die deze eenvoudige daad voor hem had gehad.

- Ah juist! nu ben ik er, en die teruggave werd gedaan met eene heuschheid, met eene hoffelijkheid.... het foudraal, dat mijn kleinood overbragt, was zoo rijk als het verlorene zelf! die wijze van handelen had iets grootsch, iets vorstelijks.

- Och neen, Mevrouw! het was enkel de hulde van een burger aan de vorstelijke gast van zijne overheid....

- En gij hebt daarvoor niet eenmaal eenig tegengeschenk ontvangen, riep zij verdrietig; ik weet het, mijn gehaast vertrek heeft mij verhinderd daarop te denken.

- Uwe Majesteit! het was om bewijs te geven, dat men dit niet wachtte, niet wenschte, dat de oorbagge u op zulke wijze overhandigd werd, hernam Diedrik fier.

- Zou er dan toch niet eenig loon zijn uit te denken, zonder uwe fierheid te krenken, trotsche jongman? vroeg Maria, half schertsend, half bitter.

- Uwe Majesteit heeft aangenomen, er was mij geene andere voldoening noodig.

Ditmaal moest Maria begrijpen, en hare gevoeligheid toonen.

- Het zij zoo! doch daar Vorstinnen moeilijk geschenken kunnen aannemen van burgers, zonder ze te vergelden, hebben wij het uwe aan eene onzer hofjufferen gegeven, die er begeerte naar toonde. 't Is Mademoiselle d'Arçy, die intusschen bereid zal wezen tot de teruggave, nu die ons mogelijk is geworden!

Diedrik begreep volkomen de bedoeling van dit woord, het verbitterde hem en maakte zijne houding nog meer gedwongen; maar hij wist geen antwoord dan een zulk, dat van zijne verveling getuigde.

- Mr. Honthorst toeft vrij lang met te komen, sprak hij, om zich ziende, als zocht hij dien met het oog.

- Mr. Honthorst zal niet komen dan op ons bevel, hernam Maria; maar nu gij hem mij herinnert, hij was mij aanbevolen als een treffelijk

schilder en een abel man; aan zijne verdiensten als kunstenaar wil ik niet te kort doen, doch hij blijkt mij een mensch, vrij, maar al te vermetel en te onbedacht in zijne handelingen; - zich te leenen tot deze mommerij van u!

- Mevrouw! overzeker de intentiën van Mr. Honthorst waren goed, ik alleen was de loshoofd, de onbedachte, de schuldige, ik beken het, door mijnen uitval, daar hij mij aanbevolen had het striktste stilzwijgen in acht te nemen en alleen mijnen oogen vrijheid gaf zich te vermeiden.

- Hij bragt u als een spie in mijne tegenwoordigheid, is dat niet schuldig?

- Geen spie, maar een ongelukkige, dien hij tot helderzien, tot bewustheid van zijnen toestand wilde terugbrengen, en het is hem gelukt, Mevrouw! welzeker gelukt, ik ben gekomen tot het volle besef mijner onmetelijke dwaasheid, om....

- Welnu....? lispte Maria; die welligt aan de dagen terughacht, dat Bassompierre haar stoute liefdesverklaringen deed.

- Om mijne oogen op te heffen tot eene Koningin!

- Eene dwaasheid, dus gul bekend, is reeds ontschuldigd, mijn vriend! zeide Maria; maar te minder begrijp ik, dat gij u eene wijle als mijn vijand hebt aangesteld, noch hoe gij op u zelven verkrijgen kost mij te beleedigen en te ontrusten...

- Maar, Mevrouw! hoe konde uwe Majesteit zich dus de vijandin toonen van de rust en het welzijn dier zelfde menschen, die haar met zoo goede genegenheid en zoo schitterend eerbetoon hebben ont-

vangen in hun land, in hunne steden, in hun paleis? vroeg Diedrik, niet scherp, maar met al den gullen eenvoud van iemand, die alleen gewoon is met zijns gelijken om te gaan; onder den invloed van zijne passie ware hij zeker in woorden als in daden aan hare voeten gekniel geweest; nu stond hij voor haar regt overeind, en waar zij hem geene achting inboezemde, drukte hij zonder verschooning uit wat hij meende te moeten zeggen.

- Mijnheer! gij spreekt dus tot mij, tot eene Koningin! Gij ondervraagt *mij!*

Maar plotseling indenkende, dat die toon der koninklijke fierheid haar niet gelukken zou tegenover den stroeven jongman, die welligt in haar het liefst en het eerst de vrouw zou willen zien, of wel onwillekeurig medegesleept door het pijnlijke besef van hare onmagt om zich te laten gelden, riep zij uit op eenen toon van leed en ongeduld: o! Maar gij zijt dan gansch zonder medelijden voor de vrouw, dat gij eene Vorstin als mij dus zonder verschooning behandelt, - dat gij niet gevoelt hoe dubbel pijnlijk de belediging vallen moet aan eene Koningin, die als ballinge zwerft buiten haar rijk.

Het beroep op zijne edelmoedigheid was niet te vergeefs gedaan.

- In trouwe, ik heb ongelijk, groot ongelijk, riep Diedrik getroffen, en liet zich nedervallen, de knien plooiende voor het besef van haar groot ongeluk. - Wil doch de gulgaauwe woorden vergeven; maar ik ben niet zonder mededoogen, niet zonder eerbied voor zoo grooten rampspoed, die zulke Vorstin dus onmagtig maakt.

- o! Zoo er medelijden in u was, zoudt gij er eer op denken mij te dienen, dan mij tegen te zijn, sprak Maria met haren verleidelijksten glimlach, en reikte hem hare hand als om op te staan, eene fijne blanke gevulde hand, die de schilders van Florence tot model hadden gewenscht, en die Honthorst zelf nog niet behoefde te vleijen; en hoe het zoo kwam, Diedrik had het u zelf niet kunnen zeggen, maar, hij drukte een kus op de zachte mollige vingers, en met dien kus scheen hij op nieuw de betoovering in te drinken, waarvoor Honthorst hem veilig had geacht.

- o! Maar, Mevrouw! wees zeker, dat ik waarheid spreek als ik u mijn medegevoel betuig, en dat ik het wensch te betoonen door alle diensten, die in mijne magt zijn.

- o! Indien u dat ernst ware!

- Mevrouw! wil gelooven! ik zeg nooit wat niet in volkomen opregtheid gemeend is.

- En hoe ligt zou het u vallen, dat wat ik u te vragen heb!

- Al ware het moeilijk, Mevrouw! mogt het moeilijk zijn! riep Diedrik in eene zekere overspanning.

- Niet waar, gij gevoelt het zelf, dat gij mij eenige vergoeding schuldig zijt....

- En ben bereid die te geven, mijne Vorstin! sprak hij met galanterie.

‘De Kolonel Douchant!’ klonk de stem van een page, die aandiende.

- Juist nu gestoord te worden, riep Maria met spijt, terwijl zij een onwilligen blik wierp op den Kolonel zelven, die binnenkwam.

- Uwe Majesteit had bevolen, dat ik onverwijld tot haar zoude komen bij mijne terugkomst, begon deze verontschuldigend.

- Het is zoo, Mijnheer! en gij hebt gelijk, wij zijn verlangend uwe berigten te hooren; zij wenkte hem te naderen, en sprak tot Diedrik met zacht bewogene stem en bijna als eene smeekende. - Het is mij goed, dat ik eerst weet wat hij brengt, eer ik uwe hulp inroep, alleen gij gaat niet heen, gij wacht tot ik u nader zal gesproken hebben?

- o! Zeker, zeker! ik zal wachten, riep de jonge man in verrukking, want in zijn oog scheen zij schoonheid en bevalligheid weêrgevonden te hebben bij den blik, dien zij toen op hem wierp, en bij den blos van voldoening, die hare wangen kleurde.

IV.**Opmerkingen en ontmoetingen van Honthorst onder 't wandelen.**

Honthorst, die het tegenbevel der Koningin aan den Markies de Sourdiac onnoodig achtte, omdat het bevel zelf niet was gehoord, zag even in de voorzaal rond, of er ook Hollandsche Heeren tegenwoordig waren, dat geene zeldzaamheid zou geweest zijn, want dagelijks kwamen zij af en aan met berigten en boodschappen van het Haagsche hof, of om zelve hunne opwachting te maken bij Maria de Medicis, ‘en zoo ik bij geluk Mijnheer Huijgens trof! den Secretaris van Mijnheer den Prins, dan was alles gered, ik zou hem guluit de reine waarheid zeggen, en hij zou er een vond op weten, om onzen goeden Diedrik voorzigtiglijk en zonder opzien van hier weg te leiden; want nu zijne genezing zoo volkomen is, vreeze ik, dat hij nog eindigen zal lijfswang te ruilen tegen de herkregeen vrijheid van harte.’

Maar Meester Gerard vond toevallig geen enkel

Hollandsch Heer; toen dacht hij er aan om met den Vicomte Fabroni te spreken, dien hij kende als een schrander en ernstig man, zijne Vorstin trouw, maar toch verre van al hare inzigten te deelen, als Maria zelve had verklaard. Zonder haar te verraden wilde hij in hem een beschermer winnen voor Diedrik, ingeval deze door onvoorzigtigheid, of wat ook, zich de vijandschap van de Koningin op den hals had gehaald; maar hij vroeg te vergeefs naar den Vicomte, en om de uitvorschingen der anderen te ontgaan over de stemming der Koningin, en waarom hij niet voortging met zijnen arbeid aan haar portret, begaf hij zich naar den ruimen tuin van het lusthuis, die wel ter eener zijde ingesloten was in het vierkant der omgevende gebouwen, maar die zich toch ruim en ver genoeg uitstreckte voor den wandelaar, die er werkelijk de eenzaamheid zocht; voor anderen waren de dreven en lanen meer voorwendsels om elkander te ontmoeten of te bespieden, dan zich te verlustigen met de natuur alleen. Daarbij had de kunstliefde der tegenwoordige vorstelijke eigenaars voor menige afleiding gezorgd, die zelfs den eenzamen wandelaar aangenaam kon verrassen. Standbeelden, fonteinen, en zelfs eene diergaarde, boeiden beurtelings zijne aandacht. Volkomen bekend met de gewoonten der bewoners, was het juist ver van de laatste, dat de voorzigtige schilder zijne schreden wendde, want alles wat Honselaarsdijk bezocht, of er huisvesting had, vereenigde zich liefst en meest dáár, om zich te vermaken met de beschouwing van leeuwen, tijgers en andere uitlandsche dieren, die, dus bijeen,

toenmaals de hoogste nieuwsgierigheid en bewondering wekten, en voor een der triomfen van het vorstelijk lusthof gehouden werden. Onze schilder, niet te best geluimd, en liefst aller blikken ontwijkende om geene rekenschap te geven van zijne werkeloosheid, had dus de tegenovergestelde zijde gekozen, en werd door die keuze de getuige van een tooneel, dat voor eene wijle zijne gedachte afleidde van Diedrik en het voorgevallene met de Koningin.

De bovenvertrekken aan deze zijde waren omgeven van een doorlopend balkon, dat aan alle bewoners der vertrekken, die er op uitkwamen, gelegenheid gaf de frissche lucht te nemen, zonder naar beneden af te dalen; maar slechts één persoon maakte op dit oogenblik gebruik van dat voorregt. Het was een jong mensch, in de schilderachtige kleeding van het Fransche hof, die door hare uiterste weelderigheid, bij de minste overdrijving, bijna altijd tot het bonte of verwijfde oversloeg; doch deze jonge edelman had het geheim gevonden, die weelde van kanten, linten en geborduurd satijn tot aan de grens van goeden smaak te brengen, maar juist daarin, niet daarover, en in de keuze der kleuren, als in de fijne zamenvoeging der stoffen, onderscheidde de schildersblik van Honthorst reeds terstond eene harmonie tusschen het uiterlijk voorkomen van dien jongen man en zijn gewaad, die niet aan toeval kon worden gedankt. Dat zachte zilvergrijs van zijn wambuis, door gouden galons en karmozijnroode strikken opgehoogd, gaf den gouden gloed zijner ligtblonde haren, die in lange lokken langs zijnen fijnen hals dartelden, een

zachten wederschijn, zonder ze al te scherp te doen uitkomen. De opene mouwen, in de buiging van den arm en aan de polsen gesloten, met diamanten haken in de strikken bevestigd, lieten blinkend wit satijn doorschemeren, en de omgeslagen manchetten lieten eene ontschoeide hand zien, die zoo fijn en wit zag, dat de ebbenhouten rijzweep, die hij daarin vastklemde, als tusschen ivoor gevat scheen. Zijn vest, dat zichtbaar was door de openingen van zijn wambuis, was van goudbrocade op mat witten grond, en de doffen van fijn wit linnen, die, als de mode eischte, de ruimte vulden rondom den gordel, waren opgebonden niet door vele kleurige strikken, zoo als de meesten droegen, maar enkel door eene gouden koord met drie afhangende kwasten; de bandelier waarin zijn degen hing, dien hij schuins over den schouder droeg, was van zwart fluweel, met allerlei bloemen en figuren geborduurd, die sterk schitterden, nu de zon er op speelde, want de bladen en stelen waren van zijde en gouddraad gewerkt, maar de bloemen bestonden uit eene schakéring van rijke gesteenten, zijn korte mantel van groen fluweel, met zilvergrijs gevoerd, hing hem op den rug, lager dan de breede kanten halskraag, vastgehouden alleen door eene fijne gouden keten, die zich wijder of naauwer liet toehaken.

Hij stond onbewegelijk, voorovergebogen zoo ver hij kon over de balustrade, en hield de diepe donkerblauwe oogen met eene uitdrukking van angstige verwachting gerigt op eene kleine binnenpoort, die zich toch maar niet opende. De uitdrukking van zijn gelaat had iets bovenaardsch liefelijks, iets en-

gelachtigs, dat bijna te week zou geweest zijn voor een man, had niet eene donkere gelaatstint wat kracht verspreid over zijne trekken. In oogenblikken van volkomen ruste en ongestoorde vrolijkheid, kon iemand hem welligt te zoetelijk mooi hebben genoemd; maar kennelijk was hij lijdend of in onrust, en dit spande en verlengde den vorm van zijn gezigt, terwijl het er een waas van weemoed over wierp, dien het onbeschrijfelijk goed stond.

Toen Honthorst eenmaal naar hem had opgezien, moest hij naar hem blijven heenstaren, en om dat te meer onbemerkt en te beter op zijn gemak te kunnen doen, nam hij plaats op eene der menigvuldige tuinbanken, vlak tegenover het balkon, maar door eenig heestergewas wat gemaskerd. Dus verscholen, en zelfs ongehinderd heenziende door de takken, kon de schilder iedere beweging gadeslaan van den jongen man, zonder dat deze hem opmerkte. Intusschen bleef de eerste niet lang alleen; uit een der vertrekken van dezelfde verdieping kwam eene jonge dame op het balkon, en trad met zoo snelle en zoo ligte schreden voort, dat zij achter hem stond eer hij het scheen opgemerkt te hebben. Zij legde vertrouwelijk hare hand op zijnen schouder; hij schrikte even op, maar toch bestrafte hij de stoornis alleen door die hand, met hoffelijkheid, aan zijne lippen te brengen.

Zij glimlachte even, maar schudde te gelijk het hoofd met iets weemoedigs, en sprak eenige woorden, die Honthorst niet kon verstaan, hoewel hij zag dat zij op den jongen man eene uitwerking hadden van verdriet of misnoegen, dat zijn schoon gelaat

even bewolkte, en hem de fijn geteekende lichtbruine wenkbrauwen deed zamentrekken; Honthorst die genoeg verbeelding had om hier eene romaneske situatie te onderstellen, had er groote grievende van, dat hij niets kon verstaan van hetgeen zij spreken zouden; wij zijn gelukkiger en mogen even luisteren.-

- Weêr hier, René! op ditzelfde uur? sprak zij zacht verwijtend.

- Hadt gij 't anders verwacht, Jonkvrouw! hernam hij; men heeft veelmalen mijne voorzigtigheid verdacht, mijne getrouwheid nimmer!

- Gij hebt gelijk: met meer radelooze onvoorzigtigheid heb ik nog nooit een man zich in perikelen zien storten, daarvan hem geenerlei profijt, noch bate te wachten stond.

- Roekeloos mag zijn, maar zoo gansch zonder bate toch niet, Lucienne! hernam hij met een zeker glimlachje, dat hem wel een weinig als het bedorven kind der dames kenschetste.

- Des te erger! hoe meer kans gij hebt van welslagen, hoe grooter de gevaren worden waarin gij u verweekt.

- Mejonkvrouw! ei! ik bidde u, laat de zorg voor mijnen persoon aan mij zelven over. Opdat niemand dan ik alleen de gevolgen van mijne handelingen zou behoeven te verantwoorden, heb ik in dit kasteel geen vertrouwde dan mij zelven, en getroost mij de zonderlingste voorzorgen om maar niemand in mijn geheim te nemen en niemands hulp te vragen.

- Niemand!! herhaalde zij met een zucht, en

ietwat verwijtend, hoe, gij zegt niemand....?

- In trouwe, dat zeg ik! Mijn geheim blijft immers in de familie? sprak hij glimlachende en wilde op nieuw hare hand nemen om die te kussen, maar zij trok die terug.

- O foei, Mijnheer! riep zij, gij zijt een boosaardig mensch!

- Wat schalkheid en wat vermetelheid is geloof ik het ergste wat gij mij te verwijten kunt hebben! maar zeg mij hoe is 't van daag met de Koningin?

- Hoe, gij hebt haar dezen ochtend nog niet uwe opwachting gemaakt?

- Ik behoor niet tot de gelukkigen, die tot haar *petit-lever* toegang hebben, en om later met de overigen mijn hof te maken, had ik geene gelegenheid, als gij ziet, ik heb wel wat anders te doen.... ik wacht....

- Ongelukkige! gij durft spotten? dat gij toch aflaten kondet die wanhopige passie te voeden!

- Hoe wanhopig ook, zij onderhoudt mij het leven, terwijl ik haar voede, en nu geen raad noch verwijt meer op dit punt, als 't u gelieft! 't zou toch ijdel wezen.

- Ik mag u toch zeggen, dat het ondankbaarheid is uwe beschermster dus te verwaarloozen....

- *Tudieu!* gij spreekt er van of Maria de Medicis mij om mijnentwil, bescherming verleende... den vijand van Richelieu, ziehier alles wat zij in mij ziet....

- En zou zij daarbij volkomen goed zien? vroeg de Jonkvrouw met een blik die wat scherp onderzoekend was.

- Zij heeft niet meer uwe schoone en heldere oogen, Lucienne! hernam hij, het hoofd afwendende, en daarbij, gij weet ik heb meer vijanden dan deze in Frankrijk achtergelaten.

- En gij geeft u vrij al te veel zorg om er u hier in Holland evenveel te winnen.

- Wij spraken van de Koningin, hernam hij, op nieuw het voorhoofd fronsende. Hoe bevindt zij zich sinds zij zekerheid heeft, dat de Kardinaal alle verzoening weigert, zelfs door tusschenkomst van den Prins van Oranje?

- Gij weet dan reeds, dat de zending van Mijnheer de Knuijt op dit stuk ijdel is geweest!

- *Polsambleu!*, weet dat dan niet ieder...! sinds gisteren avond, die berigten, die zij ontvangen heeft en die haar bijkans deden bezwijmen...!

- Dat de berigten ongunstig waren, ja, de l'Espine! dat kon iedereen gissen aan de uitwerking die zij deden; maar wat zij eigenlijk mededeelden is slechts enkelen bekend.

- Onder die enkelen ook aan mijne schoone Lucienne, en hoe natuurlijk dat zij ze mij heeft overgeleverd!

- Neen, Mijnheer! neen, dat heb ik niet gedaan, hernam zij, kleurende, dat weet gij op andere wijze, en uwe bekendheid met de zaken der Koningin, waarmee gij voorgeeft u niet te moeijen, komt mij vreemd voor en dus raadselachtig, dat....

- Ga voort! dat gij er tegen huivert, mij verder kondschap te geven van hetgeen er dezen morgen van wege het Engelsche hof tot haar is geko-

men, hernam hij met eenen spotachtigen glimlach.

- Lacy! ik vrees dat gij er wel al te veel van onderrigt zijt!

- Waarom te veel! dat is juist het ongeluk van deze Koningin, dat zij altijd eene dubbelzinnige houding heeft tegenover hare vrienden, of liever dat zij zich tegen hen keert als eene vijandin, juist op het oogenblik dat zij ze meest zou noodig hebben. Altijd heeft zij dus dwaasselijk gehandeld met allen en zelfs met den Kardinaal, en gij begrijpt dat deze de laatste man in de wereld is, om zich dus te laten afwijzen met het derde van een geheim. Zoo ook ik: beter ware u en haar mij alles te zeggen, dan mij zoo veel te laten raden, uit mij zelven, en te eerder, omdat ik het goed geluk heb zoo dikwerf *juist* te raden. En in den blik van den beeldschoonen jongeling, terwijl hij dit zeide, lag iets dat erger was dan schalkheid, als een glimp van valsheid, die pijnlijk was te zien, op die engelachtig schoone gelaatstrekken.

En toch niet altijd zijn de duivelen, die de hel naar de aarde heenbrengen, door het afzigtelijke teeken hunner afkomst gekenmerkt. Was René de l'Espine een zulke, was eenige dubbelheid in zijn karakter, misschien *zijne* ondeugd, gelijk ieder mensch er eene heeft, eene lievelingszonde, eene onbewaakte zwakheid, of de drang der omstandigheden, die hem noodzaakte zich in dit licht te stellen? - Hoe het zij, Lucienne scheen genoodzaakt of overreed tot vertrouwen, althans zij antwoordde:

- Het is nog gansch niet zeker, dat wij spoedig naar Engeland zullen oversteken.

- Dat geloof ik wel, ik hoor van de Hollandsche kustbewoners dat de wind zeer ongunstig is, sprak hij onnoozel.
 - Ach! gij weet wel wat ik bedoel, - wij worden daar nog vooreerst niet gewacht....
 - En dat is heel gelukkig, ik heb geen haast er te komen, noch gij ook, meen ik....
 - De Koningin wacht er eene vaste schuilplaats! gij kunt toch medevoelen hoeveel dit woord beteekent voor eene ballinge....
 - Niet heel goed! ik ben balling als zij, en ik vind mijn vermaak in het onzekere, maar vrije leven, dat ik nu geniete naar hartelust, en mijne zoete Lucienne toch wel ook een weinig....
 - Ik vrij! hernam zij met een diepen zucht, ik, die in de eerste en hoogste mijner wenschen en behoeften op het wreedst beperkt word...
 - Hij zag op haar met een zonderlingen glimlach, en sprak toen -: En toch hebt gij zoo veel liefde en zoo veel trouw voor de wreede, die u dus dwingt en pijnigt!
 - Zij weet immers niet dat zij het doet! hernam Lucienne met zachtheid.
 - En indien zij het wel wist, Lucienne?
 - Neen, de l'Espine, neen! zij *weet* het niet! riep de Jonkvrouw met vuur.
 - En toch heb ik reden om te gelooven, dat zij kan onderstellen, zoo niet met zekerheid weten, hoedanig uwe opvoeding is geweest, en welke uwe opiniën zijn gebleven! Wat zegt gij daartoe, Lucienne?
 - Helaas! dan nog handelt zij naar haar beste geweten!

- Of naar hare politiek!

- Ik neme mij het regt niet over het geweten mijner weldoenster te oordeelen, hernam Lucienne, voor zich neêr ziende.

- Terwijl ik u verzeker, dat zij niet schroomt het uwe dwang aan te doen.

- Nu ja, maar ziet gij, René! in Engeland zal dat beter zijn, - o! dat wij doch in Engeland waren! -

- Liefste! zal ik u waarheid zeggen, dan geloof ik niet dat wij er ooit voet aan land zullen zetten.

- Hoe, de l'Espine! wat, gij spraakt immers dwaasheid... en gij wilt schertsen... de Koningin zou niet bij hare dochter worden ontvangen, die haar liefheeft, die naar haar verlangt....

- Ik acht het zeer onzeker, ondanks al die liefde en al dat verlangen! maar ik spreek niet van de Koningin, ik spreek van ons beiden, wij ten minste zullen onze voeten niet schielijk zetten in de hofzalen van Whitehall.

- En waarom juist wij niet?

- Van geheel het gevolg is het nog onzeker; maar dat nog daargelaten, wij beiden blijven in Holland.

- Maar hoe dan?

- Dat is ligt gezegd, gij in 't paleis van uw gemaal, ik, aan het hof van mijn schoonbroeder.

- René! René! gij zijt een verschrikkelijke spotter, en vrij al te roekeloos, - gij weet zoo goed als ik zelve, die jeugdige Vorst maakt mij het hof *niet* met oogmerk van hijlik, en...

- Dat kan zijn, maar hij is uitermate verliefd

en bijkans van zinnen door die liefde, en mij dunkt, met zulke sterke koorden van Amors boog knoopt men toch wel een paar strikken van Hymen!

- En al ware het dat liefdesblindheid zoo groot een Prins er toe bragt, mijne geringheid te overzien, meent gij dat uwe vermaagschapping met dien Heer er te meer zeker door zou zijn? vroeg zij bijna streng.

- Ik weet dat Mejonkvrouw Lucienne d'Arcy altijd anderen gereed zal vinden voor haar te vergeten, wat zij zelve niet vergeten kan; maar dat zij door verbergen toch niet kan uitwischen, sprak hij bijna sarcastisch.

Zij wilde iets antwoorden; maar opeens vertoonde zich aan den uitgang van het vertrek, dat zij verlaten had, een man van eene hooge, statige gestalte en strenge gelaatstrekken; beide jongelieden weken schichtig van elkander ter zijde, de l'Espine zijne kamer in, en Lucienne, om zich eene houding te geven, leunde zich aan de balustrade van het balkon. De man naderde.... Het was een Geestelijke, hij droeg de *soutane*, het kalotje en de kleine bef van een *petit-abbé*.

- Waarschijnlijk de Fransche Kapellaan, die iederen morgen voor de Koningin de mis leest, zeide Honthorst bij zich zelve.

Hij sprak eenige woorden tot Lucienne, die wat verbleekte, de oogen even ten hemel sloeg, als met eene stille aanroeping, en daarop volgde zij dien man, het hoofd gebukt, als onder eenig zwaar leed.

Zoo haast zij zich verwijderd hadden, trad de l'Espine op nieuw op het balkon, nam weêr zijne

vroegere houding aan, en wendde nog strakker en scherper den blik naar de kleine poort.

Eindelijk scheen daardoor toch iets binnen te komen, dat aan zijne verwachting beantwoordde; althans hij klapte tweemaal in de handen, en snel reed een cavalier, die een fier paard bereed en een ander bij den teugel met zich voerde, de binnenplaats op, tot dicht onder het balkon bij den vreemden jongen man, die schielijk zijn ronden grijzen kastoorhoed opzette, zijnen mantel toehaakte, en met één sprong over het balkon wipte, tot grooten schrik van Honthorst, die hem ijlhoofdig dacht, maar daar iets scheen te vinden, hetzij touwladder, of sterk gevlochten koord, waarmede hij zich vlug en behendig liet neêrzakken tot op het rijpaard, dat hem wachtte, daarop het edel dier, dat toch wel geene aanvuring noodig had, de sporen zijner geellederen laarzen liet voelen, en, gevolgd door den anderen, snel als de gedachte de poort uitreed.

- Diavolo! Diavolo! riep Honthorst, dat de dames geschaakt worden in deze tijden, waarin de jongeluiden zoo wuft en loszinnig zijn, zonderling die van 't hof, dat begrijpe ik, maar dat een jongman als deze zich dus hiermede wegrooven laat als een nonnekijn, en zelf tot de schaking hand leent, dat gaat mijn verstand te boven! En dan nog wel een page van Mijnheer de Landgraaf van Hessen, medepligtig aan het stuk! Ik onderken de kleuren van zijn gewaad, en zelfs de wapens op de hoeken van de dekkleeden der paarden, daar zij zich niet eens ontzien deze dus ten toon te dragen bij zulke daad! Fij toch, hoe de grooten huishouden ter dezer

tijd! morde hij voort, maar voltooide toch de schets van den bevalligen jongman, die hij aangevangen had, verder naar 't geheugen.

Hij had dit werk nog niet volkomen afgedaan, of hij zag Diedrik komen, die op hem toeliep met de haastige schreden van iemand, die gejaagd wordt, hetzij door vervolging van anderen, hetzij door heftige gemoedsbeweging.

Honthorst had zich voorbereid op den eenen of anderen onaangenamen afloop van het onderhoud der Koningin met den jongen Amsterdammer; maar uit vreeze van later in de onmogelijkheid te zijn, het gebeurde zoo goed het kon in 't effen te brengen, en onheil te verhelpen, had hij zich vooreerst van tusschenkomst onthouden, en nu Diedrik ziende, onverzeld, en dus zonder verdachte bewaking, voelde hij zich nog al verligt en riep hem toe met zekere opgeruimdheid:

- Eindelijk daagt ge toch weêr op uit de vorstelijke binnenkamers! Hartelijk welkom in de vrije lucht, waar het voor ons beiden frisscher is!

- O! mijn vriend! mijn vriend! ik weet naauw waar ik ben, noch wat ik voele; dus vreemd, aangrijpend, begoochelend en verwarrend is hetgeen men in deze oorden ondervindt en ervaart.

- Ja! mijn Meester! daar hebt ge nu een staaltje van het hofleven en van de benijdbaarheid van hoogeren staat, sprak Honthorst, zijne schets voorzigtig in zijn zakboek leggende. - Gij zaagt nu die fiere Vorstin van nabij, en wat zaagt gij? - eene rampspoedige vrouwe, gedrukt door zorgen, bukkend onder harteleed, gedreven door passieën en

pretentiën, die onvoldaan moeten blijven, en wier bejaging haar niets zal brengen, dan de overtuiging eener droeve onmagt. De weduwe van Hendrik IV, de moeder en schoonmoeder van zooveel gekroonde hoofden, is tot zulk eene vernedering gebragt, dat zij de hulp inroept van een man van mijne kwaliteit! en dat die man haar die moet weigeren, omdat hij niet tot haar verderf wil medewerken, en zijn land daartoe nog kwade diensten zou doen!

- Ja! ja! het is schrikkelijk hoe zij lijdt, hoe zij verguisd wordt, het is vreesselijk, wat booze ranken en vonden hier omgaan, en 't is naauw te gelooven, hoe de eene Christenmensch zich hier partij stelt tegens den anderen en dat al, naar 't mij toeschijnt, meest om winsten van hofgunst.

- En welke hofgunst, niet waar? voegde Honthorst er bij, die van eene Vorstin die niets te geven heeft, en niets kan ontnemen, en zich toch houding geeft, of zij over de hoogste magten der aarde te beschikken had, en rijken kon verdeelen en beheerschen met de daad van haren wil....

- Ei zwijg, Mr. Honthorst! viel Diedrik verdrietig in, belaad de arme Vorstin niet zwaarder, dan zij reeds beladen is, zij is zoo ramspoedig, dat men haar wel alles vergeven mag, alles....

- Aha! dacht Mr. Honthorst, zijn we nu weêr dáár! en luid zeide hij, naar ik gis, zijt gij vrienden gescheiden met de Koningin?

- Wij zijn nog niet gescheiden, hernam Diedrik, en ging naast Honthorst, op de bank zitten, opdat deze hem niet in de oogen zou zien.

- Ei zoo, is er eene vaste alliantie gemaakt tusschen de onderhandelende magten?

- Spot niet, Mijnheer! zeide Diedrik ernstig, de Koningin heeft mij eene dienst gevraagd, en zoo het in mijne magt is, zal ik haar die bewijzen.

- Maar welke dienst dan, mijn jeugdige vriend? vroeg de schilder haastig en wat onthutst.

- Dat weet ik zelf nog niet; daarom oordeelde ik niet vooruit te moeten weigeren; ik zou dat geene gewone vrouw doen, veelmin eene Vorstin, veelmin nog *deze*....

- Ik bid u, Meester Diedrik Adriaansz! wees gansch open en opregt met mij, en verheel mij niets: wat is er voorgevallen tusschen u en de Koningin, dat gij dus zijt omgekeerd, en de zaak wilt dienen van haar, die gij nog pas als eene vijandin eene verraderes van uw land wildet verklagen?

- Gij hebt het immers zelf gezegd, dat zijn de hersenschimmen eener vertwijfelde Vorstin, die niet met al uitwerken kunnen, en daarvan men geen gebruik mag maken tot verderf der vrouw.

- Heel goed, maar gij waart straks bijster ver van die opinie te deelen, mijn jonge Heer!

- Ik heb beter inzicht gekregen. Een enkel woord, een zachte klaagtoon, een droeve blik dier beklagenswaardige vrouwe hebben mij doen inzien, dat ik laag als wreed zou handelen met geheimen prijs te geven, die op zoodanige wijze tot mijne kennis waren gekomen.

- Ik beken dat het mij lief is u in die stemming te vinden; want zekerlijk evenzeer aan mij als aan de Koningin waart gij schuldig het voorgevallene dus te beschouwen, en daarin zoo te handelen, en ofschoon ik u geene verwijten wil doen

over het voorgevallene, sinds gij in de magt waart van passiën, die zich niet terstond laten beheerschen, gij herinnert u dat gij belofte hadt gegeven van zwijgen, wat er ook passeren mogt, dat u tot spreken verlokte....

- En ik schond die belofte onbedacht en schendiglijk, hernam Diedrik beschaamd.

- Ware de uitkomst eene andere geweest, het had mij mijne positie onder de Prinsen en Heeren kunnen kosten, en wat erger is, mijne reputatie van ernst en gezette degelijkheid! maar daar nu door 't gemeen belang van alle partijen, het stilzwijgen al vrij wel gewaarborgd zal zijn, wil ook ik u vergeven, dat gij meer hebt beloofd, dan gebleken is, dat gij kondt houden, en grootere belangen in perikel hebt gesteld, dan gij ooit hadt kunnen vergoeden, mits gij mij in goedronde eerlijkheid eene vraag beantwoordt?

- Vraag, want ik heb u niets te verzwijgen.

- Acht gij die snelle omkeering in uw gemoed ook uitgewerkt door hofranken en listige vonden, waarover gij straks klaagdet, en waardoor gij meent verbijsterd en omstrikt te zijn?

- Neen! neen! hernam Diedrik snel, die gingen mij in persoon niet aan, de Koningin was eenvoudig, ongemaakt, en zonder konstenarijen heeft zij mij bewogen....

- Alsof die eener Medicis dus grof waren, dat hij ze kost doorzien, dacht Honthorst.

- Waartoe bewogen? vroeg de schilder luid.

- Om hare vertrekken of ten minste het kasteel niet te verlaten, tot zij mij gezegd heeft, welke dienst zij van mij verlangde.

- En waarom die niet terstond gezegd? vroeg Honthorst, het voorhoofd fronsende.
- Wij werden gestoord, de Kolonel Douchant kwam binnen, want hij had vooruit verlof gehad zich bij haar te vervoegen, zoo haast hij uit den Haag terug zou zijn.
- Aha! en die Heer brengt berigten van de Staten, ik hoop hem te spreken, nog eer wij vele uren later zijn.
- Toch beval zij mij te wachten....
- En mijn fiere Amsterdammer onderging nu gedwee een *bevel* van eene Koningin!
- Van eene vrouw, die het gaf met eenen blik, die zachter smeekte dan de roerende bede; men had een Turk of barbaar moeten wezen, om zulken blik te wederstaan uit die weêrgaloos zielvolle blaauwe oogen.
- Bij Apelles! anderen maakt de liefde blind, u maakt ze helderziend boven menschen vermogen. Ik, die de Koningin Maria conterfeiten moet, en alreede lichtbruine tinten in hare oogen heb geworpen, maar zonder vaste zekerheid of ze blijven kunnen, daar ik nog zoekende ben naar de ware uitdrukking en volkomene kleurnabootsing, sinds ik die van de hare nog niet heb kunnen uitvinden; ik, die uren lang reeds met gespannen opmerking in die Koninklijke kijkers hebt gestaard, zie mij nog niet verder, en gij, gij, die eerst onder de verbijsterendste gemoedsbeweging slechts even op haar hadt gezien, verklaardet mij reeds terstond, dat zij zwart waren, en dat hunne schittering u had verwond, bij gelijken van vurige pijlen!.... ik zwijg, overtuigd,

dat beter zien u ontnuchteren zal en bekoelen. Ten leste kunt gij lang en met het meeste gemak zien; gij schijnt werkelijk zeer ontnuchterd, zeer bekoeld, en toch nu komt gij mij weêr revelkallen van de zielvolle blikken dierzelfde weêrgalooze oogen; alleen hebt gij nu de ontdekking gedaan, dat zij blaauw zijn; ontdekking, die des te meer verdienste heeft, daar toch de Vorstin bij haar binnentreden gansch versted en ontdaan van wezen was, en de oogen dof en omneveld had, op zulke wijze, dat daarin niets schitterde dan hare tranen, hetgeen nooit voordeelig kan geacht worden tot vaste onderkenning van de kleur....

- Ach! gij gekscheert, en gij hebt misschien gelijk; ik moest mij op dit punt zoo bepaald niet uitspreken; want nu ik het mij wel herinner, waren ze dieper, dan zwarte, en meer lichtend dan blaauwe;.... het mogen dan wel bruine zijn geweest.

Honthorst lachte luid op.

- Lustig toe, we gaan alle kleuren van den regenboog doorloopen; maak het slechts niet zoo wonderlijk, dat ik ze niet mengen kan op 't palet!

- Gij hebt regt u over mij vrolijk te maken, ik ben belagchenswaard, ik voele het zelf, ook vorsche ik op dit punt niet langer; alleen moet ik verklaren, dat nooit menschelijke blik eene zulke betooverende uitwerking op mijne ziel heeft gedaan, dan die, waarmeê Maria mij aanzag, toen gij weg waart, en die, waarmeê zij mij van zich liet, toen de Kolonel binnenkwam.

- Goed dat gij de juiste momenten van de begoocheling opgeeft, want anders zou ik moeite heb-

ben te gelooven: de blikken, die *ik* door de Koningin op u heb zien vestigen, waren alles behalve zacht, of getuigend van liefelijkheid.

Diedrik werd vuurrood bij de herinnering, en schrikte op, of men hem eene pijnlijke wonde had toegebracht; toch hernam hij met zekere bedaardheid:

- Gij hebt gelijk, toen was er eene trotsche Koningin, die op een onbeduidenden jongman neêrzag; later was het eene minnelijke vrouw, die een vriend en helper zocht te winnen....

- De gedaanteverwisseling was zeker sterk, en mag plaatse hebben onder de merkwaardigste die Ovidius bezingt; maar wat mij aangaat, ik verhope dat zij nog lange aanhoudt, want in trouwe, ik zou niet weten hoe ik het gespan van minnegoodjes zou aanbrenge, die haar rozen en leliën komen aanbieden, als aan de Koningin van 't rijk der bloemen en der liefde, zoo zij zich voortdurend bleef vertoonen als men haar dezen ochtend zag; en toch hoort dat nu eenmaal tot de ordonnantie van de schilderij.

- Waarheid is, dat ik mij nooit meer zonderling getroffen en verpletterd heb gevoeld, dan toen ik de Koningin zag binnentreden in zulke gestalte.

- Niet waar, gij waart ietwat verrast? vroeg Honthorst met een schalken glimlach.

- Zeg verpletterd. Ik kon mij naauw voorstellen, dat dit diezelfde vrouw was, die mij dus de verbeelding had getroffen; het harte werd mij op eens beklemd, en toch verligt; ik had willen schreijen van weemoed, en toch voelde ik mij de wangen kleuren van schaamte en spijt, en nu, mijn vriend! nu kan ik mij naauw indenken, dat de vrouw, die

ik verlaten heb, eene en dezelfde is met die andere, die in 't eerst dus mijn tegenzin wekte.

- Ja, mijn beste jongen! wat zal ik daartoe zeggen! - Dat zijn komedianten-kunstgrepen, daaraf weleerlijke Hollandsche luiden niet veel verstaan;... maar daarmee de Italiaansche vorsten en vorstinnen, zonderling die uit het huis Medicis, uitnemend goed weten om te gaan, zijnde deze sinds lange voor groote tooneelspelers bekend.

- En ziet gij, Mr. Honthorst! nu, ik weet zelf niet waarom mij zulke angst en beklemdheid overvalt, maar nu weêr word ik door vreeze en hope geslingerd, welke van die twee gestalten ik vinden zal, als ik tot haar zal wederkeeren.

- Mogelijk nog wel eene derde, die u nog meer pijnlijken indruk geeft, sprak Honthorst nadenkend, en daarom, mijn jonge vriend! waag u niet aan nieuwe proeven, aan nieuwe schokken; het is nu zoo al wel, gij zult nu wel hebben ingezien, dat men zich in de gedaante als in het gemoedsbestaan van Koninginnen bedriegen kan, zoo als in die van andere vrouwen, zoo niet meer, en dat, waren ook de hare de liefelijkste in schijn, dit u toch tot klein gewin zoude zijn van vreugde of goed luk; gij zoudt altijd de Koningin zien als gij de vrouw wenschet te vinden, of omgekeerd door de laatste worden aangetrokken, en afgehouden te doen wat uw pligt was, als gij noodig hadt de Koningin te treffen. Gij hebt nu kunnen overzien hoe periculeus het is het hart op zoo hooge plaatse te stellen, vanwaar het laag kan nedervallen ter verbreking, wees dus wijs, en waag u niet weder aan begoochelingen,

die er de rust van verstoren kunnen; het binnengaan in dit betooverd kasteel was u moeizaam, het eischte bedrog en mommerij, de uitgang kan gelukkig vrijer zijn en meer ruiterslijk; daar is de poort, die regelregt op den ruimen weg naar Naaldwijk voert, neem mijn arm, ik zal u uitleiden.

- Heengaan? dat kan volstrekt niet zijn, de Koningin zou mij wachten!

- Wanneer?

- Zij zou mij laten roepen.

- Welnu, ik zal uw vertegenwoordiger zijn, ik zal haar, zoover het doenlijk is, de redenen zeggen van uw overhaast vertrek, en voldaan of niet, zij zal die moeten billijken.

- En ik beloofde haar mijne diensten! zoo zij mij toch iets wilde opleggen, dat mij mogelijk was te volbrengen?

- Geene schade! - zoo dat van dien aard is, zegt zij het mij, ik breng het trouwelijk over en 't zij gij het volvoert of niet, gij blijft buiten hare magt, buiten die van haren toorn, en buiten die van haren blik!

- Misschien hebt gij gelijk, en is uw raad wijs en goed; maar, ik kan dien niet opvolgen, ik heb beloofd....

- En ik heb beloofd u te genezen, dus waag ik u niet aan nieuwe instorting.

- Lacy! spreek niet zoo, gij noemt het eene kwaal, 't kan wezen dat het er eene is, maar zoo vaak ik die voele, heb ik die lief - en liever dan de genezing, van gansch herstel huiver ik als van den dood.

- Ziedaar werkelijk een ongeneeslijke patiënt! niet te willen herstellen! maar ik ben een streng arts, en ik geef u niet op; ik zal zorgen, dat uwe oproeping niet zoo spoedig volgt, dacht Honthorst, en luide zeide hij:

- Maar als de tijdsgelegenheid, waarover niemand, zonderling niet eene Vorstin, vrijelijk beschikken kan, het eens niet toeliet, dat zij u heden tot zich terugriep?

- Zoo blijve ik tot morgen.

- Op 't kasteel?

- Zeker, zij heeft het mij bevolen; ik zal wel hier of daar een plekje vinden om den nacht over te brengen.

- En zoo morgen ook even gelijk voorbijging?

- Zoo verbeide ik overmorgen en den dag die volgt, en een nieuwen, en nog weêr een nieuwen, totdat eindelijk....

- De Koningin u ganschelijk vergeten zal hebben, en naar Engeland afreist, of zult gij meêgaan, altijd in afwachting van haren last?

- Ik zeg daarop geen neen!

- Wat! zijt gij dol geworden? Gij zoudt op zoo lossen voet eenen keer naar Engeland doen?

- De afreize is bij lange na nog zoo zeker niet, gij hebt het gehoord als ik, en hoe 't ook zij, ik kan mij niet uit dezen cirkel losrukken, ik word er geboeid door zooveel vreemds, door zooveel zeldzaams, ja zelfs door simpele nieuwsgierigheid.

- Ei zoo! nieuwsgierigheid, is die, als ik 't vragen mag, de nieuwe mom, daarmee zich uwe liefde dekt?

- 't Is geene liefde, geloof mij! maar wat die nieuwsgierigheid aangaat, zij heeft geene kleine stof, zij wordt getrokken door zoo wondere zaken, die ik u ga meêdeelen, en daarvan ik den afloop weten moet, al zou ik mij aan 't uiterste wagen.

- Gij spreekt van de ranken en streken der hofluiden, naar ik gisse, die u straks het gemoed zoo heftig bewogen?

- Juist, daarmee vervuld kwam ik tot u, of eigenlijk niet tot u, dien ik niet hier dacht te vinden, maar, om in de vrije lucht adem te scheppen en rust te zoeken voor 't fel bewogen gemoed. Gij hebt mij daarvan afgeleid door uwe vragen naar Maria.

- Die afleiding was u niet bijster nut, dacht Honthorst, en tot Diedrik zeide hij: - Nu dan vertel mij uwe ontmoetingen en lotgevallen in dit doolhof, daarin ik dwaashoofd u zelf gevoerd heb. Ik achte de Koningin zal u nog wel een goed uur vrijlaten, te eerder daar het tegen den tijd loopt van hare tafel, en wat mij aangaat voor heden schilder ik niet meer; alleen laat ons een ander rustplekje zoeken, want daar komt eene dame, en hetgeen gij te vertellen hebt mag wel niet geschikt wezen om door vreemde ooren te worden opgevangen.

En hij nam Diedrik's arm en wilde den weg nemen naar eene zijlaan; maar reeds was de vrouw zoo digt genaderd, dat zich dus van haar afkeeren eene onbeleefdheid zou geweest zijn, en te eerder, daar het kennelijk haar doel was op hen aan te komen; Honthorst liet dus Diedrik's arm los, versnelde zijne schreden, en zich buigende, sprak hij haar aan, als: Mevrouw de Sourdiac.

Het was eene dame van dertig jaar, die er vrij goed uitzag, en die zelfs bevallig zou geweest zijn, zoo hare trekken minder gemaaktheid, meer gulle openheid hadden vertoond, en minder gemanierdheid hare houding had ontsierd; hare kleeding was prachtig. Over een ligt blaauw satijnen sleepgewaad, dat vóór openhing en een onderkleed van goudbrocade liet zien, droeg zij eene keurs of jakje van kersenrood fluweel, niet ongelijk aan onze kasawoika's met gladde mouwen, aan den pols gesloten, het corsage gesierd met *brandenburgs* en *galons* van gouddraad en zijde; - op hare hangende lokken, eenigzins gecrepeerd, droeg zij een ronden grijzen kastoorthoed met roode veder, die door een diamanten gesp bevestigd was; zij speelde, als in gedachten, met een klein boekje in zwart segrijnen band, dat zij Honthorst aanbood, terwijl zij zeide:

- Mr. Honthorst! ik geloof niet, dat gij in het beloop van dezen dag veel zult werken aan het portret der Koningin?

- Neen, Mevrouw! hare Majesteit heeft nu bezigheden, en later zal het licht mij gebreken; deze najaarsdagen zijn zoo kort.

- Zoo zoudt gij eene dame kunnen verpligten met u eene kleine taak door haar te laten opdragen, wel voor uw beroemd penseel al te gering, maar een konstenaar, zoo hoffelijk als gij, ziet niet zoo naauw op den aard der dienst, als het den wensch der dames geldt, is het niet zoo? en niet aan ieder vertrouwt eene vrouw gaarne hare geheimen, en Mr. Honthorst is even bekend voor een discreet en edelmoedig

cavalier, als voor een groot en abel schilder....

- Wat is er van uwe dienst? Mevrouw de Markiezin! viel Honthorst in, wien deze inleiding wantrouwen gaf; - hij kende de uitkomst van zekere vleijerijen.

- Dit miniatuur te kopijeren op een der schoone parkementbladen van dit gebedenboekje, hernam zij, en gaf hem een medaillon.

- Honthorst bezag het: - Dat is geloof ik de beeldtenis van den Vicomte Fabroni? begon Honthorst, haar wat verwonderd aanziende.

Zij trachtte te kleuren.

- Zoo is het, dit zal eene verrassing zijn voor zijne gemalin.... die hij mij heeft opgedragen, maar ik bezit het medaillon slechts voor een uur; - kunt gij het nabootsen in dien tijd, ware 't met nog zoo vlugtige trekken?...

Honthorst zweeg, en draaide het medaillon tusschen de vingers heen en weêr, als besluiteloos wat te antwoorden.

Diedrik was intusschen genaderd en trok hem bij de slip van zijnen mantel, eerst zacht, daarna zoo heftig, dat de schilder zich wel moest omwenden en hem aandacht geven.

- Wat zij u vraagt, doe dat niet, Mr. Honthorst! ik bidde u doe het niet, dit is eene van de personen, daaraf ik u spreken wilde, en die iets kwaads in den zin hebben; wat zij verlangt kan geen goed zijn, zij brouwt iemands verderf, kent gij Mejonkvrouw d'Arcy?

Maar de dame verloor haar geduld bij die tusschenspraak in eene taal die zij niet verstond, want

Diedrik had natuurlijk Hollandsch gesproken, en de Fransche hofdame begreep er geene syllabe van.

- Monsieur Honthorst! hebt gij u eindelijk beraden, of gij een werk op u nemen wilt, dat wel spoed eischt, maar dat betaald zal worden of het u maanden tijds had gekost? vroeg zij scherp en met hoogheid, 't is niet hoffelijk een bediende gehoor te leenen, als men de eere heeft zich met eene vrouw te onderhouden.

- Een leerling in mijne konst geldt ietwat meer, Mevrouw! dan wat gij dames van adel een bediende acht! - en daarbij, Mevrouw de Markiezin! ik moest werkelijk overwegen of het mij doenlijk zoude zijn in zulken tijd....

- Nu, en wat is de slotsom dezer rijpe overweging? vroeg zij spotachtig, want zij hield het er voor, dat hij haar tot beloften had willen uitlokken.

- Dat zulk werk niet van mijne competentie is, en dat ik het niet op mij kan nemen, hernam hij, zonderling niet nadat er mij *loon* voor geboden is! Mevrouw de Markiezin verschoone het ronde antwoord, en met eene diepe buiging gaf hij haar medaillon en gebedenboek terug.

Zij beet zich op de lippen van spijt, maar drong niet verder; alleen toen zij hem den rug toewendde, morde zij bij zich zelve: *l'Ami! tu me le payeras!*

V.**De opmerkingen en ontmoetingen van Diedrik.**

- Ik dank u, mijn vriend! riep Diedrik met vuur, Honthorst de hand drukkende, zoo haast zij op goeden afstand waren van de Markiezin; ik dank u, dat gij gehoor gegeven hebt aan mijn verzoek, al kon ik het niet nader ophelderen.

- Ik zal u zeggen waarom ik zoo deed: het ware anders eene kleinigheid geweest om haar te gerieven, en ik had er mij de voornaamste dame van 't gezelschap der Koningin meê gewonnen, dat altijd zijn nut heeft, 't zij hier, 't zij elders; maar uwe onrust, de treken, die de hofjufferen elkaâr zoo volgaarne spelen, deed mij vreezen, dat ik werkelijk tot eenig kwaad mede zoude helpen, hoewel ook niets dan onschuldige scherts of geheime minne daaronder kon schuilen; een kwaad, dat wij zamen toch niet verhinderen kunnen; maar uw uitroep maakte mij indachtig en: 'in twijfel onthoud u!' is mijne leus; slechts deed ik dat minst om u, wien ik liever niet gemoeid zie in de verwarringen en kuipe-

rijen, die hier ontstaan; daarom zeg mij, zoo klaar gij kunt, de redenen, waarom ik weigeren moest, en bovenal waarom gij Mejonkvrouw d'Arcy hierbij te sprake brengt?

- Dat zal ik u zeggen, kent gij die jonkvrouw?

- Of ik haar kenne! zoo menig Heer van 't hof of uit onzen adel, ja zelfs prinselijke jongelingen zijn mij aangeweest om hare beeldtenis te vervaardigen, steelswijze en in de vlugt, kon het niet openlijk gaan, want de jonkvrouw wil het geen hunner schenken, dat hun juist niet wondergrootte hoop geeft op de jonste van 't origineel; doch ik die op mijnen roep van een wijs en stemmig man besta, liet mij niet bepraten, schoon ze mij vleiden oft' ik zelf een mooi jonk meisje ware.

- Dit bewijst dus de zedigheit van de jonge dame, en nog minder dan ooit geloof ik wat zij van haar lasterden.

- Wie?

- Die Markiezin de Sourdiac, als gij haar noemt, en nog eene andere die Vicomtesse Fabroni heette.

- Oho! gij waart getuige van een gesprek dier beide dames.

- Ja, maar ik zal het u geregeld vertellen: - Zoo haast ik mij buiten de tegenwoordigheid der Koningin bevond, informeerde ik mij naar u, en men verwees mij naar eene der groote gaanderijen, links af, die het paveljoen, dat de Koningin bewoont, vereenigt met dat andere hoekgebouw, waarvan, naar ik gis, de achtervertrekken op dezen binnenhof uitkomen.

- Ja, een paveljoen, dat nu ingerigt is voor het

gevolg der Koningin, en dat anders dient voor de jonge prinsessen en hare vrouwen, als de Stadhouder en zijne gemalin hier zamen hof houden.

- Nu dan in die gaanderij liep ik heen en weêr, zonder u te vinden, als gij weet, een geruimen tijd zonder op iets anders aandacht te geven, dan op de prachtige schilderstukken en portretten, die de marmeren wanden ter eener zijde versieren,... en waaronder ik er zag van u, die....

- Geene uitweidingen als 't wezen mag, viel de kunstenaar in, die vrees had, dat Diedrik zich aangordde tot eene dier pligtplegingen, waarvan hij oververzadigd was.

Diedrik glimlachte, en zeide: - Ja maar 't was juist bij een konststuk van uwe hand, dat mijn avontuur aanvangt.... ik moet daaraf dus wel spreken, ge herinnert u een nachtgezicht te Rome, met fakkellicht?

- O ja! hernam Honthorst toch even kleurend, 't is eene kopij van eene schilderij, die ik te Rome vervaardigde voor den Prins Giustiniani.

- Gij vergeeft mij dus, hope ik, dat ik mij zoo verdiepte in de beschouwing van dat konstwerk, dat ik er het gehoor bij verloor, al mijne zintuigen zamengevat hebbende in het oog.

- Dat was niet wijs, mijn jonge vriend! en dat bewijst dat gij vreemdeling zijt in paleizen, waar men altijd *une oreille en campagne* moet hebben, als de Françoisen zeggen, die zich op hofkunst verstaan.

- Ik had dien raad niet gevolgd, dit bekenne ik, en 't maakte, dat ik het verwegene eener deur niet

hoorde, die vlak naast 't schilderij moet geopend zijn, dus ook niet had kunnen opmerken of daar iemand ingekomen was, dan wel uitgetreden. Toch wat nieuwsgierig zag ik rondom mij in de gaanderij - niemand; de zware deur, die deze sloot, had zich niet zonder groot gerucht voor mij ontsloten, ik was dus wel zeker, dat zij een ander geene meer bescheidene diensten zou doen; daar moest dus iemand, uit een der andere vertrekken, die zich op de gaanderij openen, in dit zijn binnentreden; om te weten of mijne gissing juist was, zag ik naar binnen; maar geene menschelijke gestalte bewoog zich daar, te eer vond ik vrijheid er eens rond te zien, en dat was de moeite waard. Het was eenvoudig gemeubeld, maar het was ingerigt tot eene bibliotheek en waarschijnlijk voor eene dame, want de ordening als de keuze der meubelen, groote als geringe, bloemen in potten en in japansche vazen, hier bewaard en verzorgd met al de teêrheid, die eene vrouw alleen wijden kan aan zoo teêre schepselen, bewezen mij, dat ik in het heiligdom eener schoone een vermetelen blik wierp.

- Wat ge zegt, bloemen in potten en japansche vazen, de laatste zijn kostbaar en de eerste zijn eene zeldzaamheid in dit seizoen, Meester Diedrik! en uwe schoone is zeker wel eene gevierde, dat men haar zulke hulde brengt.

- Ik onderstel dat Mejonkvrouw d'Arcy de bewoneresse zal zijn!

- Zij! ja, als gij daar goeden grond voor hebt, dan is het geloofelijk, de Koningin zelve wordt naauw dus gehuldigd en aangebeden als zij: de eerste

brengt men eerbewijzen uit plicht en uit aanzien van haren koninklijken rang; haar worden die geboden enkel uit liefde en om den wille der ongemeene minnelijkheid van haren persoon, en der genegenheid, die zij opwekt.

- O! dit verklaart mij den kwaden wil en de wangunst der anderen; maar er zijn toch dingen, die raadselachtig schijnen in haar gedrag, ik ten minste begrijp er niet veel af. Oordeel zelf, zonder er binnen te gaan, had ik het vertrek in volle ruimte kunnen overzien, en daar huisraad op zich zelf, al draagt dat getuigenis het eigendom eener dame te zijn, niet overlang de aandacht kan boeijen, zou ik welhaast mijn genoeg gehad hebben van dit ledig vertrek, zoo ik niet eene zware zijde damasten gordijn op den achtergrond een weinig had zien heen en weêr schuiven, of zich daarachter iemand verborg. Ik zag scherper toe, en bemerkte onder de gordijn, die wel tot den grond nederhing, maar toch door eenig beletsel juist daar was opgeheven, de punten van een lichtgeel voetschoeisel, te groot en te lomp voor een damesvoet, en daarbij al te gelijkend van fatsoen en kleur naar de gebruikelijke cavalierslaarzen, dat men er zich geen oogenblik in vergissen kon. Daarbij kennelijk staken er voeten in, en het was niet eene al te stoute vermetelheid, zich eene gansche daarbij behorende mannengestalte te denken; deze, dus verscholen in een damesvertrek, dat was verraad tegen of overeenkomst met de bewoonster, en in beide gevallen moest ik er meer van weten. Ik stelde mij

spie, ik was er dezen ochtend toch reeds voor gehouden en uitgemaakt.

- Zoo de Heeren Cats of Huijgens u mede aanhoorden, zouden zij u eene fraaije zedespreuk of zinnepop daaraf voorstellen, beteekenende, hoe men altijd verder afwijkt, als men eens van den regten weg op een schuin pad is gekomen, en hoe men ten leste wordt, waar men zich voormaals geschaamd zou hebben toe gerekend te worden; maar ik laat de toepassing ter uwer conveniëntie, sinds ik in dezen niet de minst schuldige ben.

- Wat ik deed was mede om bestwille, en ik voele mij dus verantwoord. Ik geloof wel, dat ik een kwartieruurs onafgebroken mijne opmerking gevestigd hield op het leêge vertrek, zonder dat er iets voorviel, dat die aandacht bezigheid gaf, en op die voeten, zonder dat zij zich bewogen; ik bewonderde het geduld van den cavalier, en maakte mijne gissingen omtrent de schoonheid der dame, voor wie hij het oefende, toen opeens in het vertrek eene deur langzaam geopend werd, tegenover die, welke mij het toezien gunde. Ik trok mij snel terug, plaatste mij dus, dat de geopende deur naast de schilderij zich over mij uitstreckte als een schild, terwijl de reet mij nog alle vrijheid liet om te zien.

- Gelukkig dat ik u te ochtend je degen ontnomen heb, ge hadt in die klem mijn doek kunnen kwetsen, sprak Honthorst, die toch niet zoo onverschillig bleek over zijne voortbrengselen, als hij soms er den schijn van aannam; maar wat zaagt ge?

- Eene beeldschoone dame in eene eenvoudige segrijnen huik gewikkeld, die geheel hare gestalte dekte, en alleen nog maar het gelaat bloot liet, maar een fluweelen masker, dat zij in de hand hield, bewees dat zij ook dit niet lang dus onbedekt zou houden. Het onderkleed, dat ten deele door den opgeschorten vlieger zichtbaar was, was van paarkleur satijn, rijk met zilver geborduurd, en 't was dus denkelijk, dat die dame, zoo zij uitging, in eene karos zou gaan, zonder dat, zou die pracht haar toch verraden hebben. Handschoenen, vederen waaijer en kerkboek, die op tafel lagen en die ik reeds lang had opgemerkt, werden nu beurtelings door haar opgenomen; daarna klapte zij in de handen, en, als ik wel had gegist, een cavalier kwam van achter de gordijn naar haar toe.

- Hoe zag hij er uit? vroeg Honthorst driftig.

- 't Zou een poëet zwaar vallen hier de waarheid te zeggen, want het rooft ter helfte de aardigheid van 't verhaal; maar ik moet die spreken, en bekennen, dat hij niet gansch jong was, en veeleer het uiterlijk had van een deftig krijgsman, dan van een jeugdigen *muscadin*.

- En toch zou dat in mijne oogen de zaak verligten! had hij zwarte oogen en een hoog voorhoofd, geelachtige gelaatstint?

- Juist, en langs de slapen hing sterk zwart haar, reeds van grijs doorzilverd.

- Ook mustatsen?

- Die draagt ieder!...

- 't Is zoo, maar toch zou ik nu er op zweren, dat het Fabroni was.

- De Vicomte Fabroni! - herhaalde Diedrik, met een veelbeduidend hoofdschudden, dat zou erg zijn!

- Waarom ontzet u die onderstelling dus?

- Gij zult het hooren.

- Eerst nog eene opheldering, was hij hoog van gestalte, en slank tot magerheid toe?

- Ik kan daarvan niet oordeelen: hij hadt zich in een ruimen mantel gewikkeld, en stond ietwat gebogen; de wijze, waarop hij de jonkvrouw toesprak, hield het midden tusschen hoofsche galanterie, en een ernstigen eerbied. Hij kustte haar de hand, hielp haar het fluweelen masker voorbinden, en reikte haar den eenen handschoen, dien zij had laten vallen. Onder dit alles sprak zij:

- Ach, Mijnheer! hoe groote verpligting heb ik aan u, dat gij u dus voor mij bloot geeft!

- Waarheid is ik zou een gek figuur maken, en geene kleine som van vijandschap op mij laden, als men wist dat *ik* u deze dienst deed, of zoo ik bij geval verrast werd, mij wegschuilende achter uw behangsel! zeide hij lagchende, doch met fluisterende stem.

Zij zuchtte, en hernam, ook hare stem zoo zacht makende als de adem van Zephir:

- Laas! helaas! wat zou er van mij worden zoo dat gebeurlijk ware!

- Zoo lang het nog niet gebeurd is, kunt gij getroost zijn, mijn kind!

- En toch is het droevig, dat ik zooveel list moet gebruiken om datgene te genieten, wat ande-

ren zoo openlijk in volle vrijheid nemen mogen, zonderling in dit goede land.

- De zoetheden der vrijheid zijn even ongelijk verdeeld als die der liefde, antwoordde hij; maar nu we hierop komen, gij ziet wat ik voor u veil heb; ge kost mij toch wel iets wedergeven, door een mijner wenschen te verhooren.

- Mijnheer! Mijnheer! sprak zij droevig, voorzeker gij doet mij te zwaar een eisch! gij zoudt mij dwingen tot het martelaarschap!

- Ei kom, gij zoudt de zoete minne, die ik u wil opleggen, niet de voorkeur geven boven het martelaarschap!

- O, zwijg! riep zij, en ik ben zeker, dat zij bloosde, schoon ik haar gelaat niet meer zien kon; 't is beter dat wij gaan, dan ons gevaar te vermeederen, door een oponthoud tot zoo ijdel gesprek; en in de drift, waarmede zij vooruit stapte, vergat zij waaijer en kerkboek, die zij eene wijle op eenen stoel had nedergelegd.

Hij merkte het niet op, zoo groote haast had hij haar te volgen; ze gingen eenige schreden voort, kruisten de gaanderij over, tot bij een der vensterramen, waarvoor eene tabouret stond, zoo als er meer geplaatst waren hier en daar. Maar iets, dat ik nog niet had opgemerkt, trof mij nu; het venster was niet gesloten, en het was zeker niet het togkje versche lucht dat er doorheen kwam, dat den cavalier daarvan verwittigde, want alle vensters waren van buiten gegrendeld, en hij trad naar dit toe, en stiet het aan met zulke gerustheid, als ware hij zeker het dus te vinden;

daarop stapte hij op den schommel, en met éénen stap het raam uit; ik onderstel, dat er van buiten eenige leer, trap of stellaadje was opgerigt, dus gemakkelijk hij den overstap deed.

- Het beeldhouwwerk van het buitenkozijn mag hem daartoe gediend hebben, want het is gesierd met rijke uitbeeldsels in hardsteen.

- Die zijn hem dan wel goed te stade gekomen, want het uitklimmen ging hem af als een oud matroos; daarop volgde de dame, die hij ligt als eene veder ophief en uithielp; ik, nieuwsgierig waar ze belanden mogten, liep naar 't venster zoo haast zij er uitgetogen waren, maar zag niets, niets daarbuiten dan de witte marmersteenen van de binnenplaats en strakke beelden, die mij aanstaarden, of ik ook hun een vreemde was.

- En het paartje is ook niet door de kleine poort weggevloten; anders hadden ze langs mij voorbij moeten komen, sprak Honthorst nadenkend.

- Bezemstelen en eene luchtreis, is voor de verlichte hoflieden van dezen tijd wat te veel een heksenmiddel! glimlachte Diedrik.

- Neen, zeker hebben onze luidjes niet zoo'n bovenaardschen weg genomen; maar wat zeg ik, bovenaardsch, nu ben ik er, ze hebben een onderaardschen gekozen! onder de gaanderij liggen de gewelven en kelders, waarop het lusthuis is gebouwd, en zekerlijk zullen er toegangen derwaarts zijn op de binnenplaats; alleen om die te kennen, om er den sleutel van te hebben, om door die duistere welven den doortogt te vinden, die tot eenen uitgang brengt

naar de waterzijde, moet men gansch eigen zijn in het lusthuis, en beter van alles onderrigt, dan ik het Monsignore Fabroni onderstellen kan.

- O! ik wil dan nog hopen, dat het die niet was! riep Diedrik.

- Wat belangt dat u?

- De rust en de eer van die arme Jonkvrouw zouden er meê verloren zijn! -

Monsignor Fabroni is immers een getrouwd man?

- Zekerlijk, en Mevrouw de Vicomtesse Fabroni is wel niet eene van die vrouwen, die zich zoo stillekens ter zijde laten schuiven.

- Dat wil ik gelooven. En zij zou toch gelijk hebben ook.

- Toegestemd en met al den ernst van onze Hollandsche degelijkheid, sprak Honthorst, hem de hand reikende, want die vreemde sinjeurs en madammen brengen hier handelingen en beginselen in de mode, die al even zottelijk en opzigtelijk zijn als hunne kleederdragt en vrij wat meer schadelijk, om er niet schandelijk bij te voegen. - Maar gij spreekt van Jonkvrouw d'Arcy in zoo klagelijken toon, of ze in lijden was, en mij dunkt ze nam daar toch tamelijk hare vrijheid en haar vermaak.

- De kruike ook gaat spelend te water tot zij berst; toen ik vergeefs naar mijne vlugtelingen had omgezien, scheen 't mij dat het verlaten vertrek zijne belangrijkheid nog niet voor mij verloren had, en nog stouter dan te voren wilde ik het binnengaan, maar ik trad even schielijk terug; want er bevond zich nu eene andere dame, die zeker was binnengekomen, onderwijl ik mij aan 't venster had begeven.

Zij toefde echter niet lang; alleen nam zij schielijk en alsof zij eenen roof beging, dat er onder ons, ook veel van had, het kleine kerkboekje op, stak het bij zich en verwijderde zich, zoo als de cavalier gekomen was, achter de gordijnen, die zeker een uitgang bedekten.

- En die vrouw was?...

- Dezelfde die zoo even tot u kwam.

- De Markiezin de Sourdiac?

- Juist, deze!

- Het kerkboekje, dat mij uiterlijk een Roomsch gebedenboek toescheen, was dus datzelfde!

- Ik onderstel het.

- Hoe weet gij dat het aan Mejonkvrouw d'Arcy behoorde, of dat zij de persone was, die....

- Uit het vervolg; het avontuur is nog niet ten einde. Ik bleef daarop niet lang meer alleen. Vele heeren, dames en pages kwamen door de gaanderij snel achter elkaâr, zoodat de twee zware deuren, die in- en uitgang leenden, zelfs niet den tijd hadden van weêr toe te vallen, daar de heeren met de meeste hoffelijkheid die voor hunne dames openhielden; ik onderstelde dat die personen alle aan ééne plaats zamen waren bijeen geweest, of zich derwaarts begaven.

- Zij kunnen gekomen zijn uit de late mis, of zich begeven hebben naar de tafel van het huis der Koningin.

- Dat laatste zou ik haast niet denken, omdat eerst, toen zij allen gepasseerd waren, nog twee vrouwen kwamen, en niet om te gaan, maar om te blijven, want zij zetten zich ieder op eene der tabou-

retten, waarvan ik vroeger sprak; in de eene herkende ik de dame, die het laatst zich had vertoond, die ik nu ken als de Markiezin de Sourdiac; de andere was hare oudere, en ook in kleeding deftiger en meer stemmig; deze noemde zich Vicomtesse de Fabroni, als ik weldra hoorde; zeker zouden zij zich niet zoo rustig tot praten hebben neêrgezet, zoo het middagmaal haar wachtte.

- Monseigneur de Vicomte heeft met de zijnen eene eigene tafel, ligt was de Markiezin daaraan voor dien dag genood. - De gewone hofbeambten met hunne dames eten vroeger dan de Koningin, de voornaamste gelijktijdig.

- Zoo is het verklaarbaar, het uur van den maaltijd hebben ze afgewacht in de gaanderij.

- Juist, want zij brengt naar eene voorzaal, waarop zich de eetzaal opent, en de andere vertrekken die de Koningin bewoont.

- Maar gij, bij wie wordt gij gerekend?

- Gelukkig bij niemand bepaald; ik heb hier mijne kamer, ga af en aan, uit en in, maar neem mijnen maaltijd in de herberg te Naaldwijk, dat is eenvoudig, maar, vrij. Eens werd ik plegtstatig genood aan 't ontbijt der Koningin deel te nemen; maar toen waren daar meer Hollandsche gasten, en ik had plaatse nevens den Heer Huijgens, den Secretaris van zijne Hoogheid.

- Op mij schijnt men niet te denken voor 't maal, lachte Diedrik, zoo als straks, toen die dames haar gesprek aanvingen en voortzetten, zonder meer op mijne tegenwoordigheid te letten, dan

of ik een schoothondje of papegaai ware geweest; ook was dat in 't begin voor mij vrij onbeduidend, want het zinspeelde meest op personen en zaken, waarmede ik volstrekt onbekend was, en ik zou er welligt niet eens naar geluisterd hebben, zoo de naam van Mademoiselle d'Arcy niet mijne ooren getroffen had als dezelfde naam, dien de Koningin mij had genoemd als dien der dame, waaraan zij het foudraal harer oorbagge ten geschenke had gegeven; dit wekte in mij eenige belangstelling; later werd die verhoogd, als gij hooren zult. Mevrouw de Sourdiac dan liet als onopzettelijk zich den naam ontvallen van Mademoiselle d'Arcy.

- Zij heeft veel goeds! hernam de Vicomtesse op eenen toon, die meer uitvorschend was dan stellig. Eene wijze van kwaadspreken of liever tot kwaadspreken uitlokken, die niet enkel in de 17de eeuw gebruikelijk was.

- En ieder heeft goedheden voor haar, van de Hollandsche heeren af tot op de Koningin toe; de laatste vooral behandelt haar met eene zachtheid, eene toegevendheid, die waarlijk bevreemdt....

- Dat moest u toch niet bevreemden, *mia cara!* die de verhouding kent van de Koningin tot Mademoiselle d'Arcy zoo goed als ik.

- *Si, si!* ik ken die verhouding, maar dat is nog geene reden voor deze, om dat meisje alles te veroorloven.

- Zij veroorlooft haar niet alles, en wel het minst datgene, waarin zij het meest wenschen zou vrij te zijn.

- Ik verzeker u, zij weet vergoeding te nemen

voor dien ligten dwang: zij houdt bijna den rang van eene Vorstin onder ons, en zekerlijk zij voert er den toon van....

- Mij in tegendeel hindert altijd hare gemaakte zedigheid en overdreven schuchterheid; zij gaf mij veeltijds het denkbeeld van eene die zich als slagtoffer laat medevoeren.

- Een fraai slagtoffer, dat eigenlijk alles beheerscht; hare gansche houding is aanstelling en verkropte trots, vooral sinds zij een prins als den Landgraaf van Hessen aan hare voeten ziet.

- Mevrouw Fabroni glimlachte sarcastisch.

- *Mia cara!* gij zijt jaloersch van het bal, dat de jonge Vorst te harer eere gegeven heeft!

- Ik geloof niet, Mevrouw de Vicomtesse! dat ik eene Demoiselle d'Arcy iets te benijden zou hebben, zoo haast ik het wilde.

- *Fi donc!* gij neemt mijne plagerij als ernst, is dat goed van u! men weet immers dat de jonge Prins eerst naar uwe gunst heeft gestaan, doch dat de waardigheid en de koelheid, waarmede hij ontvangen werd, hem heeft afgeschrikt...

- Fij! fij! riep Honthorst lagchend Diedrik in de rede vallende, heeft zij haar dat gezegd? ik had nooit die strakke Vicomtesse zoo fijn en ondeugend geacht bij scherts! ge moet weten, mijn jonge vriend! dat de sprake gaat onder de hoflieden, dat Mevrouw de Sourdiac zich kennelijk toegelegd heeft op de verovering van den jeugdigen Heer.

- Wat zal ik u zeggen, daar gaan al vrij wat ijdele zotheden om in deze hooge gewesten; rang is een zwak bolwerk tegen boozen wil; ik heb menige

dame aan 't hof op vreemde wegen zien wandelen, en, en... - ik houd Mevrouw de Sourdiac niet beter dan eene andere.

- Naar 't geen ik van haar opmerkte, moet ze slechter zijn. O! maar hoe kan eene Koningin als Maria de Medicis zulke wezens om zich dulden?

- Maar weet gij dan niet? kuiperijen van eerzucht en minne is het voedsel, daarbij Maria de Medicis altijd heeft geleefd, en zal blijven leven, en die zij dus medevoert waar zij met haren nasleep komt, zoo niet overbrengt, want de pestilentie des ligchaams is naauw meer aanstekend dan de pestilentie der ziel.

- Hoe de Heeren Staten toch gelijk hadden haar slechts doorreize toe te staan en geen eigenlijk verblijf! sprak Diedrik overtuigd.

- Dat is een verstandig woord, Diedrik! houd u daarbij... en nu vervolg.

- Ik vervolg: - Zoo zal het nog wel mijne schuld heeten, dat die cavalier zich naar die zijde heeft gewend? hernam Mevrouw de Sourdiac, zonder van gelaat te veranderen, dat van een sterken geest getuigt naar uwe inlichting.

- Waar die vrij goed ontvangen werd, dat moet men zeggen.

- Ja, met eene fijne kunst, met eene coquetterie, die... in waarheid verbazen moet van zulk een jong meisje, 't is jammer dat Mevrouw de Chevreuse te Brussel gebleven is; die alleen nog had haar lessen kunnen geven en hare opvoeding voltooijen.

- Vergiffenis, Markiezin doch de pleegdochter van Bassompierre zou nooit de kweekelinge kunnen zijn van de vriendin van Anna van Oostenrijk.

- Gij hebt gelijk, Mijnheer de Graaf de Beaufort is welligt haar opvoeder geweest; maar op mijn woord zij is vèr voor eene Huguenote; ook is het van 't hoogste belang, dat zij niet mede reist naar Engeland!

- Ziet gij daar schade in?

- Grootte schade, ik zweer het u!

- Voor de Koningin, of voor ons?

- Wat de Koningin belangt, daar heb ik nog niet over gedacht; maar voor ons! zeker, Mevrouw Fabroni! voor eene Italiane, en voor eene vrouw die staatdame was tijdens het regentschap van de Koningin-moeder aan het hof van Z.M. Lodewijk XIII, zijt gij al zeer weinig gescherpt op de intriguen van anderen; gij vraagt, wat ons dat zijn zal, zoo eene intriguante, die Huguenote is, aan het puriteinsche hof van Karel I hare rol kan spelen.... maar ziet gij dan niet, dat zij ons alle zal dwarsboomen, ons alle verdacht maken, ons alle in de schaduw zal stellen en in 't eind ons alle zal overheerschen, zoo niet gansch uit den weg ruimen!

- Ik beken u, Markiezin! al zoudt gij ook mijn weinigje vernuft verdenken, van dat alles zie ik niets, en allereerst om de goede reden, dat Demoiselle d'Arcy wel in 't dwaalgeloof der Huguenoten is opgevoed, en met de sektarissen heeft verkeerd; maar dat zij van hare aankomst te Brussel af, altijd is beschouwd geworden en gehandeld heeft als eene

goede Katholijke, dat zij zelfs hier zoo geregeld de mis bijwoont als iemand onzer.

- Ja, op de wijze van wijlen Z.M. Koning Hendrik IV, en met de gezette aandacht van den Kardinaal Richelieu.

- Dat staat niet aan ons te beoordeelen, maar aan haren biechtvader.

- Die groote dames toonen daar al zoo weinig zuivere denkbeelden van Gods alwetendheid als van Christelijke liefde, merkte Honthorst aan.

- Niet waar, het hart keert om van walging bij zulke laagheid van ziel, als die hooggeborenen toonden, want Mevrouw Fabroni hernam:

- En al ware zij Huguenote in 't harte als Calvijn zelf, gij weet toch, ze zou 't zich nooit durven toonen, en de Koningin Henriette, die ons wel zal weten te handhaven, heeft zoo innige verknochtheid voor hare geloofsgenooten, dat het eene kettersche, gesteld dat Lucienne het nog ware, niet veel baten zou de gunst des Konings te winnen, door de mommerij van religie.

- Met al dien invloed der Koningin op haren gemaal, is haar geheele huis toch naar Frankrijk teruggezonden, ter liefde van eenen puriteinschen hofprediker! neen, *ma mie!* ik laat ons lot in dat vreemde land niet dus aan het toeval over. Jonkvrouw d'Arcy moet verwijderd worden eer wij Holland verlaten, ik zal niet eerder rusten.

- Daartoe zal de Koningin nooit overgaan.

- Zij zal wèl, gij zult het zien, het zal ons zelfs zeer gemakkelijk vallen haar te verderven, mits gij mij helpen wilt.

- Markiezin! gij weet dat ik veeltijds aan uwe zijde heb gestaan en dat nog zal doen, waar gij ontwerpen hadt gevormd of hielpt uitvoeren, die de belangen, of ook slechts de wenschen onzer gebiedster dienen konden; maar ik kan niets aanvangen tegen Lucienne d'Arcy, die zich nooit mijne vijandin heeft getoond, en wier betrekking tot onze meesteres alleen reeds mij zou voorschrijven, haar tegen valstrikken te waarschuwen, veelmin tot haren val mede te werken, en zekerlijk zou Monsignor Fabroni het mij gansch niet ten goede houden zoo ik u hier steun gaf.

- O! daaraan twijfel ik niet! hernam Mevrouw de Sourdiac met eenen veelbeduidenden glimlach.

- Gij hebt daaraan ook niet te twifelen, de oorzaak kennende, waarom mijn gemaal zich eener Jonkvrouw aantrekt, die...

- Die de wonderlijke gave schijnt te hebben al de wereld aan te trekken en te behagen, en gratie te vinden zelfs voor de strengste oogen.

- O! maar in waarheid, zoo iemand streng is voor Lucienne, het is Mijnheer Fabroni, sprak de Vicomtesse op dien toon, die anderen overtuigen *wil* om het zelf te worden.

- Zoo ten minste schijnt het...

- Het schijnt! zegt gij, Mevrouw! en de oogen der Vicomtesse begonnen te flikkeren van toorn en onrust, gij zoudt dan meenen dat de houding, die hij uiterlijk aanneemt tegen haar, niet die is, welke...

- Welke de juiste uitdrukking is van hetgeen er eigenlijk tusschen hen omgaat.

- Mevrouw! Mevrouw! maar dat is eene schrik-

wekkende beschuldiging, die gij daar uitspreekt! riep Fabroni's gade, met drift oprijzende, en mij dunkt het ware toch voorzigtig, zulke onderstellingen geen lucht te geven, zoo men....

- Niet zoo iets als zekerheid had! daarin hebt gij gelijk, Vicomtesse!

- O! maar mijn God! ik word dan bedrogen! riep de dame uit, eigenlijk met meer toorn dan smart, naar het mij toescheen.

- Ik heb eenige redenen om zóó te denken! hernam Mevrouw de Sourdiac koel.

- Die koelheid scheen de andere dame op eene andere gedachte te brengen.

Zij zweeg eene wijle, glimlachte toen en zeide: - O! ik weet het, gij zegt dit alles om mij te kwellen of tegen Mejonkvrouw d'Arcy in te nemen; gij kent mijne zwakheid, ik ben ijverzuchtig, maar ik zou Fabroni al te groot onregt doen, zoo ik het ware op Lucienne, een kind wier voogd hij is, wier vader hij zou kunnen zijn, dat voor hem siddert en dat hem meer vreest dan de Koningin! en zich al meer en meer geruststellend onder hare eigene bewijsredenen, eindigde zij uiterst kalm, en alleen wat scherp tegen de Markiezin: - Gij ziet dus, Mevrouw! dat uwe plagerij, hoewel een weinig al te boos en al te onvoorzigtig, ditmaal geene kans heeft te treffen.

Mevrouw de Sourdiac antwoordde hierop koeltjes, zonder boos te worden over die aantijging, of haar te wederleggen: - Er is vreeze en vreeze, me lieve! ook de uiterste passie heeft zulke huivering tegenover haar voorwerp.... en juist een kind, als

gij Lucienne d'Arcy noemt, kan uit luim alle heeren, zelfs prinselijke, die aan hare voeten liggen, versmaden, om den blik af te smeeken van den fieren, stouten gebieder, die haar achting afdwingt.

De Vicomtesse vouwde hare handen: - Mevrouw! Mevrouw! blaas mij zoo helschen argwaan niet in de ziel, niet in de mijne, die het niet nemen kan als eene andere, zoo gij van dit alles niet hebt dan een vermoeden.

- Maar ik zeide het u immers, ik heb meer dan dit! ik heb zekerheid!

- *Infami! trattore!* riep toen de dame in hare moedertaal, en hare oogen vlamden: - De roekeloze! zoo met mij te spotten, en hij, ook hij, hem wien ik achting toedroeg, meer dan in deze dagen eenige vrouw haren gemaal, hij, *inferno!* en zij rukte zich een prachtig parelsnoer los in hare drift, waaraan een portret hing; het portret viel, zij merkte het niet eenmaal op; de rijke koralen vielen, zij zag er niet eens naar om. Mevrouw de Sourdiac schoof snel en behendig met den voet het portret onder de tabouret, waarop zij gezeten was; en antwoordde toen:

- Neen, Mevrouw! ik spot niet, ik zou dus niet durven, niet willen spotten met eene achtenswaardige vrouw als gij zijt; maar gij moet kalmer zijn dan ik u nu zie, eer ik mijne bewijzen aan uw oordeel overgeef. Weet alleen dit, ik heb het in mijne magt dit meisje te verderven - dus te verderven, - dat de Koningin zich van haar zal moeten scheiden,

eer zij deze oorden verlaat, en mij dunkt voor u als voor mij, zult gij nu inzien dat die scheiding noodig is.

- Ja, zij is noodig! en het zal niet eenmaal eene wraak zijn, het zal vergelding wezen, regtmatige straf.... Zij zal zwerven ballinge, zonder steun en hij - hij!

- Neen, Mevrouw! niet hij, schuldig of onschuldig, uwen gemaal moet gij sparen, het zou uw eigen verderf zijn; zij, zij alleen moet vallen, en daartoe wenschte ik uwe medewerking.

- Het is zoo, als hij haar bemint, zal hij het meeste lijden in haar.

- Maar.... hoe, een van hen te sparen, waar ze zamen schuldig zijn, hoe dan haar aan te klagen bij de Koningin?...

- Juist daartoe heb ik het middel gevonden, zie... oordeelt gij het gebruikelijk met gebedenboeken als deze de mis bij te wonen?

En Mevrouw de Sourdiac haalde uit haar zijtaschje een klein segrijnen boekje te voorschijn, hetzelfde, dat ik haar van de tafel had zien opnemen.

Zij hield het de Vicomtesse geopend voor.

Mevrouw Fabroni gloeide van afschuw.

- Mij dus in haar te vergissen! geef snel, ik vlieg naar de Koningin.

Maar de Markiezin hield het terug.

- En uw gemaal, hij zou haar beschermen! neen, dit zou niet zijn dan vruchteloos ergernis geven, opzien baren, en niets uitwerken! Fabroni zelf moet worden ingelicht; hij zelf moet zich van haar wenden, en daartoe zal dit mij dienen.

- Gij hebt gelijk! als hij zekerheid heeft van deze ontrouw, van zoo gruwelijke huichelarij als zij oefent, dan kan hij niet meer hare partij nemen, haar niet opgerigt honden, ware zijne passie nog zoo blind, nog zoo verterend!

- Welzeker! en vooreerst zullen wij zien wat wij hiermede verkrijgen kunnen, gij kunt u dan met ééne wraakneming vergenoegen.

- En te eerder, daar die volkomen zal zijn!

- Maar ik hoorde zoo even beweging in de naaste zaal, kan ook de Koningin naar eene van ons gevraagd hebben?

- Altijd zou men ons kunnen beluisteren, als daar iemand zijn mogt, scheiden wij liever voor heden; bij de wandeling der Koningin kunnen wij ons ongezocht zamenvoegen, en dan ook geeft ge mij die bewijzen, die ik noodig heb om.... om.... aan mijn ongeluk te gelooven? vroeg Mevrouw Fabroni met eene gesmoorde stem.

- Ik beloof u dat, Vicomtesse! En die twee vrouwen drukten elkaâr de vingertoppen tot teeken van bondgenootschap; daarop verwijderde zich de Burggravin. Mevrouw de Sourdiac alleen gebleven, raapte schielijk het portret op, terwijl zij bij zich zelve zeide: *Ça ma mie!* ik zal u die bewijzen niet schuldig blijven, en te minder, daar gij zelve mij in staat hebt gesteld ze te leveren! daarop verliet zij de zaal door eene tegenovergestelde deur.

- Gij hebt gezien hoe ik haar hier wedervond, bezig om uwe hulp in te roepen bij de uitvoering van hare booze ontwerpen, want zoodanige treken als zij uitspeelt, kunnen geen ander doel hebben, dan....

- Het booze! gij hebt gelijk; maar gelukkig hebben wij het doorzien. En... zie toch, Diedrik! daar zijn wij toch nog onhandiger geweest dan wij moesten! we hadden het kerkboekje en het portret moeten aannemen, dan hadden wij haar onschadelijk gemaakt met dien eenen zet!

- Mits ge beloofd hadt haar te dienen....

- Wis! en dat had ik toch niet kunnen doen; maar haar in dezen te verschalken, zou mij niet zwaar op de conscientie gewogen hebben, en meest spijt het mij, dat ik de occasie heb laten slippen.

- En verloren occasie keert niet weder, hernam Diedrik verdrietig. Arme jonkvrouw! hoe beweegt het mij, dat ik u niet uit dit spinneweb kon losmaken, dat zij rondom u heen weven!

- En, wie weet, wie niet alverder daarin verwickeld kan worden, want de Koningin zal partij moeten kiezen, en wie zegt ons, dat zij de wijste, de meest regtvaardige zal nemen, als anderen haar eenen blinddoek voor de oogen binden. Maria is niet bekend voor eene gelukkige keuze van vrienden....

- Dit zeggen van u, Meester Honthorst! versterkt mij in het plan, dat ik had gemaakt alvorens u te spreken....

- Laat hooren, welk plan?....

- Als de Koningin mij roepen laat, wil ik haar alles ontdekken....

- Maar, mijn goede Diedrik! indien, zoo als wezen kon.... Mejonkvrouw d'Arcy niet onschuldig is....

- Dat is waar - - - dan ben *ik* haar aanklager!

- En door welk middel nog daartoe....

- Ja, gij hebt gelijk, een afgeluisterd gesprek! ik zal dat nooit durven bekennen....
Wij moesten trachten de dame zelve te spreken, te waarschuwen....

- Dat denkbeeld is niet kwaad; nu, daar zij denkelijk langs denzelfden weg zal terugkeeren, dien zij is uitgegaan, moesten wij goede wacht houden.... gij bij voorbeeld hier op de vensteren.... ik begeef mij naar de gaanderij, waar niemand het vreemd zal vinden mij te zien, daar ik er mij doorgaans onthoude als de Prins en Prinses op het lusthuis hun verblijf hebben, en er somwijlen zelfs mijne werkplaats heb gehad

--

- Zeker is dat goed, dat gij daar zegt, - maar toch, ik die gezien en gehoord heb, zou beter met de jonkvrouw kunnen spreken.

- Neen, neen, mijn jonker! Bij mijn wil en weten zal ik u niet wagen aan de beguichelings van die tooveressen.... want schuldig of onschuldig, dat laatste zijn ze toch allen, en daarbij, oorlof voor 't woord, daarbij ontbreekt u omzigtige hofkunst, om die fijne vlindertjes bij de vleugels te vatten, zonder dat zij krijten over ruwheid. En glimlagchend, maar met een goedhartigen hoofdknik verwijderde zich de schilder en liet Diedrik alleen achter als eene schildwacht op een verloren post.

VI.**De koningin krijgt bezoek.**

Maar het was Honthorst niet toegezegd, dat hij even rustig zijn post betrekken zou. Om in de bedoelde gaanderij te komen, zonder den ongewonen weg te nemen, dien Jonkvrouw d'Arcy en haar geleider gekozen hadden om die te verlaten, moest hij eerst het hoekpaveljoen binnengaan dat er heenvoerde, en den ingang daartoe kon hij niet bereiken, zonder het plein over te steken en langs de groote hofpoort voorbij te gaan, die tegenover eene der ophaalbruggen lag. Die poort stond bij dag gewoonlijk open; tegen onbescheiden indringen van wie geen regt hadden binnen te treden; was er genoeg voorzorg genomen door eene goede wacht, en daarbij de eerbied voor een vorstelijk verblijf, voor het lusthuis van den Stadhouder, den geliefden Frederik Hendrik, hield het goede volk wel terug zonder stoffelijke belemmering; en personen uit eenen stand boven de volksklasse verlaagden zich niet om hunkerend op plein en *basse-cour* rond te dwalen, terwijl hun de

intrede tot het lusthuis zelf niet veroorloofd was. De lustige en luidruchtige stoet, die deze poort binnentrok op het oogenblik dat Meester Gerard voorbij wilde gaan, was dus wel een gezelschap van regthebbenden. De wijze ook waarop het zich aankondigde, getuigde dat. De schildwachten stelden zich *en haye* en bewezen krijgseer. Loopers en heidukken snelden vooruit, om ieder oponthoud, iederen hinderpaal uit den weg te nemen, door het enkel uitroepen van de namen der komenden.

En welke namen ook hadden zij te noemen!

‘Hare Doorluchtige Hoogheid de Prinses van Oranje!’

En de witte telganger, die de fiere Vorstin, de prachtlievende Amalia van Solms droeg, trappelde brieschend en snuivend, onder den dwang van den strakken teugel, de poort in, hel fijne hood zoo trotsch opheffende, en den strakken hals zoo sierlijk krommende, als had hij bewustheid van den last, dien hij droeg.

Over hare amazone, van gebloemd, zwart fluweel, droeg zij een purperzijden vlieger of bovenkleed, met sabelbont omzoomd, eene voorzorg, die 't vergevorderd saizoen en de nabijheid der zeekust, zelfs bij fraai weêr, niet overbodig maakte. Op haar kapsel droeg zij den ronden Franschen hoed met twee of drie afhangende struisveêren; voor 't oogenblik dus had zij niets dat haar van andere dames van hoogen rang kon onderscheiden, dan die zekere wijze van zich te toonen en te houden, die terstond de vrouw schetste, fier op vorstinnenrang, en voor wie het gebieden gewoonte was geworden. Naast haar

reed hare tweede dochter, de jeugdige Albertina-Agnes, en.... was het een schuchtere page, die uit eerbied twee of drie passen achter de Prinses terugbleef, daar hij, als haar cavalier, het regt moest hebben aan hare zijde te rijden? Of was het niet het verschil van rang, dat hem zoo schroomvallig maakte tegenover eene Prinses, maar veeleer omdat hare ontluikende bekoorlijkheden reeds de aandacht trokken van den jongman? - Dat laatste durven wij gerust onderstellen, want een looper die de kleuren droeg van het Huis van Nassau, hoewel met de onderscheiding, die de Friesche tak had aangenomen, riep niet minder luid zijnen naam, dan een der vorigen was uitgeroepen:

‘Zijne Genade Willem Frederik, Graaf van Nassau!’

Willem Frederik van Nassau, tweede zoon van Ernst Casimir, was toen nog bij zijne vorstelijke verwanten van Oranje geliefd als een zoon, en hij had zich kunnen verbeelden naast zijne zuster te rijden, zoo zijn oog niet met een ander dan broederlijk gevoel op de zachte Albertina had gerust. Maar hare groote jeugd en de wisselende belangen der staatkunde beneveldden zulke uitzigten voor den jongen Graaf. Toen deze groep was binnengetrokken met de statigheid, die de Prinses aangaf, riep een heiduk snel:

‘Hare Majesteit, de Koningin van Bohemen, Keurvorstin van de Paltz!’ En tegelijk schaarden zich allen ter zijde, die eerst den voortred hadden genomen, zelfs de Prinses, want de snelle draf, waartoe die stoute rijderes en de dames, die haar

volgden, hare vurige genetten hadden aangeprikkeld, liet zich niet zoo schielijk tot den pas dwingen, en 't moest zelfs wat vreeze geven, voor wie het aanzagen.... maar de uiterste behendigheid dier Amazone bleek: digt bij de Prinses gekomen, dwong zij met eenen forschen ruk aan den teugel het dravende ros tot volkomen ruste, en zich buigende met bevalligheid en met eene ligtheid, als ware zij uit eenen armstoel opgerezen, groette zij de Vorstin met hare rijzweep.

Het was in waarheid een wonder aantrekkelijk schouwspel haar dus te zien, die Vorstin, nog meer belangwekkend door haar ongeluk dan door haren rang, en bekoorlijk meer nog door betooverende losheid en gratie van houding en manieren, dan juist door uitstekende schoonheid. Maar het eigenaardige van hare bevalligheid kwam juist het best uit, als zij een fier ros tot voetstuk had, eene rijkleding tot draperie. Onder de Vorstinnen van haren tijd werd zij geroemd als de stoutste Amazone, en geheel het voorkomen dezer kleindochter van Maria Stuart beantwoordde aan die faam; hare gestalte, slank en buigzaam, getuigde van kracht en vastheid; hare houding was fier, maar zonder stijfheid; hare bewegingen waren vlug; maar besloten, en haar blik was snel en scherp. Zij had het gewelfde voorhoofd en de zonderlinge uitdrukkingvolle oogen harer grootmoeder; maar voor 't overige waren hare trekken wel wat te sterk en te hard voor eene vrouw, en daarom paste haar zoo goed eene kleeding, die zonder het vrouwelijk karakter geheel te verliezen, toch eenige overeenkomst had met een mannelijk gewaad.

Hetzij eene luim van het oogenblik, waarin zij zich met herinneringen van vroegere grootheid wilde begoochelen, hetzij enkel uit voorliefde tot het bevallige costuum, de Koningin van Bohemen droeg de nationale kleeding van haar verloren rijk, die zich, met eenige wijziging, werkelijk goed eigende tot een rijgewaad. Geregen halve laarsjes van rood marokijn leder, scherp gepunt, in tegenstelling van het breede vierkante voetschoeisel der eeuw, en met borduursel van gouddraad en zijde opgewerkt, deden haren fijnen voet volmaakt regt; een ruime pantalon van fijn wit cachemir, zich vastsluitende aan die laarsjes, liet zich intusschen meer gissen dan zien, daar het onderkleed van gele damastzijde, met fijn sabelbont omzoomd, zeer laag nederhing; het open jasje of lang vest, dat zij daarover droeg, was van donkerblauw fluweel, met purperzijden voering, als te zien was uit de puntige, fladderende voorpanden, en de wijde mouwen, die, ter halverwege open, slechts ter verwarming der polsen schenen gebruikt te worden, waar zij dan ook gesloten en met bont omzet waren, die van 't onderkleed deden werkelijk die dienst, zij waren strak en sluitende; de keurs van goudlaken, die zichtbaar werd gelaten door het open overkleed, was rijk bezet met fijngeslepen Boheemsche granaten; waren het juweelen geweest, wij zouden de echtheid verdenken en om redenen; maar voor de echtheid der rijen paarlen, die van haren hals nederhingen tot op den gordel, durven wij instaan, omdat zij haar toekwamen van de Staten, die er haar meê begiftigd hadden, toen zij als gelukkige bruid van den Keurvorst Frederik

de reize nam over den Haag, om naar zijne erflanden te trekken. Als verweduwde Koningin, waren zulke gedachtenissen van vroeger geluk zeker de laatste, waarvan zij zich zou ontdoen. Ook zag men op de kleine roodfluweelen muts, die zij droeg, nevens den breeden rand van bont, nog de *aigrette* met zes en dertig hangende diamanten schitteren, gelijktijdig door dezelfde gevers vereerd, die werkelijk, als zij overgingen tot hetgeen zij 'een reëel compliment' noemden, bewezen, dat zij vorstelijke mildheid wisten te oefenen nevens burgerlijke spaarzaamheid. Die muts of barret, fonkelend van schitterende gesteenten en een weinig schuins vastgezet op de prachtige lokken, stond bij hare gelaatstrekken zoo uitnemend goed, en de mengeling van vorstelijke stoutheid en aanvallige vrouwelijke schalkheid kwam er zoo sprekend door uit, dat een Vorst voor haar gebogen zou hebben als voor een gelijke, en een burger toch moed zou genomen hebben haar de hand te kussen, niet als eene Vorstin, maar als eene schoone vrouw. Deze bekoorlijke vrouw dan, na zich gebogen te hebben, als wij zeiden, voor de Prinses van Oranje, zag even om naar de dames die haar volgden, terwijl zij zeide:

- Uwe Hoogheid was mij meer dan eene halve mijl vooruit; maar mijn verlangen haar in te halen was zoo groot, dat ik gereden heb, op mijne trouwe, als een koerier, die goede tijding brengt, en die kinderen mij ter naauwer nood konden bijhouden. Die kinderen.... dat waren hare beide dochters en haar jongste zoon, Prins Robert, nog een knaap, maar zij hadden toch van geene kleine behendigheit

in de rijkunst blijk gegeven, want zij had slechts eenige stappen op hen vooruit; - meer langzaam, meer voorzigtig, meer schuchter, of meer achteloos en minder begeerig, om aan het doel van den wandelrid te komen, volgde eene wijle daarna nog eene dochter der Koningin: Prinses Louise.

Deze werd geleid door twee cavaliërs, die beiden ook zich geene moeite gaven haar met hun voorbeeld haast te prediken. De een werd aangekondigd als:

‘De Landgraaf Willem van Hessen!’

De ander scheen geen titel te hebben, die op zulke wijze nevens die der hooge personen mogt worden uitgesproken; maar zekerlijk zoo persoonlijke voordeelen in rekening waren gekomen, had hij niets behoeven toe te geven aan iemand van 't vorstelijk gezelschap, zelfs niet aan den jeugdigen Landgraaf zelve, die voor den edelsten en beminnelijksten Prins van 't stadhouderlijk hof doorging. Vreemd was het, dat deze geheele stoet, dus in twee groepen verdeeld, zonder eenig mannelijk geleide was dan de genoemde heeren, een klein gevolg van pages en piqueurs uitgezonderd, die welhaast aankwamen, voorafgegaan door eenige staaldames der Vorstinnen, die, of door bescheidenen terughouding, of werkelijk door minder geoefendheid ietwat achtergebleven waren,

Het spreekt van zelf, dat onze schilder, zich kruisend met zulken stoet, niets had kunnen doen dan eerbiedig en ter zijde treden, en met een pijnlijk gezigt den hoed afnemen, dien hij pas wat dieper in de oogen had gedrukt, om niet terstond herkend

en aangesproken te worden door de personen, die hij zou ontmoeten. Toch troostte hij zich, terwijl hij bij zich zelve zeide:

- Dat 's misschien eene uitredding voor vriend Diedrik, schoon hij het eene kwade fortuin zal noemen; dit doorluchtig bezoek, dat zij ontvangt, zal de Koningin wel voor vele uren beletten aan hem te denken, zoo niet maken dat zij hem gansch vergeet, en zoo ze zich zijner daarna mogt herinneren, heeft ze ligt die gedachte diensten niet meer van doen, en ik zal dat moment waarnemen en zorgen, dat hij oorlof krijgt om te gaan, want deze lucht deugt niet voor dit jonge mensch, en zijn hierzijn bezwaart mij de consciëntie...

Terwijl de schilder deze overwegingen maakte, was een deel van het hooge gezelschap afgestegen met de hulp van allerlei soort van hofbeambten, in der haast toegeschoten.

De Markies de Sourdiac had de Prinses binnengeleid, en andere aanzienlijke heeren van het gevolg der Koningin Maria bewezen dezelfde diensten aan de Koningin van Bohemen en aan hare dochters. Willem Frederik had de stoutmoedigheid genomen zijne dame den arm te bieden...

Intusschen waren de twee cavaliers met de jonge Prinses Louise eindelijk genaderd. En Honthorst kon zijnen uitroep van verwondering niet terughouden, toen hij in den eenen den schoonen jongman van het balkon herkende.

- Ter sluik weggevloden en nu triomfantelijk te keeren in 't gezelschap van Mijnheer de Landgraaf, en als geleijonker mijner bevallige leerlinge de Prin-

ses Louise! en dat hij het is, hetzij door de keuze der jonge Vorstin, hetzij door vrijpostige stoutigheid, dat blijkt wel, want daar helpt hij haar van het paard! voorwaar, die kwant verstaat de hofkonst.

Inderdaad, de jonge Graaf Willem was zelf uit den zadel gesprongen, maar had aan René de l'Espine de eer gegund de dame tot afstijgen de hand te reiken, en de minnelijke glimlach, waarmeê zij die hulp aannam, bewees, dat de Prinses er zich niet slechter door gediend achtte. Honthorst verbeeldde zich zelfs, dat de cavalier langer, dan volstrekt noodig was, hare hand vasthield; zoo dit waarheid was, dan strafte zij die stoutheid niet dan door dieper te blozen, en de straf, die hij had verdiend, trof slechts Mijnheer Baudrin, een edelman der Koninginne-moeder, die haar den arm kwam bieden om haar binnen te leiden, want een koele blik en een misnoegde trek op het lief gelaat was zijn loon voor die hoffelijkheid.

De l'Espine's oog rustte niet meer vriendelijk op dien heer, terwijl hij zijne buiging maakte voor Louise; daarop wendde hij zich snel naar den Landgraaf. Deze was nauwelijks van zijn paard gesprongen, of hij had Honthorst opgemerkt en liep op den schilder toe, terwijl hij uitriep:

- Dat spelt mij goeds van mijn bezoek op Honselaarsdijk, dat ik bij 't afstijgen terstond den man ontmoet, over wien ik den ganschen morgen gedacht en gesproken heb.

- Uwe Genade meent mij, Gerard Honthorst? vroeg de schilder, minder bevreemd intusschen dan

hij zich voordeed, want hij was het meer gewoon, dat die groote heeren hem begroetten met eenige hoffelijkheid, als zij iets van hem verlangden.

- *Ganz gewiss* u, heer Honthorst! schilder van hare Doorluchtige Hoogheid de Prinses, en van hoeveel doorluchtigen en hooggeborenen niet al....

- Het strekt mij tot zonderling groote eere....

- Gij zegt dat zoo koel, omdat ge mij niet gelooft, maar ik zal u overtuigen, heer Ridder! en hij wenkte de l'Espine, wiens gezigt vrij strak stond na de gedwongen scheiding van zijne dame.

- Heer Ridder! is het niet waar dat ons onderhoud op den wandelrid, naauw over ietwat anders geloopen heeft dan over de nobele kunst van Mijnheer....

- Ongetwijfeld! uwe Genade, hernam de l'Espine, vorschend op Honthorst ziende, dien hij niet kende, alleen de naam van Mijnheer....

- Den schilder Honthorst! hernam de jonge Graaf levendig, en als met een blik van verwijt.

- Het is waar! het is waar! wij hebben veel gesproken over teekenkunst en bovenal over fraaije conterfeitsels; begon René meer gevat.

- Het is zoo, wij hebben niet met name van Mr. Honthorst gesproken, hervatte Willem wat verlegen, maar toch daar hij het is, die de Prinses Louise, in de teekenkunst onderwijst....

- Gij, Mijnheer! riep de l'Espine levendig, en met courtoisie zich naar hem heen keerende, gij zijt het die de eere hebt....

- Ja, Ridder! ik, hernam Honthorst kortaf, want daar hij het gesprek tusschen dien jongen edelman

en Mejonkvrouw d'Arcy niet had kunnen verstaan, schenen hem de zamenkomst op het balkon en de wandelrid met de jonge Prinses van Bohemen bewijzen, dat die jongman het hof maakte aan twee dames tegelijk, en het verminderde vrij wat de sympathie, die hij opgevat had voor diens bevallig uiterlijk.

- En gij begrijpt wel, heer Honthorst! hervatte Graaf Willem, dat het niet bijgeval was dat wij ons over zulke zaken onderhielden?

- Voorzeker neen, uwe Genade! antwoordde Meester Gerard met zijn schalken glimlach; maar de Graaf was verhinderd dit antwoord te hooren; een page van de Prinses kwam schielijk naar hen toe en boodschapte, dat de Koningin haren doorluchtigen gasten, ter verwelkoming, was te gemoet gegaan tot in eene der antichambres, en dat er naar zijne Grafelijke Genade was geïnformeerd.

- 't Is waar ook! ik ben hier gekomen om de Koninginne-moeder! riep de jonge Vorst, waarde heer Honthorst! sprak hij zacht, niet waar, straks vind ik u nog hier?

- Tot uwe bevelen, mijn Graaf! antwoordde deze.

- Kom, de l'Espine! volg mij! Deze ook keerde zich tot den schilder, en scheen hem iets te willen zeggen; maar Honthorst deed alsof hij 't niet opmerkte, en de jonge Landgraaf nam haastig René's arm en voerde hem met zich.

- 't Lijkt wel of ze mij van daag allen van doen hebben, sprak Honthorst in zich zelve meesmuilend, en toch, als het er op aankomt, is er onder die al-

len niet een, die werkelijk naar mijne konst vraagt, om haar zelve, en naar den kunstenaar.... zeker niet meer dan als het middel, waardoor zij voor hunne begeerten of hunne ijdelheden voldoening verhopent; doch de Koningin zal nu wel voor een goed uur bezet zijn; deze heeren vinden zoo ras niet hunne vrijheid weêr; Mejonkvrouw d'Arcy moet nu al voor lang zijn binnengekeerd of haar uitstap zou opgemerkt worden, ik heb dus niets beters te doen dan den armen Diedrik af te lossen, en hem voor te stellen den maaltijd te nemen tot Naaldwijk.

Maar reeds vond hij den jongen Amsterdammer niet meer op de plaats, die hij zijnen post noemde, en evenzeer ontrust als ontevreden, nam hij haastig het noodigste in eene herberg van het dorp Honselaars en keerde toen schielijk naar het kasteel terug, om van Diedrik's afzijn opheldering te verkrijgen.

VII.**Ophelderingen voor den lezer.**

Als men onderstellen kon was de audientie van den Kolonel Douchant bij de Koningin sinds lang afgelopen, en of de tijding die hij bragt hare bezwaren vermeerderd had of vergroot, het was Maria de Medicis niet aan te zien, en zij toonde 'een goed gelaat,' als men toen zeide, toen zij zich aan tafel zette, en omringd was door verscheidene personen van haren kleinen hofstoet, die zij niet allen vertrouwd achtte.

Hoe onverklaarbaar het ook schijne, Mejonkvrouw Lucienne d'Arcy was stipt op het gewone uur aan den arm van Dr. Rioland de eetzaal binnengekomen, om nevens Mevrouwen de Sourdiac en Fabroni plaats te nemen.

De Vicomte, die nu ook tegenwoordig was, zag met een ernstigen blik op haar, vroeg op vrij strengen toon hoe zij den ochtend had doorgebracht? en het jonge meisje had wat verbleekend, maar toch met kalme vastheid geantwoord: - met godvruchtige

oefeningen. De vermetelheid van de vraag, zoowel als de huichelarij van het antwoord, naar het gevoelen der Vicomtesse, verlokte deze bijna tot eene uitbarsting, zoo de Markiezin haar niet met blikken en gebaren tot meer voorzigtigheid had bewogen. Verder gebeurde er niets, hoewel de houding der dames onderling strak en gedwongen was, en die van Monsignor Fabroni voor alle drie de vrouwen raadselachtig was, daar het scheen of hij alleen niets te verbergen had, of zich boven alles durfde verheffen. De Markies de Sourdiac, die van niets wist, schertste en praatte als altijd; na het middagmaal begaf men zich gezamenlijk naar de Koningin, die Mejonkvrouw d'Arcy terstond met zichtbaar welgevallen de hand reikte, en toen de jonge dame die gekust had, sprak zij een geruimen tijd met haar; daarop wendde Maria zich tot andere personen van hare omgeving, en tot aller bevreemding niet het eerst tot Monsignor Fabroni, den aanzienlijksten in rang, en die ook de eerste in hare gunst plagt te zijn; maar evenmin tot de Markiezin de Sourdiac; zij wisselde slechts eenige onbeteekenende woorden met lieden, die niet gewoon waren zich dus op den voorgrond geroepen te zien. Fabroni, blijkbaar met zijne Vorstin op koelen voet, gaf geen teeken van ongeduld of verwondering; maar de Markiezin verbleekte van spijt, en de Vicomtesse werd vuurrood van ergernis. Later en alsof zij hem nu eerst opmerkte, deed zij een paar vragen aan Fabroni, en daarna onderhield zij zich eene wijle met Mevrouw de Sourdiac; maar schielijk, en als vreesde zij deze te veel te onderscheiden, wendde zij zich weêr van

haar af, om Mevrouw Fabroni toe te spreken, voor wie echter die toespraak te laat kwam, en die dus in hare antwoorden wat humeur liet doorschemeren, en Maria, die zoo noodig oorzaak tot naijver en onmin te mijden had tusschen drie personen, die voor haar alle evenzeer van belang waren, had niets gewerkt dan ze alle drie even ontevreden te laten, omdat zij het ongeluk had nog altijd zich te laten beheerschen bij hare handelingen door de luimen eener Koningin en de inzigten eener valsche staatkunde, in plaats van zich te schikken naar de noodwendigheid, die de zwervende ballinge aan hare volgelingen had moeten verbinden als eene vriendin; in plaats van hen door woord en daad eendragt en vertrouwen te prediken, wist zij afgunst en verdeeldheid onder hen te doen heerschen, door hare gunsten en haar vertrouwen te wisselen als bij den dag, en ze even onregtmatig te geven als terug te nemen, door daarbij aan de influisteringen van de eene partij tegen de andere gehoor te geven, en hare welwillendheid te regelen naar zulke opvattingen; en dat verwijderde hen meer van haar in den geest, dan hare verloren magt en grootheid, want ondanks dat verlies waren zij haar getrouw gebleven; zij hadden reeds daardoor regt op een ander loon, dan dat, hetwelk koninklijke trots en onverstand wist uit te deelen, en, ze verkregen dat loon toch niet, was het vreemd zoo ze niet altoos geduld zouden hebben nieuwe rampen voor haar en met haar te torschen, zoo ze reeds nu ieder op eigene wijze omzagen naar eene kans, om aan de tegenwoordige onheilen te ontgaan? - En werkelijk dit deden zij. Wij gaan het u ophelderen,

opdat het u tegelijk eenige draden hunner intriguen in handen geve.

Toen Richelieu eenmaal de vijand was geworden van de vrouw, waaraan hij zijne eerste verheffing dankte, moest hij het blijven, onverbiddelijk en rusteloos; waar Maria nog soms gehoopt had, dat hij uit staatkunde zijnen haat zou ter zijde stellen, om met haar tot eene verzoening te komen, was dat eene dwaling, die bewijst hoe weinig zij hem begreep, hoe weinig zij haren eigenen toestand doorzag, want het was juist *uit staatkunde*, dat hij zich onverzoenlijk moest toonen, en het is niet waarschijnlijk dat de persoon dier vrouw, die hem het middel was geweest om tot het gezag te komen, hem zoo grooten afkeer heeft ingeboezemd, als wel hare persoonlijkheid, hare positie; de Koninginne-moeder was het, die hij in haar haatte, eene stelling, waaruit zij niet was te verdrijven, en die haar altijd zekere regten zou waarborgen, door de gansche menschheid geëerbiedigd, door alle mogendheden erkend, en waarvan ballingschap zelfs of kerker haar niet konden versteken. En ongelukkig was er in het karakter, noch in de handelwijze der Koninginne-moeder niets, dat hem voor haar onvoorzigtig gebruik van die regten geruststellen kon.

Vooreerst bleef zij altijd door bewijzen geven van heerschzucht en streven naar een gezag, dat zij eens had bezeten. Richelieu zelf was heerschzuchtig en vast besloten, niets af te staan, aan niemand, van de magt die hij hield; maar wat wilde Richelieu met die aanmatiging, wat was het eenig ware doel van zijne heerschzucht? De grootheid van Frankrijk,

bet binnenlandsch herstel der orde; de handhaving der wetten, tegenover de woelende partijen der grooten, die zich iedere bandeloosheid en iedere verguizing der burgers en iedere uitspatting tegen de goede zeden, zonder eenige schaamte veroorloofden; het herstel der geldmiddelen, door de hebzucht en de spilziekte dierzelfde loshoofden in de uiterste verwarring gebragt; de bloei der kunsten; de bevordering der wetenschap, niet enkel omdat hij ze zelf liefhad, maar ook omdat hij haren invloed en hare waardij begreep; de innerlijke kracht van zijn vaderland en de uiterlijke glorie er van: ziedaar zijn groot doel, waarop hij standvastig afging en zonder aarzeling, hoewel het menig verschrikkelijk middel vorderde; middelen door dat doel niet gewettigd maar verklaard, en die hem regt gaven op Frankrijks dank dat hij ze gebruiken durfde. En wat wilde de Koninginne-moeder, waartoe eischte zij het gezag, waartoe zou zij dat gebruiken, als zij het weêr kon bemagtigen? tot niets anders dan de voldoening harer vrouwelijke en koninklijke ijdelheid, tot de belooning harer gunstelingen, tot de vernedering harer vijanden. Richelieu had geene vrienden, kende geene vijanden, als het zijn doel gold; naar hare kleiner inzigten zou zij alles regelen, naar 't kleine belang van het oogenblik, juist de partij der wanorde en dier leiders en plegers aan hare zijde plaatsen, in een eindeloos doolhof van intriguen rondwoelen, zonder verder te komen, en altijd wisselend van vrienden als van vijanden, den cirkel der onvergenoegden, der teleurgestelden, der onrustigen en der woelzieken om haar heen telkens verwijden; nog meer, zij

zou juist die bondgenootschappen versmaden, die Richelieu met zoo vèrzienden blik had aangeknoopt en zoo moeizaam vasthield; zij zou er andere zoeken, die de belangen van Frankrijk meer in den weg zouden staan dan steunen.

Aansluiting met het huis van Oostenrijk zou het natuurlijk gevolg zijn van hare herstelling; de vernedering van het huis van Oostenrijk, voor Frankrijk te overwegend in Europa, was doorgaande de politiek van den Minister, en nog ten laatste was eene onoverkomelijke grievige tegen haar, hare voorliefde voor haren zoon Gaston, een Prins, die, zoo mogelijk, nog meer ongeschiktheid had dan Lodewijk XIII, om diens plaats te bekleeden, en die niet eens dezelfde overtuiging van eigene onbekwaamheid zou gehad hebben, noch die som van lijdelijkheid, dien afkeer van allen arbeid des geestes, die Lodewijk juist tot zulk eenen naam-Koning maakten, als de groote Minister noodig had; deze jonge Prins had niet eens tact genoeg gehad om de onmisbaarheid van Richelieu voor zijnen broeder te doorzien, en hij durfde nog hopen, hij bleef nog werken tot zijnen val, hij maakte nooit met hem vrede, dan ten koste van eenige zijner vrienden, ten koste van eigene dieper vernedering, en toch, hij had nog de radelooze onhandigheid, om dien vrede nooit eerlijk te houden, altijd te bezwijken, bij iedere proeve, waarmede de Kardinaal zelf zijne opregtheid toetste, en altijd verleid te worden door iedere hersenschim, waarmede de eerzucht zijner vrienden hem vleide, of te vallen in iederen valstrik, die ter hunner verlokking door den Kardinaal was gespannen, en toch

het was deze zoon, dien Maria's zwakheid tot lieveling had gekozen, om dien lieveling op den voorgrond te zetten tegenover den Koning, tegenover Anna en haren zoon, over wiens geboorte zij een dubbelzinnig licht kon werpen, dat bij een man van een karakter als Lodewijk XIII doenlijk was, - gelijk Richelieu zelf het wantrouwen en den afkeer tusschen die echtgenooten lang genoeg had weten te voeden en te versterken; maar nu ten laatste was de geboorte van een Dauphin hem welkom, ware het alleen als wettige hindernis tusschen Gaston van Orleans en den troon van Frankrijk, zwakke hindernis altijd, het leven van een zuigeling.... een onhandig arts, eene omkooping, eene min, die hare taak verkeerd begreep en die vertroetelde in plaats van te kweeken, - of slechts een van die duizende toevallen, die zoo teedere bloesems opeens doen verdorren of in onherstelbare kwijning doen wegsterven; eene grootmoeder als Maria de Medicis dáár, om tot een van die toevallen mede te werken, en.... de erfopvolging viel weêr terug op een wezen als Monsieur! Het is wel ongelukkig, dat waar de troonen erfelijk zijn in het geslacht der Vorsten, zij ook niet hunne deugden erfelijk kunnen maken. Hendrik IV had de kroon voor zijn geslacht gewonnen, en het volk ook achtte zich dat eene winst; maar na hem, welk groot Vorst heeft de regte linie der Bourbons aan Frankrijks troon gegeven?

Lodewijk XIV uitgenomen, wiens grootheid als mensch nog zeer betwistbaar zoude zijn! - en in menig Vorstengeslacht is het niet beter gegaan: - weet gij er een als dat van de Oranjes, dat van Willem

I tot Willem III ingesloten, aan Nederland heeft gegeven vijf uitnemende Vorsten niet alleen, maar vijf veldheeren, vijf mannen van hoofd en van daad, die men niet noemen kan, zonder het welgevallen dat de hoogachting afdwingt; het is zoo, de grootsten hunner waren niet juist zij, aan wie de staf en de vorstentitel het meest zeker gewaarborgd was.... zoo schijnt het, dat juist de zekerheid, voor een troon geboren te zijn of er regt op te hebben, de zedelijke aanspraken daarop in dezelfde mate verminderen.... en dan moet ik herhalen, 't is jammer, dat waar de erfopvolging vaststaat, de geschiktheid er toe niet mede kan worden overgeleverd, of, dat althans de aanspraken van die geschiktheid mogten afhangen; maar het gaat mij als.... Honthorst, ik heb geen verstand van 'zoo hooge zaken' - Richelieu wel, en daarom toonde hij zich zulk een onverzoenlijk vijand van de Koninginne-moeder, die volstrekt naar niets anders vroeg dan naar haar zelfbelang; daarom was het hem niet genoeg iedere poging tot hare verzoening met Lodewijk XIII te doen mislukken, niet genoeg hare vlugt uit Frankrijk te gebruiken, om die tot eene levenslange ballingschap te maken, niet genoeg, iedere plaats, waar zij toevlugt vond, te maken tot het tooneel van zooveel argwaan en tot zooveel bespieding, dat de herbergzame gastvrienden zelve vreeze kregen voor de gevaarlijke gast, op zulke wijze, dat vriendschap met de arme Koningin zorg gaf voor vijandschap met den magtigen Minister; maar hij wilde nog meer: de band, die Maria als Koninginne-moeder aan Frankrijk hechtte, was niet te verbreken; maar

de Koninginne-moeder, als politiek persoon, kon worden vernietigd, en al de daden die haar met Frankrijk vereenigden, behalve die eene des bloeds, die nog slechts bestond tot voeding van bloedigen haat, moesten worden verbroken; alles wat haar in Frankrijk nog tot eenige beteekenis maakte, en wat haar aanzijn in Frankrijk nog vertegenwoordigde of haar aandenken verlevendigde, moest van haar worden weggerukt, en tot zelfs de middelen van kondschap en correspondentie afgesneden of door list en verraad dus bedorven, dat het erger dan afsnijding was. En dat het Richelieu gelukt is de ongelukkige vrouw tot dit uiterste te brengen, dat hij haar dus levend dood heeft gemaakt in 't midden van Europa, dat haar werkelijk sterven niet eens meer eene politieke beteekenis had, dat is door het vervolg bewezen, want het is niet te onderstellen, dat de moeder en verwante van zooveel gekroonde hoofden zoo zou geëindigd hebben als zij deed, indien haar ook slechts de middelen gebleven waren, om met hare verwanten of hunne Ministers te onderhandelen, indien zij nog slechts zooveel geleide met zich gehouden had, om voor haren rang te getuigen.... en daar Richelieu dit vreesselijk werk harer volkomene vernietiging reeds in 1642 voltooid had, is het hoogstwaarschijnlijk dat hij niet tot 38 zal gewacht hebben om het aan te vangen, en wij hebben groot regt, uit hetgeen er met de bekende historische personaadjen in dit opzigt is geschied, te besluiten wat er onder de minderen in rang en bekendheid zal zijn omgegaan.

De daden nu, die ik bedoel, waren vooral de per-

sonen van het geleide der Koningin, lieden van geboorte, van rang, sommige zelfs nog van eenige fortuin, onafhankelijk van die, welke zij met hunne verwijdering uit het vaderland verloren hadden, waar de Minister hunne ambten vergaf, hunne goederen verbeurd verklaarde; want allen hadden eenigen invloed, sommigen zelfs een en beteekenenden invloed, door de verbindtenissen met eene der onvergenoegde partijen, allen hadden betrekkingen, hetzij door verwantschap of door overeenstemming van gevoelens, en al die zamengeschakelde belangen waren als zoovele draden (wij gebruiken nog weêr het duidelijkste woord), die Maria zelve aan Frankrijk verbonden, en waarlangs zij met allen, waarmee ze wilde, verbindtenissen kon onderhouden of aanknoopen, en waarmee zij de nieuwe intriguen kon afwerken, die zij onvermoeid uitdacht, of die anderen voor haar uitsponnen; weefsels, 't is waar, die Richelieu altijd als spinrag verbrak met de enkele aanraking van zijn magtigen vinger, altijd tot schade van de kleine vliegjes, die er zich reeds in verward hadden, maar die ook met het onuitputtelijk geduld en de onverminderbare stoffe door de vlijtige weefster werden hervat, bij de eerste kans om ze weêr aan te hechten. Hierin moet men den Kardinaal gelijk geven; daar was geen afdoende maatregel tegen te stellen, dan die draden zelf in handen te nemen, en ziehier wat hij beproefde: Maria af te zonderen van de lieden, in wier midden zij zich bewoog en die het naauwst aan haar verbonden schenen, hetzij door ze te maken tot zijne werktuigen, of door wantrouwen, twist en tweedragt te verwekken tusschen haar

en hen die getrouw waren gebleven; het kon niet anders of dit moest leiden tot eene verdeeldheid van belangen, bejagingen en handelingen, die uitloopen zou op werkelijke scheiding der personen, dus op het volslagen *isolement* der Koningin.

Bij eene Vorstin van een edel, open karakter, die gewoon was in alle zaken en te allen tijde den koninklijken, openen weg te gaan, en die zich de harten van wie met haar waren had weten te winnen door innerlijke aansluiting, zoodat volkomene samenwerking bestaanbaar was, zou ontstemming der gemoederen altijd slechts eene voorbijgaande wolk zijn geweest, maar geene wolkbreuk; maar, als men weet, dit geheim verstond zij niet; wel had zij in den beginne menig voorbeeld gegeven, hoe zij de vrienden harer kwade dagen na eigene uitredding vergat, en dat had menig edel en hooghartig gemoed reeds in vroegere dagen van haar verwijderd; maar te beter verstond zij die luimige wisseling van vertrouwen en argwaan, dat geven ter eener zijde om ter andere weêr terug te nemen, dat wankelen en aarzelen, alsof ze altijd verraad vreesde, terwijl zij ontrouw uitlokte: alles met één woord wat Richelieu's plannen zoo magtig in de hand werkte. Zoo waren er reeds vele prinselijke heeren en vrouwen vroeger met haar naar Blois geweken, later met haar naar Brussel gevlugt, die sinds lang niet meer tot hare partij behoorden en openlijk met haar gebroken hadden, zonder zich daarom met den Kardinaal te willen verzoenen. Deze, als de Hertogin de Chevreuse, de Prins de Condé en meer anderen waren dan ook te Brussel gebleven, en ontrustten de regering

van Richelieu op hunne eigene hand; ook van hooge afkomst en vermaagschapping waren er nog met haar aan de verleidingen ter prooi, die wij boven beschreven. De Markiezin de Sourdiac was eene van hen, die er onder bezweek; zij had onderhandeld met Richelieu over de voorwaarden van haren terugkeer naar Parijs, en de Kardinaal had ze schitterend gemaakt; maar de diensten die hij eischte, waren niet gering. Monsignore Fabroni, als haar landgenoot inniger nog dan de Fransche edellieden aan Maria de Medicis gehecht, en door haar ook hooger onderscheiden, was niet van hare zijde af te trekken, noch door beloften, noch door bedreigingen, noch door list, de Kardinaal had de zekerheid dat hij onomkoopbaar was, en zich zelfs niet misleiden liet door dien schijn van glansrijke aanbiedingen, waarin Maria zelve scheen begrepen te wezen, hetgeen de ontrouw regtvaardigde; evenmin had hij zich laten verlokken door eene der intrigues, die schijnbaar den val van Richelieu tot doel hadden, en die door den Minister zelve uitgedacht, altijd mislukten tot beschaming en verderf van die er zich in gemengd hadden, hoewel de Koningin meer dan eens zich in zulke strikken verwarde; daarbij was hij een man van gezond verstand, helder oordeel, krachtig en zelfstandig van geest, een dier menschen, dien Richelieu zelf had willen gebruiken, zoo hij hem voor zich had kunnen winnen, een man dus, die haar bij hare moeilijke verhouding in den vreemde en aan de verschillende hoven, waar zij schuilplaats moest zoeken als eene ballinge, toch met den rang en de aanspraken en de houding eener Koningin,

haar van het uiterste gewigt was, als raadsman onwaardbaar en als man van uitvoering evenmin van gewonen prijs. In de Nederlanden vooral, waar hare tegenwoordigheid onder sommigen reeds zooveel wantrouwen wekte, en haar verblijf door zoo velen onwenschelijk werd geacht, dus zoo ligt aanleiding geven kon geven tot verdeeldheid bij de minste onvoorzigtigheid van hare zijde, waar de vrees voor het verlies van de vriendschap van Frankrijk een deel der natie in spanning hield, terwijl Maria er verbleef, was een man als Fabroni onschatbaar, en hoe naauwer Maria zich aan hem zou aansluiten, hoe volgzamer zij zich aan zijne leiding zou overgeven in deze dagen, des te zekerder was hare goede verstandhouding met alle partijen in Nederland gewaarborgd, en welligt werd haar op die wijze een lang en rustig oponthoud voorbereid; daarom moest er, naar het stelsel van Richelieu, verdeeldheid en mistrouwen gestrooid worden tusschen de Koningin en dezen man, en waar het misnoegen wederzijds steeg, waar het wantrouwen tot eene bepaalde verdenking kon worden opgevoerd, zou, bij de onvoorzigtige en grillige handelwijze van Maria de Medicis, tegenover het gewond gevoel van een fier en grootmoedig karakter als Fabroni, zich geenerlei ontrouw bewust, het noodzakelijk tot eene botsing moeten komen, die, van welke zijde dan ook, een eind maakte aan hunne betrekking; Mevrouw de Sourdiac, eene slimme, behendige dame, door velerlei vrouwelijke intriguen op misleidingen, verwarringen en dubbelzinnige houding afgerigt, en als van zelve ietwat ijzerzuchtig op den meerderen invloed

en gunst, door de Fabroni's genoten van eene Vorstin, die zij ook tot hier toe naar vermogen met getrouwheid had gediend, Mevrouw de Sourdiac was bij het eerste voorstel, dat haar door Richelieu's onderhandelaar werd gedaan, vaardig geweest het aan te nemen, schoon wij bekennen, dat zij, niet zoo ver ziende als die staatsman, er enkel aan dacht een deelgenoot der koninklijke gunst ter zijde te schuiven, zonder na te denken over al het kwaad, dat zij daardoor harer meesteres kon toebrengen, en als wij gezegd hebben, de belooning, waarop de Minister hoop gaf, was daarbij uitlokkend genoeg; maar had zij terstond den goeden wil, zij had niet zoo terstond de goede gelegenheid om dien te toonen; de eerste tijd van het verblijf in Nederland leverde niets op, dat de mogelijkheid eener aantijging ter eener zijde, of eene opwekking tot ontevredenheid ter andere kon aangeven, en door de hoogachting, die zij hem zag bewijzen door de schranderste en notabelste Nederlandsche heeren, door de Staten zelve, was de betrekking tusschen de Vorstin en haren dienaar vaster en inniger dan ooit.

Uit de zending van Mijnheer de Knuijt, van wege de Staten en den Prins, om eene verzoening daar te stellen tusschen Lodewijk XIII en zijne moeder, begreep Richelieu al heel spoedig, dat hij niet gehoorzaamd was. Dat Frederik Hendrik als Vorst voor de Vorstin, als liefhebbend zoon voor eene verlatene moeder sympathie had gevoeld, en die bewees, was niet vreemd; maar er was wel een bemiddelend persoon noodig om zoo groote belangstelling op te wekken bij de Staten voor eene zwervende Koningin, welker

lotgevallen en karakter voor weinigen een geheim waren, en de al te groote deelneming in haar lot van den Prins zelven, kon bij een achterdochtig staatsligchaam veeleer tegenstand wekken dan instemming. Welligt had Mijnheer de Knuyt met hoogachting en onderscheiding gewaagd van den eersten dienaar der Koningin, welligt dat deze genoemd werd in het schrijven der Staten zelve, of zelfs ongenoemd Fabroni's invloed zichtbaar was voor het scherpziend oog van Richelieu; deze voelde het, dat gebeuren kon wat hij vreesde, en dat er snelle en krachtige middelen van verwijdering moesten aangewend worden. Mevrouw de Sourdiac kreeg een scherp verwijt, en een krachtigen bondgenoot; het eerste vuurde haar aan tot meerder vlijt en de andere gaf haar zulken steun, dat het haar werkelijk gelukt was, op de Koningin een zulken noodlottigen invloed te oefenen, dat deze plannen opvatte in den geest, van dat waarvan wij haar aan Honthorst opening zagen geven, en waartegen, als verwacht was, Fabroni zich scherp had verzet, hetzij de Koningin ze nu doorzette of niet, hetzij ze zich Mevrouw de Sourdiac tot hulpe riep of eenig persoon buiten haar gevolg, daar was misnoegen, ontstemming, wantrouwen tusschen den Vicomte en de Koningin, hij zou van sommige harer raadplegingen uitgesloten zijn, en zelfs had de Koningin het misnoegen eenigzins openbaar gemaakt voor den lynxenblik der hovelingen, door een anderen dan Fabroni naar den Haag te zenden tot de Staten, als gaf zij blijk van hare vreeze, dat deze hare intentiën daar niet goed zou steunen of zijne eigene zaken zou doen, in plaats van

de hare. Uit dit zaad konden allerlei gifplanten opschieten, en ten laatste zelfs scheiding voortkomen; maar bij een karakter als Fabroni, was het denkbaar, dat in den strijd tusschen pligt en gevoel, de eerste nog zeer lang de worsteling zoude volhouden, en bij de Koningin zelve, waar zij toornde of wantrouwde, was het te wachten, dat de overtuiging van zijne noodwendigheid haar zoo voorzigtig zou maken, als zij het zijn kon. Er moest meer gevonden worden, er moest iets *gebeuren*, dat plotselingen, heftigen strijd, ongewachte uitbarsting daarstelde en dat tot besluiten bragt, door hartstogt opgewekt, te midden hunner woeling volvoerd en later onherroepelijk, zelfs bij opregt berouw van weêrszijde. - Zoekende naar zulk eene aanleiding, meende Mevrouw de Sourdiac het gevonden te hebben in de opgewekte jaloezij van Mevrouw Fabroni, die de Koningin zou dwingen partij te nemen voor Mademoiselle d'Arcy, of haar op te offeren; in ieder geval werd de positie van Fabroni onhoudbaar: wij zullen haar zelve de verwachting, die zij op deze intriguen bouwde, verder hooren opsommen, als wij haar zamenbrengen met den bondgenoot, van wien wij spraken. - Een woord moeten wij zeggen tot hare verontschuldiging; zij geloofde aan de waarheid van de opmerkingen die zij de Vicomtessse mededeelde, of liever zij had die opmerking eener geheimzinnige verstandhouding tusschen Mijnheer Fabroni en Mejonkvrouw d'Arcy werkelijk gemaakt, en die verstandhouding bestond, alleen niet in zulken zin als zij meende; zij vergiste zich in de aanleiding, hetzij ze niet goed had kunnen opmerken, hetzij ze

niet vele moeite had gedaan om helder te zien, en reeds tevreden met den schijn, liever zich dus vergiste, dan het tegendeel zeker te weten. Het is zoo, zij wist zeer wel dat het portret van Mijnheer Fabroni niet in het gebedenboek van Mejonkvrouw d'Arcy thuis hoorde en toch..., zij wilde het er in stellen, en het dus zijne gade toonen; maar zij onderstelde, dat een dusdanig teeken van teedere vriendschap tusschen den edelman en de jonkvrouw zou gewisseld zijn, en zij dacht niet te veel te doen met op die onderstelling voort te bouwen. Wij geven deze ontschuldiging niet, om eenigzins het booze beginsel, waaruit Mevrouw de Sourdiac handelde, te verzachten of te bewimpelen; in tegendeel, wij houden het kwade kwaad, zelfs al werd er een goed doel meê beoogd; het doel van deze vrouw was in geen geval een goed, het ontstond daarbij uit de lage beginsels van eigenbaat en afgunst; maar al waren het enkel lofwaardige beginselen geweest, of eerlijke afschuw van pligtschennis, nog had het haar niet vrijgestaan de rust van eene echtgenoot op zulke wijze te verstoren; altijd dreef zij nu een verschrikkelijk spel en een verachtelijk tevens.

Ware Mevrouw Fabroni eene vrouw geweest van een kalmen, helderen geest, dan had zij welligt de strikken vermoed, die haar gespannen werden, zoo zij die al niet had doorzien; maar, als wij gezien hebben, ze was dat niet, en was dus op dat punt in ieder net te vangen, hoe grof het ook was geweven, en zoo de liefde slecht ziet, de jaloezij is volslagen blind, juist terwijl zij meent scherp te zien. Iedere schijngestalte wordt haar

vaste vorm, alles is haar bewijs, alles geeft haar zekerheid.

Jaloezij is de ongelukkigste en de ondankbaarste aller hartstogten; haar hoogste loon, hare hoogste bevrediging is juist de diepste rampzaligheid van wie ze drijft, en zij is nog daarbij eene kwaal, die evenzeer schrik wekt als belagching, die in hare schrikwekkendste uitingen zelfs nog stof geeft tot den glimlach, - de jaloezij (ik zal ditmaal van haar een weinig je partij trekken) is de vruchtbaarste passie voor een auteur; met de jaloezij maakt men alles wat men wil; als hij de vrees en het medelijden wil van de *tragedie*, neemt Shakespeare Othello, als hij den luiden lach van het blijspel wil uitlokken, neemt hij Mr. Fort, en beide, Othello en Mr. Fort, zullen waar zijn in de uitingen van hunnen hartstogt, beide ongezocht tot de uitkomsten voeren die men begeert. Mevrouw Fabroni hield zoo wat het midden tusschen beide; zij beminde haren gemaal niet met zulke teederheid, om, na de overtuiging van zijne ontrouw, met een gebroken hart en een vreugdeloozen geest door het leven te gaan, of onder de stille smart dood te kwijnen; maar zij beminde zich zelve genoeg om geene mededingster te dulden in zijn hart, en om hem het leven te verbitteren door hare achterdocht. Wij hebben de jaloezij een ondankbaren hartstogt genoemd, en toch.... en toch.... is zij een zeer natuurlijke, en altijd een weinig verschoonbaar, vooral in vrouwen van een zwak hoofd, maar liefhebbend hart; alleen groote karakters kunnen zoo liefhebben dat hunne zelfliefde niet het eerst en het meesst op den

voorgrond treedt, en des needs achteruit wijkt voor het geluk en tot voor de luim van het beminde voorwerp. Kleine, in tegendeel, beginnen van zich zelve het eerst, vragen ook het meest naar eigene wenschen, eigene regten, en waar ze die in gevaar meenen of gekrenkt achten, vergeten ze alles, vertreden ze alles, het eerst de hoogachting voor den geliefde, daarna die voor zich zelve. Dat was het bij Mevrouw Fabroni; zij was hetgeen men noemt eene deugdzaame vrouw, en hare eischen waren er des te strenger om, zonder dat haar hoofd daarom te sterker was, of haar hart te meer teeder. Zij had liefde, zij had achting voor haren gemaal; maar zij rekende hem hare deugd niet weinig aan, en gij begrijpt dat zij daarvoor in ruiling eischte eene even zeldzame trouw, als vrouwelijke trouw toenmaals ongelukkig eene ongewone was; maar zij had niet voor hem dat onbepaald vertrouwen, dat uit ernstige hoogachting ontstaat, en waarop een man van zijn karakter regt had. Als wij begrijpen, is de beklagenswaardige vrouw op het punt om tegen zich zelve, tegen haren echtgenoot en tegen hare ongelukkige meesteres, die zij toch liefheeft, juist die uitkomst daar te stellen, die hun aller bitterste vijand, de Kardinaal, met al de kracht van zijnen haat tegen hen wenschte. Dus was de verhouding der voornaamste hovelingen tot elkander, en op zulke vulkanen rustte Maria's laatste welvaart, terwijl zij zich liet afbeelden als eene Koningin op haren hoogen zetel, overwelfd met den troonhemel der vorsten, en als wij zien zullen, ontving zij werkelijk uiterlijk van allen de hulde, die eene groote Koningin toekwam, hoe-

wel zij, die haar zulke hulde bragten, er al het onbeduidende van begrepen, en zij, aan wie die gebragt werd, zelve bij wijlen zich niet misleiden kon omtrent de beteekenis, hoewel de gewoonte er van haar dit nemen deed als iets dat haar toekwam, en zij zich zelve niet denken kon, zonder zulk eene omringing van eerbied en etiquette; de ongelukkige! het lot had haar toch reeds zoo strenge lessen gegeven.... en ze begreep nog niet.... moesten die dan nog zooveel harder zijn, eer zij begrijpen zou? Na een geheim bevel gegeven te hebben aan den Kolonel Douchant, die zich verwijderde, terwijl Fabroni's ernstige blik zich vestigde op de Koningin, gaf Maria de Medicis haren kleinen hofstoet te kennen, dat zij hare gewone middagwandeling wilde doen in de lanen van het park; en men maakte zich gereed haar te volgen, toen haar berigt werd, dat de Prinses van Oranje, de Koningin van Bohemen, en het verder doorluchtig gezelschap, het voorplein van het lusthuis kwamen oprijden, om haar een bezoek te brengen; terstond gaf Maria het plan harer wandeling op, want volgens de etiquette was het reeds eene uiterste hoffelijkheid, zoo zij de Vorstinnen te gemoet ging in het paleis zelf, maar daarbuiten, ware het ook zonder opzet, zou de afdaling àl te groot zijn geweest!

Amalia van Solms, Prinses van Oranje, schoon haar titel niet zoo luide klonk als die der Koninginnemoeder, en haar rang werkelijk een mindere was, had echter tegenover Maria dat gevoel van kracht en meerderheid, dat uit het bewustzijn ontstaat van onafhankelijkheid en eene verzekerde positie, tegen-

over het onzekere en afhankelijke van den toestand dier Vorstin. Eene Koningin als gast te hebben, haar tot beschermster te zijn, streefde natuurlijk de fierheid van haar trotsch harte; maar hare aangeborene goedhartigheid en grootmoedigheid, gemengd welligt met eene verfijnde ijdelheid, maakte dat zij dit zelfgevoel niet toonde, dan door de uiterste minnelijkheid, en door dat hoffelijk ter zijde gaan en terugtreden in woorden en manieren, dat de ramspoedige Koningin zelve voor eerbied kon houden.

De andere aanzienlijke bezoeker der Koninginne-moeder: Elisabeth Stuart, dochter van Jacobus I en weduwe van dien ongelukkigen Keurvorst Frederik V, dien men een Koningrijk had opgedrongen, dat hem voor éénen winter eene kroon gaf, die hem voor al zijn leven van zijne erflanden had beroofd, was dus ook, als Maria de Medicis, Koningin in naam en zonder rijk; maar was er tusschen haar beide gelijkheid in openlijk ongeluk, haar toestand was toch niet gelijk, en evenmin was er gelijkheid in de wijze, waarop Elisabeth het hare droeg. Zij kon het ook zien met andere oogen als deze, en bij gevolg ook met meer kalmte en berusting dragen. Zij was niet zelve de oorzaak der ramspoeden, die over haar gekomen waren. Laauwe bondgenooten, krachtige vijanden, de woelingen en de vooroordeelen der volken, en nog daartoe ongelukkige krijgskansen, hadden haren gemaal een schepter doen verliezen, dien hij welligt niet had moeten aanvaarden; maar zij zelve had niet het gezag in handen gehad, en eene onnatuurlijke worsteling aangevangen om

het te behouden. Als trouwe gade was zij een gemaal gevolgd in ballingschap, en had zij met hem geleden tot aan zijnen dood; zij vond vergoeding in de liefde harer kinderen, en stond niet als kinderlooze weduwe dáár, verdreven door een eigen zoon, en mogt het haar grieven zijn geweest, dat haar vader niet naar vermogen door invloed en wapenen haren gemaal had gesteund, Europa kon toch op haar niet de vlek werpen, dat zij om de voldoening van eigene eerzucht de regten van hare kinderen had benaderd, noch dat zij door rusteloos woelen en intrigueren gevaarlijk werd voor wie zich aan haar aansloot, of van zich afkeerde wie zich met haar had verbonden. Maar droeg zij haar lot kalmer, het was ook een beter dan dat van Maria de Medicis. Zij was wel als deze, ballinge buiten hare staten, maar was niet als zij, zwerveling, die nergens nog vaste verblijfplaats had gevonden, en die in dit oord, waar men haar doortogt had vergund, ter naauwer nood en niet zonder geheime onrust haar oponthoud durfde verlengen, terwijl de Keurvorstin terstond met opregte welwillendheid was ontvangen door de Staten en den Stadhouder beide, waarbij men haar wel geene zoo kostbare en schelklinkende feesten van blijde welkomste en inhalinge had bereid, maar waar men haar met vertrouwen en hartelijkheid te gemoet kwam en eene onbekrompene gastvrijheid bood, zoo lang zij die zou behoeven; en hoevele jaren aaneen zij ook gedwongen was die in aanspraak te nemen, daar was niemand die ze met ongeduld of met onrust had geteld, en toen later bij hare politieke rampen ook nog familieleed haar trof,

waarvan wij den aanvang zullen schetsen, vond zij nog drie dingen, die ook eene vorstin niet ontberen kan: achting, medelijden en welwillende genegenheid. Het volk beminde haar, en de Staten betoonden haar te allen tijde ‘goede gunst en hooge estime’; dezelfde oorzaken, ook die vooroordeel en mistrouwen wekten tegen Maria de Medicis, wekten voor haar vertrouwen en vriendelijke vooringenomenheid: hare afkomst en hare godsdienstbelijdenis. Tegen Italianen en alle zuidelijke bewoners van Europa had men in Holland een onbarmhartig vooroordeel opgevat onder de worsteling tegen Spanje, en van alle bekende geslachten in Italië was juist dat der Medici een der meest gewantrouwde, en niet gansch zonder regt. Elisabeth was verwante van de Engelsche Koningin, hare naamgenootte, zuster van Karel I, beide streng Protestantsche vorsten, wier vriendschap de Staten liever zochten dan die van Frankrijk, door den Stadhouder met meer zorg gekweekt. Dat alles dus maakte den toestand der Koningin van Bohemen meer verdragelijk, minder voelbaar afhankelijk, minder onzeker althans, en het gaf haar die zekere vastheid, vrijheid en blijmoedigheid, die wij reeds in haar hebben opgemerkt. Misschien was zij daarbij eene meer oppervlakkige vrouw dan Maria, voor wie het verlies van werkelijke grootheid niet die zwaarte had, mits zij er den schijn van behield, en had zij in haar karakter die zekere loszinnigheid en onnadenkendheid, die velen van de Stuarts onderscheiden heeft, om met meer ligtheid over de smarten des levens heen te zien; hoe het zij, nog in den vollen

bloei der jeugd, al had zij reeds eene dochter, waarvan Vader Cats zou gezegd hebben:

‘Wanneer een maagd zoo lange wast,
Dat haar des moeders mantel past,’ enz.

en in haren geest, hare bevalligheid en haren smaak nog vele bronnen ziende van levensgenot, vergat zij niet daaruit te putten, en nam nog dankbaar van het lot en het leven, wat beide haar te schenken hadden. En het stadhoudelijk hof, onder het voorzitterschap van Amalia van Solms, was rijk genoeg aan genietingen en verstrooiingen, om eener lijdende, die geheeld wilde worden, afleiding te geven, en haar tot vergetelheid van zich zelve te brengen. Veelmalen zeker werden de onttroonde Koningin hare verliezen herinnerd door de pijnigendste verlegenheid in het financiële, die haar dwong tot den verkoop harer sieraden, of tot de beleening van haar huiszilver; maar in zulk een diep verval waren hare zaken op dit oogenblik nog niet, en nooit toch is haar gebeurd, wat Maria de Medicis te wachten stond, en waaraan Richelieu en de zijnen, en, helaas! deze zelve, nu zoo vlijtig arbeidden; zij verloor nooit hare politieke beteekenis; zij bleef in de mogelijkheid haren vorstenrang en hare waardigheid op te houden tot op het laatste toe, toen haar geslacht in een deel zijner regten werd hersteld; na het jaar 1648 raadpleegden de Staten, die haar jaarlijks 12000 gulden tot onderhoud gaven -: ‘op wat wijze en ordre het vertrek van de Koninginne van Bohemen uit dezen Staet naar Duytschland soude kunnen worden gefaciliteerd;’ - hetgeen de Staten zeker niet zouden ge-

daan hebben, zoo zij even als de Koninginne-moeder van trap tot trap tot eene zulke diepte van verval ware gekomen, dat een staatsligchaam haar niet meer als vorstelijke vrouw kon erkennen. Ook hare positie aan het stadhouderlijk hof was gemakkelijk en gunstig:

De Gravin Amalia was met haar in Holland gekomen, toen zij derwaarts heen vlugtte, na het verlies van den slag bij Praag; haar verlies van grootheid was dus, om zoo te spreken, de eerste tred tot die der Gravin; door de keuze van Prins Maurits was Amalia de gemalin geworden van zijnen broeder, nu de regerende Stadhouder (want, ondanks alles wat hij voorgaf en wat de Staten eischten, Frederik Hendrik regeerde altijd een weinig), en de Prinses van Oranje had het voorregt eene Koningin te ontvangen aan haar eigen hof, wie zij zelve als ballinge was gevolgd, en haar eene vorstelijke gastvrijheid te bieden, die genomen werd zoo als geboden, met een opregt harte. Welligt had de jeugdige koningsdochter van Engeland, toen zij eene wijle den hoogen zetel in de Paltz mogt bezitten, en met de geparelde mijterkroon van Bohemen hare lokken sierde, de geestige Gravin Amalia onderscheiden, bemind en op den voet der gelijkheid behandeld; nu de rollen gewisseld waren, vergold deze het haar met vorstelijke groothartigheid, en de gelijkheid tusschen haar was die van zusters, waarvan de eene gelukkiger is dan de andere; de verhouding tot de Koningin Maria van Frankrijk was natuurlijk eene geheel andere, en de uiterlijke eerbied, dien deze beide vorstinnen der Koninginne-moeder betoon-

den, en waarvan eene strenge etiquette de uitdrukking was, bande die zoete vertrouwelijkheid, waaraan welligt de ongelukkige de meeste behoefte zou gehad hebben, indien zij die had weten te schatten of uit te lokken; de bezoeken bij haar waren doorgaans ceremonieus, en de gesprekken hielden denzelfden toon, wisseling van vleijende *banaliteiten* en pligtplegingen, die later door de gediensstige pen van de la Serre als loutere waarheden zouden worden opgedischt.

Maria de Medicis, na de hoffelijke dank- en welkomstgroeten, zette zich en deed de beide Vorstinnen armstoelen geven aan hare zijde. De Prinsessen, hare dochters, kregen tabourets, waarop zij zich echter niet nederzetten, dan na de hand gekust te hebben der Koninginne-moeder, die haar omhelsde en ieder van haar eene beleefdheid zeide over hare schoonheid en gratie.

De Prinses van Oranje stelde Graaf Willem Frederik voor aan Maria de Medicis, als den vertegenwoordiger der Friesche Nassau's, daar zijn ouder broeder, pas uit het leger terug, nu te 's Hage was bij den Prins... en haar zeker spoedig door dezen zou worden voorgesteld.

- Dat zal mij verheugen om tweederlei oorzaak, zeide Maria, dat zijne Hoogheid, daartoe in staat zijnde, tegelijk bevrijd zal wezen van die bittere kwelling van 't voeteuvel, die, sterker dan vele legers zamen, zoo groot een veldheer tot ruste dwingt.

- Mijn gemaal zou weêr aan 't voeteuvel lijden! hernam Amalia wat bevreemd, dit is een berigt dat mij treft, en daaraf ik niet wist!

- Uwe Doorluchtigheid komt dus niet van 's Hage?

- Vergeef mij, Mevrouw! ik kom met mijne dochter en mijn *cousin* van Nassau, van Rijswijk, en opzettelijk herwaart, omdat het verlangen mij perste, uwe Majesteit weêr te zien. Mijne wellieve vriendin, de Koningin van Bohemen, kwam met hare Prinsessen en zijne Genade den Landgraaf Willem uit 's Hage met hetzelfde doel. Wij waren haar verre vooruit op den Heerweg; maar deze fiere Amazone had ons toch bijna ingehaald op zulke wijze, dat wij hier, aan 't eind van onzen togt, alleen de brug en de hofpoort op haar vooruit hadden.... maar men had mij de ongesteldheid van mijnen gemaal niet moeten verzwijgen.... eindigde zij met een blik van vriendelijk verwijt op Elisabeth, die terstond hernam:

- Ik bekenne daaraf nietwes geweten te hebben, en men zal uwe Doorluchtigheid daarvan geen bericht hebben gedaan, omdat die van luttele beteekenis zal zijn, en men uwe Hoogheid niet dus snel tot het besluit wilde brengen Rijswijk te verlaten, daar ieder weet dat zij zich zoo gaarne onthoudt.

- Ja ik beken het, ik ben daar uiterst gaarne en de Prinsessen, mijne dochters, even als ik.

- En zijne Genade van Nassau deelt die voorliefde? zeide Maria, den Graaf vragend aanzierende, want reeds had zij opgemerkt, dat zijn blik zich meer naar Albertina Agnes had gewend, dan op eene der andere dames.

- Ik acht dat men niet kwalijk kan gaan met de voorliefde van zoo gunstige en minnelijke Prinsessen te deelen, antwoordde Willem Frederik *galant*.

- Ik houd dat gij wel doet en veilig kiest, met

uwen smaak dus te vormen, hernam Maria glimlagchend; het lustslot van Rijswijk is een der prachtigste lusthuizen in Holland, waarvan ik mij naauwelijks heb kunnen scheiden, zoo aangenaam mij daar het verblijf was.

- Jammer dan, dat de nadere gelegenheid aan zee, en de meerdere bekwaamheid voor de afreis van hare Majesteit, Honselaarsdijk als een verkieslijk oord hebben aangewezen; de Prins had zonder dat, uwe Majesteit zeker het slot van Rijswijk tot residentie aangeboden, hernam Amalia, en nog, zoo de verwisseling uwe Majesteit behagelijk kon zijn.... uwe Majesteit is meesteres op iederen grond waar het haar gelieft den voet te zetten.

- Wij kennen uwe volmaakte courtoisie, Mevrouw! en die van zijne Hoogheid in allen opzichte, hernam Maria; alleen dit kasteel van Honselaarsdijk is niet minder een verblijf volkomen voegende aan onze meeste wenschen en behoeften, en wel waardig eene koninklijke woning te heeten, ware 't niet dat het zich bevindt in een land waar de fortuin en de magt zich onder een meer simpelen titel verbergen; maar zekerlijk, ik, die, lacy! veel gereisd heb en vele landen doorkruist, en die bij verschil geleerd heb van vorstelijke verblijven te oordeelen, ik achte dat het Stadhouderslijk paleis tot Honselaarsdijk bij de beroemdste paleizen van Europa geleden mag worden, zonder schroom van bij minderheid den blos te wekken des bezitters, en wat innerlijke pracht van huissieraad betreft, en vernuftig aanbrenge van konstsieraden, de eerste, als de Engelsche gezant zegt, is alleen te gelijken bij de weelde van

Perzische vorsten, mits geschikt naar Europesche gebruiken door den fijnsten smaak; de andere is, zoo als alleen hier te lande te vinden is bij den hoogen bloei der konsten en de gonstrijke bescherming, die zij genieten van eene Prinsesse als mijne nicht van Oranje, de groote waardeester en vereester van alle negen muzen.

- Die lofspraak is mij te meer waard sinds zij mij toekomt uit den mond der groote Koningin, dochter der Medicis en verwante van dien Laurens, die wel den god der schoone konsten mogt genaamd worden in Italië, en van wien zij in dezen als in meer de verwante is, niet min naar den geest, dan naar de afkomst....

Het gesprek had op dien toon eene lange wijle kunnen voortgaan, zoo niet de Koningin van Bohemen, wier levendige geest zich niet lang bij zulken wedstrijd van beleefdheden kon bepalen, haar plotseling had afgebroken met de vraag aan de Koninginne-moeder:

- Uwe Majesteit denkt dan zoo ernstiglijk over haar vertrek, dat zij om zulke reden Honselaarsdijk de voorkeur gaf: de verwachte brieven uit Engeland zijn dan gekomen?

Daar kon in waarheid Maria geene vraag thans meer onaangenaam zijn, noch haar meer verlegen maken ter beantwoording dan juist deze, gedaan in een oogenblik, waarop zij evenzeer in de onmogelijkheid was haar vertrek aan te kondigen als den wensch van blijven te uiten, niet enkel omdat er zoovele vreemde getuigen waren, maar ook tegenover haren hofstoet, waar dit vraagstuk zeker allen reeds ver-

vulde, al vermomde ieder zijne nieuwsgierigheid op dit punt; maar ook tegenover de beide Vorstinnen achtte Maria het stilzwijgen noodig; zij durfde Elisabeth, als protestante, niet in het vertrouwen nemen van het schrijven des Konings; zelfs kon zij niet weten in hoeverre deze haren overtocht, als nieuwe stoffe van onrust en verdeeldheid, wenschelijk achtte in haars broeders koningrijk in deze moeilijke oogenblikken. Aan de Prinses had Maria zich willen vertrouwen; maar behalve dat het onmogelijk was op dit oogenblik, vreesde zij dat dier voortvarende drift al te onvoorzigtig den Stadhouder zoude aanvallen op punten, waarover de Koningin liever zelve en, als zij meende, met behendige diplomatie met dezen in persoon wilde onderhandelen; maar zij moest toch antwoorden, want aarzeling was voor allen het blootgeven geweest van hare onzekerheid, en zij trad over het struikelblok heen met Koninklijke beslotenheid, met de dapperheid der vrouwe, die meer dan één strijd had gewaagd op leven en dood.

- Ja, mijne wellieve zuster van Bohemen! mijn vertrek is zeer nabij ophanden; de brieven heden uit Engeland ontvangen, bepalen mijn besluit; ik wachtte alleen zijne Hoogheid den Prins om den tijd der afreize te bepalen; maar, als ik zeide, die doorluchte Vorst werd door zijne ongesteldheid teruggehouden mij een bezoek te brengen. Ik zal nu een mijner edellieden naar 's Hage zenden om van den Prins eenige schepen te vragen, die ik voor mijnen overtocht noodig zal hebben.

Als men ziet was haar moed die der vertwijfeling, en dit deed den schalken de l'Espine zachtkens zeg-

gen tot den Landgraaf van Hessen: - Mij dunkt, de Koningin doet daar iets in den smaak van Prins Maurits te Nieuwpoort.

- Hoe meent gij dat?

- Hoort gij het niet: *elle va brûler ses vaisseaux*.

- Ik hoor in tegendeel dat zij vrij ernstig spreekt van die te vragen.

- Ja maar wees zeker, als ze haar op dezen stond gegeven worden, dat zij er veel voor over zou hebben, zoo zij er een kleinen brander tusschen sturen kon!

- Och, gij schertst altijd, Mijnheer de Ridder René! en wat het ergst is, ik begrijp nooit iets van uwe scherts.

- Als gij begrijpen wilt, vervolg dan den ongewachten aanval van hare Majesteit van de Paltz, fluisterde René met nog meer boozen spot.

- De Landgraaf Willem deed een paar stappen vooruit als om dien raad te volgen; maar Lucienne, die de derde bij dit *aparte* geweest was, sprak ernstig: - *Monseigneur!* volg niet den raad van den ridder de l'Espine, het is een booze, en toen zij zag dat hij nog onbesloten aarzelde, voegde zij er bij in den angst haars harten: - Om mijnentwille doe het niet, of wenscht gij ons overhaast vertrek?

Men begrijpt het antwoord van een zoo galanten aanbieder als den Landgraaf Willem; men begrijpt dat hij nu *zijn* voordeel vervolgde, en niet het onderstelde van de Koningin Elisabeth.

De dames hebben intusschen niet gezwegen, als men denken kan; maar de jonge Prinsessen van de Paltzgravin hebben luide haar verdriet over dit be-

sluit uitgesproken; de Prinses van Oranje heeft het minst gezegd, zeker omdat haar spijt het meest opregt was, zelfs voelde zij zich ietwat gekrenkt. - 'Hoe! die zwerfende ballinge, die overgelukkig moest zijn zich dus veilig en rustig een oponthoud gewaarborgd te zien, als de Prins mijn gemaal haar hier heeft voorbeschikt,' dacht zij, 'kan zoo terstond besloten zijn het te verlaten, zonder spijt het op te geven, bij de eerste kans van in grooter Koninkrijk schuilplaats te vinden? dat is wondervreemd en daarin ligt meer dan zij zeggen wil!'

Een trotsch gemoed is altijd zeer ligt prikkelbaar, en het ziet belediging in datgene, wat met de meeste onopzettelijkheid gesproken wordt. De titel van 'Zijne Hoogheid,' die gelijkstelling met Prinsen van den bloede insloot, was haren gemaal nog slechts als gunst gerefereerd door Lodewijk XIII, en niet als een regt bewezen, schoon de pretensiën van de Prinsen van Oranje altijd die waren geweest van geboren Vorsten; en het viel der Prinses Amalia in, dat kleinachting voor Holland en voor een geringer vorstengeslacht dan dat van de koninklijke Stuarts dit besluit voor Maria dus ligt maakte, nu zij gewisheid had door Karel I ontvangen te worden, dat scheen haar zichtbaar in Maria's antwoord door te schemeren. Ook antwoordde zij kortaf:

- De wenschen van eene zoo groote Koningin als uwe Majesteit zullen zeker altijd bevelen zijn voor den Prins, mijn gemaal, zonderling waar zij strekken om haar aan een hof te brengen, meer waardig haar te ontvangen dan het Haagsche, zijnde het niet in ons vermogen uwe Majesteit ietwes

beters te bieden. Ik zal dus uw koninklijk verlangen den Stadhouder overbrengen. En zij stond op als ware het om een eind te maken aan het bezoek. Maria de Medicis, die iets van die spijt begreep, maar voor wie het onmogelijk was zich ook maar door een woord eenigzins te herroepen, zeide alleen:

- Mijn reisje door Holland, Mevrouw! zonderling mijn verblijf in dit lusthof, mijn oponthoud te 's Hage, en onder dat alles het verkeer met het Haagsche hof, met uwe Doorluchtigheid, zijne Hoogheid den Prins, en het verder belangwekkend en uitnemend gezelschap, dat tot uwen hofkring behoort, heeft mij zoo veel geneugte en voldoening gegeven, zooveel zoetheden opgeleverd, dat alleen de liefde tot mijne dochter Henriette-Marie en de wenschen van den Koning mij naar Engeland trekken, en dat bij gevolg het geheugen en blijvend gedenken aan dit liefelijk oord van Holland mij derwaarts volgen zullen, en ik niet zal nalaten den roem en den roep daaraf dus te verbreiden, dat ik niet betwijfel of welhaast eenige Engelsche prinsesse zich geprikkeld zal voelen van den lust, om dat land, dat hof, en zoo uitnemende en doorluchte personaadjen te zien en te leeren kennen. Naar mijn gevoelen, Mevrouw! zult gij welhaast na mijne aankomst in Engeland andere gasten te ontvangen hebben.

- In die laatste zinnen legde Maria de Medicis eene zekere beteekenis, die door Amalia zeer goed werd verstaan, en niet vreemd, de Koningin had snaren aangesproken, die bij haar snellen, helderen weêrklank gaven: moederliefde en eerezucht. Ook verhelderde zich haar gelaat, een vriendelijker glimlach plooide

zich om haren mond, en hare sprekende oogen zeiden veel meer dan hare woorden toen zij hernam:

- Het kan niet anders, of goede en naauwe relatiën met Engeland zullen den Prins hoogst aangenaam zijn, en wat mij aangaat, zoo iets mij kon troosten over het besluit van uwe Majesteit om ons te verlaten, zal het zijn de overtuiging, dat zij goed genoeg heeft genomen in het onthaal, dat wij bieden en zich dat te Whitehall herinneren wil.

- En nu, Mevrouw! hervatte Maria, die rondgezien had onder de aanwezigen, of zij werkelijk iemand zocht, dien zij niet vond; waarom moet ik heden het genoeg missen den minnelijken jongen Erfprins van Oranje hier te zien? Zoo even, toen de Heeren mij hunnen handkus bragten, meende ik naar hem te vragen.

- Mijn zoon Willem is bij zijnen vader te 's Hage, antwoordde de Prinses, maar de begeerte van uwe Majesteit, hem weêr te zien, is voor ons als voor onzen zoon dus vleijend en eervol, dat zijne Hoogheid wel zeker bij zijn eerste bezoek aan uwe Majesteit niet zal gebreken hem met zich te brengen.

- Zekerlijk, ik reken daarop. Ik wil mij zijne trekken dus vast in 't geheugen prenten, dat ik nood ziende zijn portret zou kunnen geven door beschrijving..... fluisterde Maria zeer zacht.

Om de belangstelling der Prinses te begrijpen in het onderwerp van dit gesprek, moeten wij doen opmerken, dat door de Koningin Maria, bij haar verblijf in Holland en te 's Hage, meer dan één ontwerp van een huwelijk was aangegeven voor den zoon van den Prins van Oranje; het is niet onwaar-

schijnlijk, dat Mademoiselle de Montpensier, het eenige kind van Gaston van Orleans, en erfgename van diens groote fortuin en van al zijne hoogere uitzigten, eene der aangewezen prinsessen is geweest, althans, daar de geschiedenis spreekt van de hoop, die Frederik Hendrik heeft kunnen voeden op de hand eener Fransche prinses voor zijnen zoon, en de verhouding der Koningin Maria tot hem en tot Monsieur, geeft ons eenig regt aan diens dochter te denken; maar hetzij er vreeze was, dat de verwezenlijking dier verbindtenis hinderpalen zou vinden in den wil van den Koning en den Kardinaal, of wel, dat de Prins de overtuiging had, dat zulke vereeniging met eene Fransche, Katholijke prinses tegenstand zou vinden bij de Staten, en de afkeuring van het Nederlandsche volk zou wekken, dit ontwerp loste zich op in damp, zonder eenig spoor na te laten; maar iets anders was het met een huwelijk in het Engelsche Koningsgeslacht, dat gewis de sympathie der natie zou hebben, waarbij men van de goedkeuring der Staten vooruit als verzekerd was, en dat, terwijl het Frederik Hendrik zuiverde van de blaam eener al te groote Franschgezindheid, tegelijk de begeerte van eene magtige partij in het land zou voldoen, door de eenigzins verslachte betrekking tot Engeland te versterken. Voor het familiebelang van den Stadhouder, als Prins van Oranje, beloofde een zoodanig huwelijk, zoo het kon tot stand gebragt worden, eere en aanwinst in magt; gesteund door Koningen, won het geslacht in vastheid en aanzien onder de Vorsten van Europa, en de stelling van het huis in Nederland won in kracht,

gesteund door den invloed van Englands Vorsten (men moest toen nog de rekening maken buiten Cromwell! want door dezen zouden de wettige Vorsten van Engeland zelve welhaast hulp, onderstand en toevlugt behoeven van de Prinsen van Oranje en het volk van Nederland); maar die verbindtenis met Engeland had nog geene andere hechtheid dan hoop zonder een vasten grond, om haar anker in te werpen. Het is zoo Henriette-Marie had twee dochters, en in hare hoedanigheid van grootmoeder, had Maria de Medicis natuurlijk eenige stem te geven bij het huwelijk dier prinsessen; maar of zij gehoord zou worden, en of Maria in opregtheid haren invloed, zoo zij die had, zou willen oefenen, dan wel of zij slechts somwijlen zulke verwachtingen liet doorschemeren, om den Prins en zijne gemalin te vleijen, en zich hunne vriendschap en goedheden te waarborgen tijdens haar verblijf in Holland, dat was wat anders.

En van de Engelsche zijde was er nog niets gezegd of gedaan, dat de hoop vermeerderde, terwijl er veel gebeurd was, dat aan den invloed der Koningin deed twifelen en, als wij zagen, zelfs hare ontvangst dáár twijfelachtig maakte.

Te vernemen dat Maria naar Engeland ging, en tegelijk haar de vernieuwing harer beloften te hooren doen, was dus voor de Prinses als een stap verder tot het gewenschte doel, en hare levendige verbeelding stelde zich welligt voor, dat de Koningin, na de berigten, heden uit Engeland ontvangen, meer stellige verzekeringen had te geven.

Zij had dus niet weinig spijt dat zij was opgestaan;

want hare dochters en de andere dames hadden dit voorbeeld moeten volgen, en schoon Maria nog gezeten was, viel een langer oponthoud dus staande ondoenlijk, en weêr te gaan zitten zou den vroegeren onwil te zichtbaar verraden hebben; daarbij was dit gesprek niet van eenen aard om ten aanhooren van allen te worden voortgezet; maar evenmin vond Amalia zaak het voor goed af te breken door haar vertrek.

Het laatste woord der Koningin bragt haar op eenen inval, die een goed redmiddel scheen.

- Uwe Majesteit spreekt van portretten; maar de reden van mijne komst was een tweevoudig bezoek aan mijne Koninklijke vrouwe, ter helfte namelijk aan haar zelve, ter wederhelfte aan hare beeldtenis, die, dunkt mij, nu onder de vlijtige meesterhand van onzen Honthorst al vrij veel gevorderd moet zijn.

Maria had ditmaal niet dan kwade kansen; de vraag naar Honthorst en de schildering was op nieuws haghelijk te beantwoorden, om meer dan ééne reden; zij wilde liever alles wagen dan, na de nieuwe hoop, die zij had doen opvatten, der Prinses van Oranje te bekennen hoe zij met Engeland stond, en de verklaring dat er sedert twee dagen niet aan het portret was gewerkt, moest natuurlijk vragen uitlokken over de oorzaken van die stremming; het bezigtigen van het werk van den schilder kon daarbij niet wel geschieden buiten diens tegenwoordigheid; vooral niet, omdat hij een gunsteling der Prinses was, die zeker de aanleiding tot een onderhond met hem niet zou verzuimen, en zonder nog de moge-

lijkheid eener berekende ontrouw te onderstellen, kon eene enkele onvoorzigtigheid van den schilder, een woord, eene klagt, aan de gemalin van Frederik Hendrik het geheim verraden van Maria's nieuwe teleurstellingen en van hare onvoorzigtige ontwerpen. Achterdochtig en wantrouwend, zoowel van aard als door velerlei bittere ondervinding, was Maria vast besloten Honthorst niet met de Prinses zamen te brengen, zonder zich nog eerst van zijne trouw en voorzigtigheid verzekerd te hebben, en hem hare onderrigtingen te hebben gegeven over hetgeen er gezegd of gezwegen moest worden.

In hare verlegenheid antwoordde zij dus wat aarzelend en met eenigen onwil, die ondanks haar zelve doorschemerde.

- Dit verlangen vereert mij, als den kunstenaar, Mevrouw! alleen ik acht het nog geen tijd u dus onvoltooid eene afbeelding te toonen, die zelfs gansch afgewerkt zijnde, nog genoeg onvolmaaktheden zal hebben voor uw naauwziend oog.... en ik we te de kunstenaar denkt als ik, en zag liever zoo scherpen en zoo fijnen blik als den uwen niet op zijnen arbeid voor hij daaraf bij zich zelve meer voldoening heeft.

De Prinses voelde zich wat gegriefd en zelfs wat verslagen door dit antwoord.

- Ik hoop toch niet dat uwe Majesteit mijne vurige begeerte als een onbescheiden dringen zal opnemen; daar het conterfeitsel op mijne bede en ter mijner gunst vervaardigd wordt, moge mijn wensch het gezicht daaraf te genieten verschoonlijk zijn, zij die dan ook voorbarig....

- Zij heeft noch verschooning noodig, noch eenig ander onregt; alleen is 't mij leed, dat ik haar niet heb kunnen voorkomen, of voor 't minst voldoen; maar.... de afspraak met den schilder, en.... de kleine ijdelheid, om ook zelfs in beeldtenis niet, dan met *goed gelaat* door uwe Hoogheid gezien te worden.... maakt dat....

Amalia, zelve niet zonder zulke ijdelheid, achtte werkelijk die reden geldig, en om haar verlangen op te geven, zonder luim te toonen, antwoordde zij:

- Uwe beeldtenis is wel zoo diep en zoo volmaakt in mijn hart gegrift, dat ik geenszins eenig conterfeitsel zou behoeven, en dat nooit eenig conterfeitsel, zelfs niet een door onzen Honthorst, mij dat beeld dus liefelijk zal kunnen wedergeven als het hier is ingeprent; maar de kunstenaar zelf zal zich doch wel willen toonen, vervolgde zij met eenen glimlach: - in vele dagen zag ik hem niet en ik neem er altoos groot vermaak in, mij met hem te onderhouden.... en ziende dat Maria's gelaat op nieuws betrok, vervolgde zij:

- Uwe Majesteit is toch wel met hem tevreden, en voldaan over zijnen arbeid als over zijne manieren en gedragingen; hij was mij bekend als een degelijk en welverstandig man; zonder dat had ik hem uwer Majesteit niet aanbevolen.

- O! zeker, zeker, en hij doet die aanbeveling als die goede faam regt! hernam Maria; alleen hij is op dit oogenblik niet hier, hij heeft verkozen zijne tafel te bebben buiten het kasteel.... en hij wandelt doorgaans naar Naaldwijk, somwijlen zelfs tot Delft, waar hij dan overnacht....

- Ja, dat is wel onze Honthorst, hij moet zijne eigene wegen gaan, wij zelve zouden hem daarin niet gaarne storen.... maar wij storen, geloove ik, uwe Majesteit, die gewoon is op dit uur hare wandeling te doen.... en ik acht mij dus verpligt een bezoek te bekorten, dat ik toch zoo gaarne.... nog ietwat had gerekt.

- Wij hebben ook nog te weinig het genoeg van uw bijzijn gehad, dan dat het ons nu niet al te groot verdriet zou geven, u reeds te zien gaan, sprak Maria hoffelijk.

- Maar om niet eene gewoonte uwer Majesteit te storen, zoo wij haar mogten vergezellen op die wandeling...

- Ik zal dat niet toestaan, Mevrouw! na uwen rid van Rijswijk tot hier toe, moet uwe Hoogheid behoefte hebben aan meerder ruste. Ik zelve voel mij ietwat onlustig sinds gisteren, en houde liever mijne kamer, hetgeen niet belet, dat mijne dames en de personen van uw gezelschap, zonderling de jeugdige Prinsessen en de cavaliërs, hun vermaak kunnen nemen in de lanen van het park en in de volschoone wandelplaats, die dit lusthof in zijne muren besluit; onderwijl wenschte ik uwe Doorluchtigheid's gezelschap en dat van hare Majesteit van Bohemen voor mij zelve, en zij gunne mij haar ter verfrissing van de confituren te doen aanbieden, daar Mijneheeren van de Oost-Indische compagnie mij van voorzien hebben in uitnemend fijne schalen van Japansch porselein.

Dit voorstel werd, als men denken kan, door beide Vorstinnen met genoeg aangenomen, want de Ko-

ningin Elisabeth had in het bijzijn van 't gevolg niet naar tijding van haren broeder durven vragen, uit vreeze dat er een antwoord volgen mogt, waaruit, ten aanhooren van zoo velen, de moeilijke verhouding van dien Koning tot zijn volk en de vo!ksleiders mogt doorschemeren, en het had tegelijk het zeldzaam voorregt van alle personen, die aanwezig waren, een geheimen wensch te vervullen. De Heeren, de jonge Prinsessen, alle verlangden naar de vrijheid, die de wandeling in de ruime lucht hun bieden kon, vooral sinds de eersten begrepen, dat het oog der vorstelijke moeders niet over de prinselijke dochters zou waken; en het gevolg der Koningin Maria, had ook zijne redenen, om eigene wegen te gaan, of zich buiten de tegenwoordigheid der Vorstinnen, met de jonge cavaliers en dames te onderhouden.

De Prinses dan ontdeed zich van haar overkleed en van haren vederhoed, zeer in het voordeel van hare schoonheid, want de volle rijkdom van prachtige haarlokken kwam eerst nu uit; ze vielen langs de slapen en den hals neder, en waren doorvlochten met rijen groote paarden, en haar blanke, volle hals, enkel door een zoogenaamden poefdoek met afhangenden goudkant gedekt, of liever, vrij ongedekt gelaten, was mede gesierd door een snoer van die zeejuweelen, zoo buitengemeen groot, dat ze de opmerking der Koningin trokken. De paarden oorbaggen, en de versierselen van de keurs waren mede zoo uitnemend rijk, dat de Prinses gezegd kon worden, eene vorstelijke fortuin met zich te dragen. Ook zoo lang de confituren en liqueuren genuttigd werden, bleef

de Koningin den rijkdom en den goeden smaak van de toiletten roemen; maar toen de dienende pages en vrouwen zich verwijderd hadden, begon er, als men denken kan, tusschen deze dames een ander discours, dat wij nu niet zullen afluisteren, daar de achtjarige Prins Robert tegen den armstoel zijner moeder blijft leunen, en ons daarna ligt iets kan mededeelen wat wij weten willen. Wij volgen zelfs niet eens het jong en lustig gezelschap, dat met vrolijke haast de verkregene vrijheid gaat genieten, en nog minder de voorname personen van Maria's hofgezin, het echtpaar Fabroni en anderen, die om redenen, hun bekend, zich spoedig afzonderden van het gevolg der andere Vorstinnen, want wij hebben eenige verwachting, dat wij veel, waarin wij belang stellen van hen zullen hooren als wij ze wedervinden.

VIII.**Bij de diergaarde.**

Als wij gezegd hebben, had Honthorst, in onrust over Diedrik, zijne gewone eenvoudige wijze van 't middagmaal te houden nog vereenvoudigd en bekort, om te spoediger in 't kasteel terug te zijn, en te eerder kennis te nemen van hetgene zijnen avontuurlijken, jongen beschermeling nu toch kon wedervaren zijn; maar te vergeefs doorkruiste hij de eenzame lanen; te vergeefs keerde hij telkenmale terug op de plaatsen, waar hij onderstellen kon dat de nieuwsgierigheid den jongman had heengevoerd, hij was nergens te ontdekken; te vergeefs wendde zich de schilder tot diegenen der bedienden, die hij onderstellen kon, dat op Diedrik's uiterlijk gelet hadden, of van zijne tegenwoordigheid kennis genomen: alle antwoordden dat zij den leerling van Mr. Honthorst niet hadden weêrgezien, nadat zij hem met zijnen meester de vertrekken der Koningin hadden zien binnengaan, terwijl zij hem ondertusschen hunne

gissingen niet spaarden: de een achtte dat hij zich de vriendschap had gewonnen van den eersten kok, en dat hij zich nu te goed deed aan de eene of andere pastei, die slecht was uitgevallen, of aan de lekkerbeetjes van het dessert, die vooruit als goede prijs waren verklaard; andere daarentegen beweerden hem in verbond te gelooven met een der keldermeesters, en dat verbond nu bezegelend onder eene fluit fijnen rijnschen bleekert; - en gij moet het hem vergeven, vervolgde de man op zijne wijze schalk, hij leert dus zijn beroep in alle manier, want Apelles gaat niet zonder Bacchus, als ik wel gehoord heb, en hij is hier beter dan in uwe werkplaats om met den laatsten kennis te maken.

Honthorst, die wist wat er van dat alles zijn kon, had moeite zijn verdriet en ongeduld over die aardigheden te verbergen en besloot niet verder te vragen, toen een bejaarde kamerdienaar zich herinnerde dat hij den jongman gezien had op het binnenplein met den Kolonel Douchant en dat deze daarop met hem het paleis was binnengegaan.

- Wanneer omtrent kan dat geweest zijn? vroeg de schilder.
- Terstond nadat de Kolonel gehoor gehad heeft bij de Koningin.
- Ja dan begrijp ik dat er voor mij niets meer te doen is, dan te wachten, en te zien hoe dit afloopt, sprak Honthorst bij zich zelve, en om ten minste zijn wachten zoo min nutteloos te maken als het zijn kon, ging hij zijne gewone plaats innemen in de galerij der schilderijen, waar hij als in het midden was van de gebeurtenissen, ter eener zijde het

paveljoen der Koningin en hare vertrekken, ter andere de rijen kamers van de hofjufferen en dan eindelijk de beide slagdeuren, die uitgang en ingang leenden aan ieder die uit de vertrekken kwam, of van het andere paveljoen zich derwaarts wendde; de schilder zette zich daar op zijn gemak, nam zijn potlood en zijn schetsboek, dat hij op een der marmeren hoektafels neêrleide, en begon de losse omtrekken te stellen van een paar voorwerpen, die hem onder de wandeling het oog en de verbeelding getroffen hadden.

Hij was echter niet zoo verdiept in dit werk, of hij hield, als hij Diedrik gepredikt had, een waakzaam oog en oor, en zoo begreep hij al spoedig uit eenig gerucht in de groote ontvangzaal, dat het hooge gezelschap uiteenging.

- En zij zullen welligt dezen weg nemen, meende hij, en als de Prinses mij ziet, zal zij niet nalaten mij toe te spreken en als van zelf dwingt dit de Koningin, zich met mij te onderhouden, en dan zal ik zien of het mij niet gelukt, haar een paar woorden te ontlokken, die mij ruste geven; mogelijk ook zie ik Mejonkvrouw d'Arcy, en kan haar waarschuwen. - Maar nog terwijl hij zijne kansen berekende, werden de groote slagdeuren door gediensstige lakkeijen haastig opengesloten, en al de personen, die tot het geleide of gezelschap der drie vorstinnen behoorden, kwamen vrolijk en joelend, als vogels eene lastige kooi ontsnapt, de galerij binnenstormen; maar tot de groote teleurstelling van den schilder, waren de beide Koninginnen met de Prinses van Oranje teruggebleven, en Mejonkvrouw d'Arcy

was nu moeilijk aan te spreken, want zij leunde op den arm van den Landgraaf van Hessen.

- En op mijne trouwe daar komt de Fransche Adonis ook weêr en nu openlijk met de Prinses Louise van Bohemen aan den arm niet min, dan oft hij een prinselijk Heer ware, en dat in 't aanzigt van Demoiselle d'Arcy, aan wie hij dezen ochtend het hof maakte. Toch scheen Honthorst eene goede kans te hebben, de Landgraaf sprak hem aan:

- Mijn goede Mr. Honthorst! riep hij vrolijk, niet gelukkiger luiden dan kunstenaars, noch die meer geêerd worden! al de wereld wenscht naar hen, of mist hen bij afwezen. Zoo even hebben twee groote vorstinnen nog van u gesproken.

- Twee groote vorstinnen... de Koninginne-moeder?

- En de Prinses!

- En ze hebben naar mij gevraagd! riep Honthorst verheugd.

- De Prinses vroeg naar u, maar de Koningin dacht u afwezig.

- Uwe Genade ziet het tegendeel, ik ga mij haastelijk aanmelden en ten dienst stellen dier groote prinsessen.

- Dat zou haar op dit oogenblik slecht conveniëren en kan ik u als vriend ontraden, sprak de Landgraaf zachter, want ze zijn in belangrijk onderhoud en hebben daarom 't gevolg afscheid gegeven en ons de vrijheid, daaraf wij gebruik zullen maken.

Honthorst wendde verdrietig het hoofd.

- Maar daar gij uwe diensten nu niet bieden kunt aan de vorstelijke vrouwen, moet gij mij aan-

hooren en eene belofte doen, waaraf ik u dezen morgen reeds met een woord repte.

- Ik herinner mij niet wel, uwe Genade!
- Zoo gij deze Koningin der schoonheid bewegen kost haar conterfeitsel te laten penseelen door uwe meesterhand?
- Ten gevalle van?... vroeg Honthorst.
- Gij begrijpt toch wel, dat ik voor een ander dan mij zelve zulk eene bede niet zou overbrengen!
- En wat zegt mijne Jonkvrouw d'Arcy daartoe? vroeg Honthorst, Lucienne aanziende.
- Zij heeft geen neen gezegd! zeide deze.
- Dat beduidt dat zij ja op de lippen heeft?....
- Misschien!
- En nu gij? vroeg de jonge Vorst met vrolijke haast.
- Ik, uwe Genade?...
- Ja, wat zegt gij er toe om haar te bewegen?
- Ik heb geen tijd voor een groot portret, maar iets van haastigen, luchtigen aard, een miniatuur.
- Een miniatuur! o ja! riep Lucienne snel, dat ware goed.
- Maar ik heb eene voorwaarde.
- Noem die.
- 't Is eene konstenaarsluim. Ik wenschte Mejonkvrouw te geven in ernstige stemming en deftig habijt, en op een der parkementblaadjes van haar gebedenboek.
- Lucienne verbleekte en sidderde: - Van mijn gebedenboek! herhaalde zij verschrikt.
- O lieve deugd! ze is schuldiger dan ik dacht, zelfs aan 't hof wordt toch de koe niet bont genaamd,

of er is een vlekje aan! maar dit is ten minste eene waarschuwing, en nu kan zij zich toch tegen verschalking wapenen, meende de goede schilder.

- Een antwoord, een gunstig, bidde ik, mijne volschoone! sprak de Landgraaf zacht tot Lucienne, en nog zachter, daar is met luiden van zijnen aard nietwes aan te vangen, ten zij men hunne luimen inwilligt; ei melieve! doe het om mijnentwille, ik zal u die eene inschikkelijkheid loonen met een gansch leven van de gewilligste dienstbaarheid.

- Ik zal het doen, Monseigneur! omdat *ik het wil*; maar gij zijt mij daarvoor noch dank, noch dienst verschuldigd, zeide Lucienne, en luider tot Honthorst: - Dat is aangenomen, mijn Meester! ik houd u bij uw woord, noem mij uwen tijd en uwe plaats voor de eerste zitting.

- Morgenochtend, zoo haast de Koningin mij zal ontslagen hebben, zal ik tot uwe dienst zijn, edele Jonkvrouw! en u opwachten hier in deze galerij, waar wij het verdere kunnen bespreken.

- Uitnemend!

- Zoo gun mij dan u verder te voeren, want het gezelschap mogt dit vertoeven vreemd vinden! sprak de Landgraaf. Men begrijpt dat de anderen niet naar dit paar hebben gewacht, reeds lang zijn zij buiten en gaan zich in afzonderlijke groepen verstrooijen door de lanen. De Ridder de l'Espine, schoon hij den schilder wel heeft opgemerkt, was nu zeker te veel verdiept in de redenen van fijne courtoisie, die hij aan zijne dame rigtte, om woord of groete aan hem te wijden.

Honthorst, in tegendeel, had zeer bijzonder zijne aandacht op hem gerigt, en tegelijk aan de jeug-

dige prinses, op wier gelaat de leliën afgewisseld werden door de snelste en liefelijkste bloesjes, en hij begreep, dat eene dertienjarige prinses, voor het eerst zonder ander opzigt of bescherming dan eenige pages die volgden, en een paar dames, die zich met hare eigene *conquêtes* bezig hielden, met een geleider als deze cavalier nog wel een vriendenoog noodig zou hebben; in de overtuiging, dat hij op dit oogenblik *dus* het meeste nut zou doen, besloot Honthorst dit paar te volgen en zoo nabij te blijven, als het hem slechts doenlijk zou zijn.

- Zoo ze mij opmerken, voeg ik mij bij hen; ik ben in 't eind haar leermeester, al is mij geen opzigt over hare zeden aanbevolen. Dit plan uitvoerende, had hij tegelijk met den Landgraaf en Lucienne de galerij verlaten, en volgde hen, overtuigd dat zij hem als van zelve den weg zouden wijzen naar het overig gezelschap, zoo als ook gebeurde, en welhaast bevond hij zich in eene lange regte laan, die op de diergaarde uitliep, eene hoofdlaan vol standbeelden, bloemvazen op marmeren voetstukken en zodenbanken, maar die ook kleine zijpaadjes had, die heel mogelijk een of ander paar tot eene afwijking van... 't ander gezelschap kon verleiden. De Landgraaf van Hessen scheen zich die afwijking te veroorloven. Hij zeide tot Lucienne.

- Bij de diergaarde is naar afspraak onze zamenkomst, maar daarom is de weg er heen niet bepaald. Als de slingerpaden derwaart leiden, zal het ons toch vrijstaan die te kiezen, ze zijn uitnemend geschikt voor gezelligen kout.

- Zij leiden derwaart! antwoordde Lucienne, en

volgaarne ga ik dit pad, omdat ik in waarheid *veel* met uwe Genade heb te bespreken.

De Graaf bragt hare hand aan zijne lippen ten bewijs van dank; - maar, wij laten hen gaan en houden ons liever bij Honthorst, die een weinig het hoofd schudde en die bij zich zelven zeide, naar een ander paar heen ziende:

- Bij mijn trouwe! daar heeft onze jonge Heer Graaf Willem Frederik van Nassau ook zijne portuur gekozen! en de keuze, een Nassau waard, voorwaar! de minnelijke Prinses Albertina! 't Is te hopen, dat de politiek dáár hare rekening bij vinde, anders zou de teêrste genegenheid de jongelieden niet veel baten, maar bijlo! ik wenschte dat onze goede Prins zag met dezelfde oogen als ik! en ei zie! het blijkt dat de jonge Graaf niet zoo naauw let op het regt der voortrede, als zijne doorluchtige moeder, de Gravin Sophia van Brunswijk, die de Engelsche *ambassadrice* terugtrok en haar een *soufflet* gaf, toen zij haar wilde voorgaan bij zekere plegtige gelegenheid ten hove, want deze Heer, schoon hij anders geen jonker is om zich de kaas van zijn brood te laten nemen, laat gewillig allen voorgaan, die meer haast hebben dan hij.

- O, *ma fine!* daar slaat hij ook een laantje in, en het aardig pagetje, dat den sleep der Prinses draagt, heeft moeite genoeg de snelle vaart te volgen, die zij nemen. - Nu zeker, 't schijnt wel, of heden niemand lust heeft den regten weg te houden, dan Mijnheer de Ridder de l'Espine, en toch is hij de eenige, wien ik van kwade intentie verdenk; 't is de pijnwaard te zien met hoe veel

gratie hij zich telkenmale buigt tot de jonkvrouw als zij spreekt, en... ja wel, *chapeau-bas*, als de hoffelijkste dienaar; maar pas op, arme Louise! 't zal een rouwe meester blijken, vrees ik: ei! ei! hoe hij het altoos dus weet te maken, dat zijne fijne blonde lokken zich verwarren in den goudkant van hare slippen! overzeker als hij hare portuur was, en met eerlijke intentiën dus het hof maakte, dan mogt het bestaan, en 't zou een paartje geven, waarin Hymen zich vergissen kon, meenende Amor met Psyche zamen te binden.

Maar hetzij Honthorst, in het vuur zijner overwegingen, zijne schreden wat te snel en te luid had gezet op de dorre bladen, die de aanvangst van den herfst alvast neêrrukte van de boomen, en die onder zijne voeten kraakten, of wel dat hij zijne gedachte zelf wat luid uitsprak... de Ridder zag om, en zeker niet met al te groote voldoening merkte hij op, dat Honthorst hen volgde en gadesloeg. Deze behield denzelfden stap, dien hij eens had aangehouden, en bleef zijn vasten en scherpen blik op den Ridder gerigt houden.

- Welk eene stoornis in ons zoet onderhoud, allerschoonste Prinses! sprak de l'Espine geërgerd tot zijne dame; die Meester schilder gaat achter ons, en schijnt ons spie te willen zijn; vergun mij dat ik hem beveel een anderen weg te nemen!

- Dat zal ik geenszins toestaan, Heer Ridder! sprak Louise verschrikt; mijn leermeester, mijn goede Mr. Honthorst, hij zou zich beleedigd achten... en...

- En daarbij nog niet eens gehoorzamen, hij schijnt er mij de man voor.

- En daarbij meene ik zou hij morgen, niet wetende mij te grieven, ten aanhooren van mijne zuster, van mijne gouvernante, zoo niet ten aanhooren van Mevrouw mijne moeder, mij lustig kwellen, of wel, dat ook in hem vallen kon, ronduit berispen, zoo gij hem ergernis gegeven hadt.

- Gij kunt gelijk hebben! En zoo wij de zijpaden nemen, zijn wij de laatsten, waar wij besloten hadden de eersten te zijn, en hij kan ons te veel van dienst zijn om hem te verbitteren! - en hij fluisterde haar iets in, waarin zij zeker bewilligde; want terstond daarop zag Honthorst de Prinses geheel alleen haren weg nemen voorwaarts uit, en de l'Espine keerde zich om en ging met besloten stap op Honthorst toe, voor wien hij zich met hoffelijkheid boog, toen hij dicht bij hem was, terwijl hij sprak:

- Mijnheer de schilder Honthorst! in waarheid, ik ben verrukt over u, gij toont u een man van uw woord!

- Dat ben ik, Heer Ridder! hernam Honthorst, meesmuilend zijnen groet beantwoordende; alleen, ik begrijp niet hoe ik mij dien op dit oogenblik aan u bewijze.

- Maar gij zijt immers hier, omdat ik u gebeden had mij wel een gehoor te verleenen, mijn preutsche konstenaar!

- Vergiffenis, Heer Ridder! dat was niet precies mijn doel met hier te komen.

- Neen ik begrijp wel.... gij waart op uwe wandeling, en nu, mij ziende, gaf uwe luim u in, mij liever te volgen, dan u later door mij te laten opzoeken.

- Neen, Mijnheer de Ridder! gij raadt het nog altijd niet, en gunt mij zelfs de redenen van mijne luim voor alsnog voor mij zelven te houden.

- Voor alsnog! gij denkt er dus over, mij die later mede te deelen?

- Dat kon zijn.

- Intusschen wilt gij mij toestaan u voor te stellen wat ik van u wenschte....?

- Ik ben zelfs zeer verlangend te weten waartoe ik u nut kan wezen.

- Ik ga het u zeggen; maar eerst eene vraag: kent gij mij?

- Ja en neen, wat uw persoon en ridderlijke gedaante aangaat, zeer goed, zoo goed zelfs als maar mogelijk is.

De Ridder glimlachte: - Toch niet beter dan een ander, die mij voor 't eerst ziet?

- Ja, Ridder! met uw verlof, iet wat beter. Ik heb de trekken van uw gelaat lijn voor lijn bestudeerd, en den vorm uwer gestalte tot in de kleinste bijzonderheden opgenomen, en de gloed, die uit uwe wonderschoone oogen licht, heeft mijn schildersblik al veel eerder getroffen dan nu, schoon ze digte bij niet min schitteren en spreken.

- Maar, Mijnheer! hoe hebt gij die wondre vaste bekendheid met mijn uiterlijk opgedaan?

- Dezen morgen, Heer Ridder! toen gij met Mejonkvrouw Lucienne d'Arcy op het balkon stondt.... en later, toen gij op zeer vreemde en haastige wijze zijt uitgereden.

- Hoe, Mijnheer! gij weet..., gij weet! ik beveel u dat te vergeten...

- Dat zal niet gaan, edele Heer! ik heb ongelukkig een bijster goed geheugen!
- Maar ik zeg u, dat is mijn geheim, waarin ik niemand deelgenoot wil hebben.
- Dan, Heer Ridder! moest gij uwe geheimen beter bewaren, dan op klaarlichten dag, en op eene opene plaats....
- Gij hebt gelijk, gij hebt gelijk; maar,.... ik meende zoo zeker te zijn, dat niemand mij in die twee seconden kon opmerken; maar gij zijt nu meester van mijn geheimen, ik zal u meer zeggen, mits gij mij trouw en hulpe belooft.
- Ik beloof nog niets, edele Heer! voordat wij elkander meer hebben gezegd; ik vooreerst dan meene, behalve uw persoon, ook een weinig uwen aard te kennen.
- Dat is sterk, en hebt gij die ook uit mijne trekken bestudeerd?
- Een weinigje, mijn edele Heer! een weinigje! gij begrijpt ik moet mij noodwendig eenigzins op gelaatkunde verstaan; maar daarbij ik heb eene nadere aanwijzing uit uwe handelingen.
- Ei zoo, en wat hebben die u gezegd.... hernam de l'Espine droogjes.
- Dat gij een dier fijne, luchtige jonkertjes zijt, die een loszinnig en gevaarlijk spel drijven met de eer en de harten der dames en jonkvrouwen, en daartoe kan ik u den raad geven, daarmee wat voorzigtig te gaan in Holland, sinds daar zulke manieren nog niet met Fransche luchthartigheid worden opgenomen; gij hoort nu wat ik van u wete, wat ik niet van u weet, is uw naam, alschoon ik u

den titel van Ridder heb hooren geven; maar dit ééne kan ik u zeggen, waart gij ook een der hoogst geboren edelen van Frankrijk, ik ontrade u ernstelijk in ons land scherts te drijven met jonge onervaren prinsessen....

- Mijnheer! hernam de l'Espine spijtig, ik zie dat gij zoo goed ingelicht zijt van alles wat gij weten wilt, dat ik het onnoodig acht u nog mijnen naam te noemen, het is toch altijd goed dat u iets te raden overblijft; en driftig wilde hij gaan, overtuigd dat hier niets voor zijne oogmerken te winnen viel.

- Eilieve, Heer Ridder! niet dus bijster overhaast! gij begrijpt als ik weten *wil*, heb ik alleen noodig, deze schets hier aan Demoiselle d'Arcy voor te houden, in tegenwoordigheid, bij voorbeeld, van de Koningin van Bohemen en hare Prinsessen, en te vragen hoe zich die cavalier noemt.... mij dunkt dat moet mij volkomenlijk inlichten!

'Hij heeft te veel gelijk dan dat ik niet voorzigtig moet zijn met hem!' dacht de l'Espine.

- Maar, ongelukkige man! wat noodde u mijne physionomie te schetsen?

- *Diavolo!* Mijnheer de Ridder! niet alle dagen komt mij zulk een model te voren, en voor hare Hoogheid de Prinses heb ik welhaast groote mythologische voorstellingen uit te voeren; gij zult mijn Amor zijn!

- En dan zoudt gij zoo uiterst straf mij van mijnen Psyche berooven!

- Ik zeg dat nog niet; zoo gij hare portuur zijt en met oogmerken van hijlik het hof maakt, ben ik

zoo'n rouwe huwelijkshater niet om u tegen te zijn; alleen, gij moet u bepalen tot ééne dame, en zoet zou het mij wezen te hooren, zoo dat Demoiselle Lucienne d'Arcy was; want, wat de andere betreft, ten zij gij Prins van den bloede zijt.... vreeze ik....

- Luister, mijn goede Mijnheer Honthorst! luister. Ik beloof u dit, ja zweer u des noods bij mijne eer als edelman, slechts eene van deze twee dames is en kan mijne keuze zijn; voor de andere heb ik niets dan eene trouwe, eerlijke vriendschap, die haar dient en steunt.

- En weet zij volkomen *wat* zij in u heeft en vinden zal?

- Volkomen, zoover zij het voor haar persoon en belang noodig heeft.

- En wie van de twee dames is de vriendin, wie de geliefde? de dame van het balkon of de dame van de wandeling te paard?

- Vergeef mij, maar *dát* kan ik u niet zeggen, voordat gij beloofd hebt haar en mij hulp te verleen.

- Ik verklaar u ronduit: in eene *amourette* voor de Prinses Louise van Bohemen help ik u niet voort....

- 't Is geene *amourette*, 't is de vurigste en wanhopigste hartstogt, en daarbij....

- Welnu?

- Niet meer een onbeantwoorde.

Honthorst verbleekte van schrik.

- Heer Ridder! nu *moet* ik van dat alles meer weten, of ik ga nog dit zelfde uur alles aan de Koninginne-weduwe ontdekken.

- Ik zal u alles zeggen, maar niet nu, niet nu, zij wacht mij; bedenk toch! zij wacht daarginds alleen.
- Gij hebt gelijk; maar ik weet nog niet eenmaal uw naam?
- René de l'Espine; maar die naam zegt u nog niets; wilt gij mij dezen avond komen zien op mijne kamer?
- Zeer zeker wil ik dat!
- En mij geheimhouding zweren tot zoo lang....
- Ik zweer niet, maar ik beloof alleen op ééne voorwaarde.
- Zij is?
- Ziet gij, Ridder! ik weet dat de Fransche galanterie eene tale heeft, die het harte bederft, terwijl zij het gehoor treft, die het kwade tot goed weet om te tooveren; de teêre jeugd der Prinses is onbekwaam hier onderscheid te kennen; wees voorzigtig en bedachtzaam omtrent haar, zij moge u heilig zijn als eene zuster....
- Zeg liever heilig als de bruid van een Vorst! want zij is het; maar, vraag niet meer, want daar zie ik Mevrouw de Sourdiac, die ik ook afspraak gegeven heb en die ik ontvlieden moet, om Louise niet onbeschermd te laten.
- Gij kent Mevrouw de Sourdiac? Ik zal u te avond ook van haar moeten spreken: zij haat Mejonkvrouw d'Arcy, en zij wil haar in 't verderf storten!
- Hemel, die slang! maar, dat zegt niets, nu ik gewaarschuwd ben, is Lucienne gered; wees gerust! en haastig met de hand groetende, ijldde hij weg.

Honthorst, die ook geen lust had Mevrouw de Sourdiac te ontmoeten, ging een zijpad in, en ontmoette daar den jongen Prins Robert van Bohemen, een zijner leerlingen, die hem lagchend te gemoet sprong.

- Mijn beste Meester Honthorst! ik ben zoo tevreden! Mevrouw mijne moeder heeft mij zoo even weggezonden, met de goede hoop dat wij alle heden op dit kasteel overnachten zullen. Ik ben hier zoo graag, veel liever dan in den Haag in dat Kleine Huis in 't Voorhout, dat niets van een paleis heeft, en, niet waar? Koninginnen en Prinsen moeten in de paleizen wonen!

- Wel zeker, mijn Prins! en uwe zuster, Prinses Louise, zal ook wel vernoegd zijn met die schikking?

- Zij vooral! toen wij voormaals hier verblijf hadden, was zij zoo vrolijk, zoo gelukkig en zoo goed gehumeurd, als we haar nu nooit meer zien!

- Nu dan, Prins! kunt gij haar die blijde tijding meêdeelen, zij wandelt bij de diergaarde.

Men ziet het, de goede Honthorst rekende niet zoo onbepaald op de voorzigtigheid en de goede trouw van den Ridder René, of hij oordeelde eene kleine herinnering van zijne zijde in de gedaante van eenen broeder niet overbodig. Toch was zij het: de Prinses Louise, bij de diergaarde gekomen, vond er reeds gezelschap, en zelfs de bank ingenomen, waarop zij zich had willen neêrzetten, en wat het ergste was, de persoon had niet eens de courtoisie zich op hare nadering te verwijderen, maar zag slechts even op, groette en bleef zitten;

de Prinses wist niet wat te beginnen, zij deed of ze naar de dieren keek en zag steelswijze op naar den *fâcheux*, die toch geen schrikwekkend uiterlijk had; want in 't eind, en om alles te zeggen, het was onze Diedrik!

Wij weten niet, of onze lezers zoo verheugd zijn hem vrij en ongedeerd weêr te zien, als Honthorst het zou geweest zijn, als men hem terstond die goede tijding had meêgedeeld; maar zeker is het dat de l'Espine, die hem volstrekt niet kende, alles behalve voldaan was toen hij kwam, en een vreemden jongman vond, die er uitzag als een eenvoudig burgerbediende, en wiens tegenwoordigheid natuurlijk zijne jeugdige schoone in pijnlijken toestand bragt, daarbij nog de stoornis, die een derde moest geven in het vertrouwelijk onderhoud, dat hij zelf zich voorgesteld had met de Prinses.

Zijne toespraak tot iets, als een bediende, tot een wezen, dat men niet behoeft te ontzien, was dan ook vrij onzacht:

- Gij moest u verwijderen, vriend! ziet gij niet dat gij den eerbied uit het oog verliest voor eene dame?

- In welk opzigt, Mijnheer! vroeg Diedrik, die hem strak aankeek en zitten bleef. Toen deze dame gekomen is, heb ik den hoed afgenomen en mij ongedekt gehouden tot nu toe; dat is dunkt mij al wat de courtoisie gebiedt tegenover eene geheel vreemde... haar toespreken, achtte ik onbescheidenheid, daar zij zeker niet hierheen is gekomen om eene conversatie te houden met mij.

- Haar aanspreken! onbeschaamde! gij hebt er

nog over gedacht! hadt gij het gewaagd, ik zou het u op gevoelige wijze hebben afgeleerd.

- Oho, Mijnheer! ik geloof, naar het uiterlijk te oordeelen, dat het tusschen ons nog de vraag zou wezen wie de sterkere is, en ik verklaar u dat ik van u niets heb te leeren, veelmin iets door u afgeleerd wil worden.

De l'Espine gloeide van toorn; maar, daar hij uit zulk eene vaste vrijmoedigheid begreep, dat die man zich sterk moest voelen door eenige hooge bescherming, om zoo vermetel een antwoord te geven aan eenen edelman, vroeg hij:

- Aan wien behoort gij, mijn vriend?

- Dat is een vreemde vraag, mijn vriend! aan mij zelven.

- Ik zou met wijlen Koning Hendrik IV kunnen antwoorden: Gij hebt een onbeschoften meester; maar ik vraag u liever, welke functiën hebt gij in dit paleis, of tot wiens gevolg behoort gij? Men is niet gewoon luiden van uwen stand in de woningen der Prinsen te ontmoeten, mits zij er geroepen zijn tot eenige diensten, of gekomen in 't gevolg van hunne meesters.

- En zoo ik nu niet goedvind u daarop te antwoorden?

- Dan zult gij moeten goedvinden, dat ik u met het platte van mijnen degen van hier drijf.

- Het is waar! ik heb den mijnen niet! hernam Diedrik, koel naar de linkerzijde heenziende, alsof hij dien daar zocht. Deze beweging, de kalme en stoute houding van den jongman, en iets in zijn voorkomen, dat tegen de geringheid zijner kleeding

streed, bragt den Ridder de overtuiging, dat hij werkelijk te doen had met iemand, die zijns gelijke, welligt zijn meerdere was; ook hernam hij zachter en zelfs beleefd:

- Het kan zijn, Mijnheer! dat gij edelman zijt, maar dan begrijp ik mij nog minder uw gebrek aan courtoisie voor eene dame... als... deze... Gij ziet dat uwe tegenwoordigheid haar hinderlijk is, en... gij blijft!

- Maar, Mijnheer! dat is mij door niets bewezen wat gij daar zegt; zoo Mejonkvrouwe de volstrekte eenzaamheid verkoos, had niets haar verhinderd verder te gaan.

De l'Espine beet zich de lippen van ergernis.

- Gij biedt haar niet eens uwe zitplaats!

- Die te deelen, Mijnheer! waar denkt gij aan, eene onbescheidenheid!

- Een *cavalier* kan zich staande houden, riep de l'Espine met flikkerende oogen, want zijne ergernis steeg met iedere minuut.

- Niet als hij wacht! en niet weet hoe lang te moeten wachten....

- Ah! gij wacht, en zou ik ook mogen weten waarop?

- Och ja wel! ik wacht op eene dame.

- Die u hier *rendez-vous* heeft gegeven?

- Zoo als gij zegt.

De l'Espine zuchtte, zag op de Prinses Louise met een pijnlijken blik en was ten einde raad; niet dat het den jongman, gewoon alles voor zich te zien bukken, in zijnen toorn en verbittering, aan de aandrift ontbrak, om met geweld den lastigen per-

soon te verdrijven; maar door opzien te geven, gerucht maken, en of de bedienden van 't kasteel, of de wandelaars derwaarts te lokken, zou hij toch zijn *tête-à-tête* met de Prinses gestoord hebben; en al ware dit niet, een knecht door geweld verdreven, zou tot zwijgen te brengen zijn, door vrees of door geld; maar iemand van rang zou de beleediging niet zwijgend dragen, en de voldoening, die hij eischen zou, moest eene ruchtbaarheid wekken, die voor de Prinses zoo gevaarlijk kon zijn als voor de l'Espine zelve, die nog daarenboven andere reden had, om de aandacht niet te veel op zijn persoon te vestigen. Hij wilde dus op nieuws met goedheid verkrijgen, wat hem kennelijk niet door dwang zou gelukken. Overtuigd dat de jongman de Prinses niet kende, zeide hij hem zacht:

- Maar, Mijnheer! als ik u in vertrouwen zeg, dat deze dame ook iemand afspraak heeft gegeven op deze zelfde plaats.... en om goede redenen zich niet verwijderen kan.

- Dan beken ik, dat het noodlottig treft; maar meer vermag ik niet.

- Als ik u nu zeg, dat deze dame van eenen rang is, die haar regt geeft op de meeste onderscheiding!

- Dan nog kan ik niets toegeven, de mijne ook, heeft regt op de hoogste eerbiedenis.

- Al goed, maar ten ware ze van vorstelijken rang zij....

- Zoo de mijne hier is, mogen onze dames het zamen uitmaken, wie voor de andere uit den weg zal gaan! hernam Diedrik, en om den wille van bei-

den past ons, dunkt mij, tot zoo lang voorzigtigheid en bescheidenheid.

Dat woord was zoo waar ten opzichte van de l'Espine, dat deze zich spijtig, maar zwijgend omkeerde, en Louise zijnen arm bood, om op gevaar van andere ontmoetingen verder te gaan, toen opeens de jonge Prins Robert op hem afkwam, naar zijne zuster toeliep en vrolijk en luide sprak:

- Eene goede tijding, zuster Louise! de Koningin heeft afgesproken met de Koninginne-moeder, dat wij alle hier zouden blijven tot morgen middag!

- Maar wees toch omzigtig, Prins! riep de l'Espine onvergenoegd, en toch half fluisterend, daar zit een vreemdeling.

- Een vreemdeling! nu ik zal hem zeggen dat hij wegga, want ik heb veel te vertellen, ook aan u, Mijnheer de Ridder! en snel op Diedrik toegaande, zeide hij: - Mijn goede vriend! ge moest elders gaan zitten droomen! Ik heb mijne zuster, de Prinses Louise van Bohemen iets te zeggen, waarmeê gij niet noodig hebt.

De Prinses en de l'Espine sidderden van schrik over de onvoorzigtigheid, die het kind in zijne onschuld beging; maar daar zij onherstelbaar was, en Robert's bijwezen hun toch niet meer de kans liet tot een geheim onderhoud, begreep de l'Espine om ten minste zijn triumpf te vieren over den onbescheidene!

- Ik had u gewaarschuwd, Mijnheer! zeide hij, Diedrik ernstig aanzien; zult gij eenig gehoor geven aan de wenschen eener Prinses?

Diedrik was reeds opgestaan: - Mijn pligt te-

genover mijne dame dwingt mij, ook ondanks eene Prinses, te blijven, alleen ten gevalle van den rang eener dochter van Bohemen, en bovenal uit eerbied voor het ongeluk, zal ik mij getroosten staande te wachten.

Prins Robert, een wilde knaap, die nog van niets wist, maar die toch reeds geleerd had, dat hij een Prins was, zoon van eenen Koning, Keurvorst en Paltzgraaf, en kleinzoon van den Koning van Engeland, trok den kleinen staatsiedegen, dien men hem op zijde had gegeven, ter halverwege uit de scheede en sprak tot de l'Espine: - Maar Ridder! wij kunnen toch met ons beide dien onbescheidene wel verdrijven!

Diedrik moest wel glimlagchen, zoo kluchtig die heldhaftige houding van het aardig Prinsje hem voorkwam.

- Die glimlach deed Robert's verbittering stijgen.

- Lach vrij! alleen weet, dat de Koningin, Maria van Frankrijk, zoo even besloten is toch hare wandeling te doen, en binnen een kwartier uurs hier zal zijn! dan zullen wij zien hoe u dit lagchen bekomt!

- O zoo! nu dan, mijn kleine, dappere Prins! over een kwartier zult gij van mij ontslagen zijn, want juist.... is het de Koningin, die ik wacht....

- Gij wacht de Koningin? riepen alle drie tegelijk!

Diedrik kleurde, hij had zich overijld: - Ik wacht haar bevel, eer ik mij verwijder! hervatte hij wat zachter.

- Eene zotte uitvlugt, en het zal niet daarmede zijn, dat gij ons trotseert, riep toen de Ridder, die nu veilig zijn ingehouden trots en toorn lucht kon geven, en hij trok zijnen degen!

- Eilieve, Prins! leen mij voor tien seconden dat aardig speelgoed, bad Diedrik, gij ziet ik word aangevallen.

- Gij hebt regt! riep de l'Espine, driftig zijnen degen wegwerpente; dit wapen, kan mij nu niet dienen; maar de natuur gaf er ons andere, die vrij gelijk zijn, en hij hief den arm op tegen den jongen Amsterdammer, die nu op niets bedacht was dan om te overwinnen.

Verschrikt door de heftigheid, waarmede beide mannen zich tegenover elkander plaatsten, liet zich de Prinses Louise op de bank neêrvallen, en scheen eener flauwte nabij.

Het vuistgevecht der jonge, bevallige mannen, beide in den volsten bloei des levens, deed werkelijk aan antieke worstelaars denken. Diedrik had in sterkte op zijne partij eenig voordeel; maar in behendigheid was de l'Espine hem vooruit, daar wel de Ridder meer zijnen degen had gebruikt dan zijnen arm, maar toch van allerlei werkelijken strijd de gewoonte had, terwijl de jonge Amsterdammer, in zijn kalm en vreedzaam leven, nooit in zulke oefeningen behendigheid had verkregen. Het schuttersspel in den Doelen, het spannen van den voetboog, hadden wel zijnen blik gescherpt en zijne krachten gestevigd, maar van spel tot ernst was er nog eene wijde schrede.... toch gelukte het hem zijnen aanvaller terug te dringen, zoodat hij op het punt stond

dezen te verdrijven, in plaats van zelf die vernedering te ondergaan, toen de jonge Prins Robert, die met vrij wat lust, hoewel niet als onpartijdige, bad toegezien, op eenmaal uitriep: - O Hemel! houd op, Mijnheer de Ridder! houd op! het wilde dier, denk op het wilde dier!....

Werkelijk hadden beide strijders in de hitte van hunne worsteling vergeten, dat het terrein, waarop zij streden, tot de diergaarde behoorde, en dat iedere stap achterwaarts eene schrede nader was aan den prachtige kerker, waarin deze vorsten des wouds en der wildernissen bewaard werden, wel achter stevige ijzeren traliën; maar die toch niet zoo eng waren, of ze konden den breeden klauw er door heen slaan, meest tot groot vermaak der toeschouwers en toeschouweressen, die er met opzet naar gingen zien, en zich op behoorlijken afstand hielden, maar nu tot groot gevaar van de l'Espine, naar wiens hals een geelbruine, forsche leeuwenklauw, wel van scherpe nagels voorzien, zich uitstak op het oogenblik, dat Prins Robert den kreet slaakte,

Wij gelooven niet, dat het dier juist als krijgsgevangene van den Prins van Oranje zich tot bondgenoot stelde van den Hollandschen Diedrik, maar eerder, dat de nabijheid van het goudblonde haar des Franschen jongelings en de ranke hals, waarlangs het heengolfde, voor dien koning der dieren eene natuurlijke aantrekkelijkheid had, en men weet hoe wis hunne grepen zijn, zelfs door luim ingegeven, en nog ééne zulke achterwaartsche beweging, als waartoe Diedrik zijne partij reeds zoo veelmalen had gedwongen, nog één enkele schok

slechts, onder de worsteling, die het hoofd op den hals tot eene achterwaartsche beweging dwong, en de sierlijke gestalte van den bevalligsten jongen edelman van Maria's hof was een misvormd lijk!

Opmerkzaam geworden door den kreet van het kind, zag Diedrik het vreesselijk gevaar, waarin zijn vijand verkeerde; verschrikt als had de greep hem zelve bedreigd, trok hij den tengeren Ridder met een forschen ruk naar zich toe, terwijl hij zeide:

- Neen, voorwaar! die interventie is mij te geweldig, een zulken bijstand neme ik niet aan.

De Ridder was gered, eer hij zelf bewustheid had van hetgeen hem had bedreigd; verwonderd over die plotselinge verandering in de strijdwijze van zijne partij, zag hij om, en rilde toen hij begreep, waaraan hij ontkomen was; een sterken vijand had hij met onversaagdheid afgewacht, een dood met den degen in de hand zou hem niet doen verbleeken; maar zijne weerloosheid tegen zulk eene partij en de afschrik van eenige vreesselijke verminking troffen hem zoo geweldig, zelfs toen het gevaar voorbij was, dat hij bleek werd, wankelde en zou zijn neêrgevallen, zoo Diedrik hem niet goedhartig den arm had gesteund, terwijl hij zeide:

- Wees gerust, Mijnheer! 't is voorbij, 't is gansch voorbij, en ziedaar... ook met mijne heftigheid mijn toorn, vergeef mij?

De l'Espine was verre van te zijn hetgeen men gewoonlijk noemt een goed mensch; maar de natuurlijke edelmoedigheid van zijn hart was getroffen door de edele eenvoudigheid, waarmede Diedrik zijn leven had geveiligd te midden van den heftigsten strijd,

en hij sprak nu, terwijl hij zijn arm zachtkens losmaakte:

- Ik heb niet dan u te danken, vergeef gij veeleer mij! en hij stak hem zijne hand toe.

- Neen, ik heb ook schuld, mijne rouwe halsstarrigheid moest uwen toorn wekken; alleen gedoog nu mijn rustig blijven, en gij zult mij geregtvaardigd zien.

- Ik heb u niets toe te staan en niets te verbieden, bekende de l'Espine met neêrgeslagen oogen, en een weinig schaamrood op het voorhoofd, want hij voelde zich in tweederlei zin de overwonnene.

- Gij hebt gelijk, René! ook zijt gij aan Mijnheer, wie hij ook wezen moge, te zijner tijd volle genoegdoening schuldig!

Het was de Landgraaf van Hessen, die deze woorden zeide, en die sinds eenige minuten getuige was van hetgeen er voorviel; maar hij was niet als de eenige getuige dáár, de Prinses Louise, aan wie niemand intusschen had gedacht, zelfs niet haar broeder, die veel te veel oplettendheid gaf aan den strijd, zelfs niet eene mijner lezeressen en zelfs niet ik, die toch wat zorg behoorde te geven aan mijne heldinnen; maar het toeval, de *deus ex machina* van alle romanavonturen, is vriendelijker voor haar geweest dan een van ons alle, en heeft haar eene zachte meêwarige vrouwenhand aangevoerd, die zich liefderijk met haar bezig hield, want had de angst over dit gevecht haar reeds tot bezwijmens geschokt, de kreet van Robert en 't gevaar, dat René dreigde, bragt haar werkelijk in dien toestand; maar op datzelfde oogenblik was Lucienne d'Arcy en de

Landgraaf Willem op de plaats der algemeene zamenkomst aangekomen, en de eerste had zich deelnemend tot hulpe der Prinses bevljigt; vlugzout en welriekend water waren toen als nu de eerste hulpmiddelen, die ook werkelijk baat gaven. Terwijl Louise bezig was, zoo goed zij kon, de oorzaak van haren toestand te verklaren, was er nog een persoon gekomen, die zeker eene minder goedwillige, en evenwel eene meer scherpe opmerkster moest zijn, de Markiezin de Sourdiac!

De Markiezin de Sourdiac was nog vroeg genoeg dáár geweest, om de opmerking te maken, dat Lucienne en de Landgraaf niet tegelijk waren gekomen, hoewel zij te zamen de wandeling hadden aangevangen, dat Lucienne d'Arcy het eerst met hooggekleurd gelaat en in eene zekere verwarring de diergaarde had bereikt, terwijl de Landgraaf, bleek, metgebogen hoofd, en als iemand die gansch verslagen is, langs eene andere zijde zich naar die plaats der zamenkomsten had begeven; later zullen wij opmerken, dat er tusschen dit paar eene strakheid heerschte, die van de zijde der Jonkvrouw zich in koele hoogheid uitte, en van die des Graven door iets als demoedigen schroom werd uitgesproken.

Mevrouw de Sourdiac dan, zoo haast zij den toestand opmerkte, waaruit Louise van Bohemen langzaam bekwam, had hare deelneming geuit op eigenaardige wijze, overdreven klaagtoon en luide uitroepingen van schrik slakende, die zelfs ongepast waren geweest, al had de Prinses zich in doodelijk gevaar bevonden, en die slechts dienden om de heeren en dames van het gezelschap, die nu digt in de

nabijheid waren of werkelijk aankwamen, te onderrigten dat er iets ongewoons was gebeurd. Ditzelfde geruchtwekkende medegevoel betoonde zij daarop in den strijd, waarvan zij nog iets had opgemerkt, en er was geen eind aan hare vragen en verwonderingskreten; maar toen zij de verzoening der kampenden aanschouwde, toen zij den Landgraaf hoorde spreken van eene voldoening, die er gegeven moest worden, trad zij digter bij de groep, en Diedrik herkende, riep zij uit:

- De aanleiding van 't geschil is mij niet helder; maar dit weet ik, Monseigneur! de Ridder de l'Espine is geene satisfactie schuldig aan dezen man, zelfs al had hij hem wat ruw gehandeld; 't is niet eens een deftig burger, 't is niets dan eene soort van leerling of bediende van den kunstenaar, dien men hier herberg geeft, onder voorwendsel, dat hij een portret van de Koningin zal maken!

De l'Espine, wel wat onaangenaam verrast over die verklaring, want alles bragt er hem toe Diedrik voor een man van opvoeding en geboorte te houden, zoo dan niet juist edelman, trok ietwat haastiger zijne hand uit die van Diedrik dan hij anders zou gedaan hebben, maar sprak toch:

- Mijnheer zij, wie hij zijn moge, zijne handelwijze heeft hem geadeld, en ik zal hem iedere genoegdoening geven die hij wenscht.

- In trouwe, Mijnheer! ik wensch er geene andere dan deze ééne, met vrede te worden gelaten, zeide Diedrik.

- Dát is niet veeleischend voor 't minst, zeide de l'Espine met een ligt ironieken glimlach.

- Gij ziet het: deze persoon kenmerkt zich zelven! hij bekent zich niet fijn op het punt van eer.

- Er is eer en eer! Mevrouw de Markiezin de Sourdiac! sprak toen Diedrik vrij luid, terwijl hij haar naderde; de mijne acht ik niet te bestaan in een mensch om hals te brengen, wien ik gelukkig genoeg was voor eene doodelijke kwetsure te behoeden; maar zij bestaat in geene geheime aanslagen te maken tegen de eere van anderen, en als ik mij niet te zeer vergis, is dat eene opvatting van eere, die hofluiden weleens overzien!

Mevrouw de Sourdiac, wier geweten haar op dit punt verwijten deed, die zelfs door geene zoo sterke toespeling behoeften opgewekt te worden, zou zichtbaar gekleurd hebben, zoo zij niet ware geblanket geweest; maar zij had toch de vermetelheid te antwoorden: - Ik acht dat de kunstenaar, uw Meester, die voor een origineel persoon wil doorgaan, zijn leerling afrigt op ongepaste aardigheden tegen lieden van kwaliteit.

- Vergeef mij, Mevrouw! de eenige partij, die de heer Honthorst trekt van zijne leerlingen, is, dat hij ze soms tot werkzaamheden gebruikt, waartoe zijn eigen groot talent zich zwaarlijk leent.... bij voorbeeld miniatuurschilderen, hernam Diedrik, die nu zoo dicht bij haar stond, dat hij hare trekken goed kon opmerken. Zij geraakte blijkbaar in verwarring en hij vervolgde zacht, nu werkelijk fluisterend:

- Of zoo gij bewijs wilt....

- Ik heb dat niet nodig, hernam zij in de uiterste verwarring, en op Lucienne ziende, als had deze

kunnen raden dat het haar gold; daarop met een minzaam glimlachje Diedrik aanzierende, vroeg zij hem zacht: - Moet ik daaruit verstaan, dat Mr. Honthorst niet zoo wars is als hij zich houdt van dames dienst te doen, en dat hij voor 't minst u den last heeft gegeven om te doen wat hij zelf...

- Tot niets, Mevrouw! Meester Honthorst is buiten dit alles; weet intusschen dat..... voorzigtigheid gebood hem te zwijgen. De l'Espine, sinds lang geheel weêr bekomen, had het oog gerigt op Mevrouw de Sourdiac, terwijl Diedrik zijne eerste scherpe woorden tot haar rigtte; en of de waarschuwing van Honthorst hem inviel, of wel dat hij in de woorden van den jongen Hollander zelve de toespeling vond op iets verdachts, hij ging op Mevrouw de Sourdiac toe en stond dus achter Diedrik, voordat deze geëindigd had, terwijl hij zeide:

- Ik vreeze, Mevrouw de Markiezin! dat gij bezig zijt een naïf en onbedreven jong mensch in eenige groote intrigue te verwickelen; ik bidde u daarvan af te zien, want ik beschouw hem als een verbondsbroeder, totdat de uitkomst zal bewijzen, dat hij geen regt had tot het gedrag, dat hij tot hier toe heeft gehouden.

- Daar kan gansch geene sprake zijn van een onschuldig jong mensch, beschermd door Mijnheer de l'Espine, te verwickelen, in iets dat niet oorbaar zoude wezen, hernam de Markiezin ernstig; alleen kon datgene, wat ik met Mijnheer besprak, dienstig zijn, gewaande onschuld te ontmaskeren; en dit zeggende, zag ze met zooveel haat en bitterheid op Lucienne, die nu naast de Prinsessen Albertina en

Louise zat en zacht met de laatste sprak, dat zelfs de Landgraaf van Hessen, die achter de dames stond, dien blik opmerkte.

Snel en scherp antwoordde de l'Espine, zeker om alle verdenking van Lucienne af te weren: - Ik geloof met u, Mevrouw! dat deze jonge man niet *is*, wat hij schijnt; maar als het op een ontmaskeren gaat, geloof ik dat hier zoo veel te doen zal zijn, als op een Venetiaansch carnaval, en wees zo goed mij te waarschuwen, want als het zijn moet BEGIN IK; en zijn blik was zoo koud en dreigend, dat zij het hoofd boog en zeer getroffen zweeg; dat was buitendien noodig, want een kleine stoet was genaderd door de rechte laan: allen rigtten den blik derwaarts; er kwam eenige beweging onder de Heeren, die zich wat ter zijde schaarden; de dames, die gezeten waren, stonden op; de Koninginne-moeder kwam tot hen met hare vorstelijke bezoeksters. De drie Vorstinnen gingen op eene rij, Maria de Medicis in het midden, de Prinses van Oranje de regterhand gevende en den linkerarm geleund op dien van Elisabeth van Bohemen. In hun gevolg bevonden zich nu ook Mijnheer en Mevrouw Fabroni, de Markies de Sourdiac en Meester Gerard Honthorst; de laatste had zich aan dit gezelschap aangesloten op de volgende wijze. Toen hij zeker was van de wandeling der Koningin, had hij zich in haren weg geplaatst, en als hij verwacht had, werd hij terstond opgemerkt door de Prinses van Oranje, die hem toesprak, vele vragen deed, waarop hij den tact had zulke antwoorden te geven, die alle moeilijke kwestieën van het oogenblik in 't midden lieten, hetgeen

niet belette, dat Maria intusschen, zichtbaar onrust, hem aanzag, als smeekte zij hem goeden wil en bedachtzaamheid te leggen in zijne woorden; ten laatste zich niet meer meesteresse, brak zij voor eene wijle de orde van hare wandelrij, onder voorwendsel Honthorst de uitlegging te vragen van eene mythologische beeldengroep; en eens dáár met hem zamen, zeide zij zacht en haastig:

- Ik smEEK u, Mijnheer! geen woord omtrent het voorgevallene van dezen ochtend aan Mevrouw de Prinses, en nog minder aan de Koningin, bovenal het diepste geheim over het biljet van Koning Karel!

- Maar, Mevrouw! uwe Majesteit kon vreezen, dat ik zonder deze aanbeveling die geheimhouding niet zou hebben geoefend? hernam Honthorst, en dacht in zich zelve: 'mij zoo te wantrouwen, en mij toch een vertrouwen te schenken, als dat van dezen morgen, ziedaar zonderlinge roekeloosheid!' en tegelijk nam hij zijne kans waar, en zeide ernstig tot Maria:

- Mevrouw! vergeef mijne bekommerdheid, maar ik ben in groote zorg over den persoon van den jongen Diedrik; sinds uren heb ik hem niet gezien, noch weet waar hij zich onthoudt, en daar ik verantwoordelijk ben aan de zijnen voor alles wat hem hier overkomt, ben ik zeer in angst, dat zijne onervarenheid, of gebrek aan bekendheid met hofgewoonten hem in eenige ongelegenheid moge brengen, zoo niet hem de ongunst berokkenen van uwe Majesteit zelve.

- Wees gerust! van dat laatste is niets. Ik ben

in tegendeel zeer over hem voldaan, en zoek slechts de gelegenheid, hem op convenable wijze van mijne gunst en goede genegenheid blijken te geven.

Honthorst zuchtte diep; dat vreesde hij meer dan al het overige.

- Koninklijke vrouw! hij kan hierin voor zich zelve niet oordeelen; maar de hoogste gratie, die uwe Majesteit hem bewijzen kan, en die ik voor hem smeeke, is deze: hem hier op dit kasteel niet te doen vertoeven, maar hem, kan 't zijn nog heden, zijn afscheid te geven, en verder te laten vertrekken zoo als hij gekomen is zonder opzien te wekken.

Maria de Medicis begreep Honthorst volkomen; maar zij deed of zij zijne woorden geheel anders opvatte dan ze gemeend waren, en zij zeide:

- Wees zeker, dat wij zelve zoo groot belang stellen in zijnen persoon, dat wij hem met eene moederlijke zorg omringen. Hij behaagt zich hier; wij vinden smaak in zijne naïveteit, en waar hij zich aan eenig vergrijp tegen hofgebruiken mogt schuldig maken, zal mijn goede wil daar zijn, om zijne fouten te overzien!

En daarop zich met wat strakheid buigende, voegde Maria zich weêr bij de andere Vorstinnen.

- Neen, Koningin! neen, dat gaat niet aan! sprak Honthorst bij zich zelve, terwijl hij haar nazag, al hieldt ge werkelijk kroon, sceppter en al 't overige, daaraf gij nu slechts den hollen titel voert, ik zou 't u niet toestaan, een cordaten Hollandschen jongen tot een flikflooienden hovelinck om te tooveren, en hem door 't lokaas van zoete gunst, den angel in 't

al te weeke harte te steken, en dus meê te voeren naar uwe conveniëntie en naar al de luimen van eigenbaat en ijdelheid aan te trekken of af te stooten; zijn hart is te goed om dus gebroken te worden, zijn tijd te goed, om dus te zijn gesleten en misbruikt, en zijne afkomst te goed, al is hij geen edelman, om voor iemands zottebol of tijdverdrijf te strekken, ware 't ook eener Koningin! - Ik ben geen groot diplomaat! maar hier zal ik toch zien, of mijne slechte rondigheid in den strijd tegen vrouwelijke arglist niet ten leste verwinnaar wordt, en loopt de kans te zeer tegen, dan heb ik nog eene remedie, die afdoende is, schoon ik die om zijnentwil liefst op het uiterst zal appliceren.

Zoo voortpeinzende, ging hij met het hooge gezelschap voort, als het verlangen der Prinses was geweest, die hem zelfs niet lang aan zijn gepeins overliet, maar van tijd tot tijd zich naar hem omwendde en opmerkingen over kunst ontlokte, of aanmerkingen en vragen deed, die personen en zaken golden; welligt lag haar groot plan met de Oranjezaal in het huis ten Bosch haar toen reeds onbestemd voor den geest; 't is moeilijk te bepalen, maar zeker was hare grootsche kunstliefde reeds toen ten volle ontwikkeld, en het gesprek met Honthorst had dus voor haar meer aantrekkelijks, dan de hoofsche woorden, die zij met Maria te wisselen had.

Zoo waren ze dan aan de diergaarde gekomen, veelal het punt, waarheen de wandelingen der Koningin zich rigtten, waar zij gewoon was zich eene wijle te verpoezen en rust te nemen, zich te verlustigen in het aanschouwen der vreemde dieren, of

wel, onder dit voorwendsel, in hare overpeinzingen zich te verdiepen. Maria gaf dan gewoonlijk het sein tot een lossere en vrijere toon; zij ging zitten, men groepte zich om haar heen, of verwijderde zich naar willekeur; soms hield ze enkele dames met zich; soms toonde zij verlangen naar stille eenzaamheid, of ook wel knoopte zij eenig ernstig en geheimzinnig onderhoud aan met een enkel persoon, 't zij heer of dame; in één woord hier was men gewoon aan datgene wat Maria zich stellig voorgenomen had te doen, en wat dus geen aandacht zou gewekt hebben, Diedrik, dien zij daar als bij geval zou ontmoet hebben, toe te spreken.... en met hem eene van die gemakkelijke en natuurlijke zamenkomsten te hebben, als wel nooit zonder eenig opzien te geven, ten zij met bespieding en geheimzinnigheid, in de vertrekken zelve konden plaats hebben. Want ieder onzer lezers heeft hem geloofd, Maria de Medicis zelve was het, die onzen jeugdigen held eene afspraak had gegeven, die hem met zulk eene onverzettelijke halsstarrigheid aan de plaats boeide.

Ook kleurde hij van genoegen en voldoening, toen hij eindelijk de Koningin zag verschijnen, en niet alleen om den wille van haar bijzijn, maar ook omdat haar woord en hare toespraak voor hem getuigen zouden en hij die voldoening noodig had tegenover allen, voor wier oogen hij als een onmanierlijke grootspreker zou beschaamd staan, zoo niet als ruwe schender van alle vormen worden aangeklaagd, zoo de komst der Koningin hem niet regtvaardigde als hij wachtte.

En nu, de Koningin kwam wel, de Koningin

dacht zelfs wel om hem, zou hem zelfs wel hebben opgemerkt, al had hij zich niet, gelijk hij deed, een weinig stout naar voren gedrongen, en zich zoo dicht het zijn kon in hare nabijheid geplaatst; maar als wij begrijpen, de omstandigheden waren veranderd, de gelegenheid was volstrekt niet meer zoo, als Maria zich die voorgesteld had, en de tegenwoordigheid der vorstelijke bezoekers veranderde de verhouding zoo geheel, dat zij er nu niet aan denken kon te handelen, als zij van plan was geweest, en er zeker op rekende, dat Diedrik dezelfde berekening moest gemaakt hebben, en dit niet meer wachtte; maar Diedrik had ook zijne eigenliefde, ook zijn eigenbelang, en hij had zich dus van alle andere berekeningen ontslagen en daarbij hij had het niet eens meer in zijne magt zich bescheiden op den achtergrond te houden: de nieuwsgierigheid en de onwil der anderen drongen hem wel tot het tegendeel.

De l'Espine zeide hem zacht en wat ironisch: - Ziehier drie Vorstinnen! welke van deze is toch de dame die u afspraak heeft gegeven? uwe eere vordert werkelijk, dat zij zich uitspreekt, ware het ook door het zwakste teeken der herkenning!

De Landgraaf van Hessen sprak:

- Vriend! wij hebben u als onzen gelijke gehandeld en in ons gezelschap geduld tot nu toe; maar gij moet nu bewijs leveren, dat gij regt hebt hier onder ons te zijn; anders.... wordt het hoog tijd dat men u verwijdere.

Maar Diedrik, hoe weinig hij ook wist van hofétiquette, had toch genoeg gevoel van bescheidenheid

om de Koningin niet aan te spreken, al deed hij ook al het mogelijke en meer dan het strikt welvoegelijke om zich in het *licht* te stellen, en door haar aangesproken te worden.

Maar de onbescheidenheid werd hem gespaard op eene andere wijze, die ongelukkig geheel in zijn nadeel was. Prins Robert, die reeds eens voor *enfant terrible* had gespeeld, toen het zijne zuster gold, wist niet van meerder terughouding tegenover de Koningin, en vrij wild op Maria toegaande, zeide hij:

- Mevrouw! wees toch zoo goed ons te zeggen, of die Heer een Heer is of niet? hij zegt, dat hij regt heeft hier te wachten, heeft intusschen de Prinses Louise grof behandeld, met Mijnheer de l'Espine gevochten, tot deze bijkans door den leeuw werd verslonden, en staat nu daar, of er niets gebeurd is, en of hij zoo goed regt heeft als een ander, om hier onder ons te zijn!

Onder allen, die de knaap door deze brutale en naïve opsomming der feiten in een moeilijken toestand bragt, was de Koningin die, welke hij den meesten schrik aanjoeg, en die de minste kans had zich er goed uit te redden.

Ze had Diedrik niet willen toespreken, ze had hem niet willen zien, ze had, hem ziende, liefst de volslagendste onbekendheid met zijnen persoon voorgewend, zonder hem echter terug te wijzen, en nu was het aan haar, juist aan haar en wel ten overstaan van allen, voor wie zij de diepste geheimhouding noodig achtte, dat zij rekenschap geven moest van zijn persoon en van zijn dáár zijn.

Eene andere vrouw zou hier welligt zich door eene zachte list hebben gered: Maria de Medicis was voor afdoende hulpmiddelen, en zij was dapper, als wij reeds gezien hebben, zij wilde zich redden door eene vermetelheid.

- Van wien spreekt gij, mijn jonge Prins? vroeg zij., in 't rond ziende en de oogen half sluitende, als kon zij op die wijze alleen het begeerde voorwerp onder het gezigtspunt brengen.

- Van dezen man! van dezen hier, Mevrouw! riep Robert en zou Diedrik bij den arm genomen hebben, zoo hij dien had kunnen bereiken; maar de jonge man, die zich geen kwaad bewust was, trad met vrijmoedigheid vooruit, tot dicht bij de Koningin, en zag haar zelfs met eenige vastheid in de oogen, toen hij sprak:

- De jonge Prins heeft zich geenszins moeite te geven om mij uit te duiden; niemand heeft meer haast en meer behoefte dan ik, om door uwe Majesteit herkend en geregtvaardigd te worden.

- Het is.... maar.... mijn goede jonge man! ik kenne u niet! antwoordde Maria, die hoop had, dat hij, uit volkomen volgzaamheid aan haren wil, zich ook deze verloochening getroosten zou; ik weet dus niet welke regtvaardiging gij van mij begeert; alleen, zoo gij u op mij beroept, in hope dat ik u verontschuldigen zal en beschermen, waar gij onwillens tegen de vormen of de gebruiken van het hof hebt gezondigd, zoo wees gerust, gij zult u niet te vergeefs op mijne tusschenkomst beroepen hebben.

Als men zich herinnert, welke mengeling van indrukken en gewaarwordingen Diedrik van Maria had

ontvangen, hoe zijne burgerlijke fierheid zich *alleen* had gebogen voor de lijdende vrouw; welk eene som van geduld hij reeds voor haar had geoefend, en aan welke miskennis en vernedering hij zich om harentwil had onderworpen, dan begrijpen wij, dat de mate zijner verontwaardiging nu óervuld was, en dat de gloed van toorn hem op het voorhoofd steeg en uit de oogen flikkerde. Hoe brandde het hem op de lippen om tot haar te zeggen: - Ik ben de zoon van Geurt Adriaansz, een der fierste en onafhankelijkste mannen van deze Republiek, een van hen, die uw prinselijke gastheer zijne Meesters noemt; maar nog voelde zich de arme jonge man niet vrij genoeg van harte of liever van verbeelding, om dus plotseling met eene uitbarsting den toovercirkel te verbreken, waarin hij rondspartelde, en nog, nòg hoopte hij, dat alleen toevallige verstrooiing de Koningin dus had verbijsterd, zoodat hij zich bedwong en slechts met eenige bitterheid antwoordde:

- Wil u doch herinneren, groote Koningin! dat gij eene wijle aandacht hebt gegeven aan mijnen persoon, al is mijn eenvoudige naam u dan ontgaan; die naam is Diedrik, dezelfde Diedrik, die zich met Meester Honthorst te ochtend zamenvond in 't kabinet, waar uwe beeldtenis geconterfeit wordt...., en wien gij u verwaardigd hebt eene dienst te vragen!

- Ik herinner mij inderdaad, dat Meester Honthorst iemand met zich had, en het kan wezen, dat gij die persoon zijt geweest; het kan ook zijn, dat ik toen in uw bijzijn in 't algemeen een bevel heb gegeven, dat uw ijver als aan u gericht heeft opge-

vangen: ijver dien ik prijzen wil, maar die u toch gansch geen regt gaf tot onbezonnenheden!

- Onbezonnenheden! was mijn ernstig volharden om *hier* op uwe Majesteit te wachten, eene onbezonnenheid! zoo was het er geene van mij, en de Kolonel Douchant, die mij van uwentwege is komen spreken, heeft zich dan wel zonderling in zijnen last vergist, sprak Diedrik, en wilde meer zeggen; maar de stem stokte hem in de keel van ergernis, en hij moest zwijgen. De Kolonel Douchant kon niet aanwezig zijn; Maria wist het en zij zeide dus luid en vast:

- De Kolonel Douchant heeft zich zeker grootelijks vergist, indien hij u of iemand anders het regt heeft gegeven, zulken toon aan te nemen tegen eene Koningin.

De Prinses van Oranje begreep, dat dit tooneel niet langer kon duren en dat vooral, zoo Maria ongelijk had, iets dat zij begon te doorzien, het te meer zaak werd, haar voor verdere ophelderingen te behoeden; daarom zeide zij tot Maria: - Maar mij dunkt, Mevrouw! wij hebben onzen goeden vriend Meester Gerard Honthorst hier, en beter dan iemand is hij in staat met zich dezen jonkman te verstaan, en mogt daar schuld zijn aan diens zijde, daarvan uwe Majesteit later rekenschap te doen; en zonder 't antwoord af te wachten, zag zij om en wenkte Honthorst, die zoowel als de anderen alles had gehoord, maar beter begrepen, hoewel de minst goedwilligen voor Diedrik zich overtuigd hielden, dat er een geheim was tusschen de Koningin en dezen jonkman, dat zij niet goedgevond nu te openbaren.

Honthorst dan kwam schielijk toe op den wenk der Prinses, die hem zeide:

- Meester Honthorst! eilieve! die jonkman is ietwat verward, en vrij al te stout in zijne antwoorden aan de Koningin; er is gezegd dat hij u toebehoort, wees zoo goed hem weg te voeren; wij zullen u later over zijne zaak hooren en tot daar toe zult gij weldoen te zorgen, dat hij der Koningin niet weder onder de oogen komt.

- Uwe Doorluchtige Hoogheid zal stipt gehoorzaamd worden, zeide Honthorst, die was, waar hij wezen wilde, en die bijna een schalken blik op Diedrik wierp, terwijl hij zich bij hem voegde en zijnen arm nam. Maar de jonge Amsterdammer had alle geduld en alle matiging verloren onder zooveel onbillijkheid, als waarvan hij zich slagtoffer vond, en hij riep luid en vast:

- In 't eind ik wil niet, ik wil niet van hier gaan voordat mij regt is geschied. Mevrouw de Prinses zal mij regt doen zoo zij mij hoort; en hij ontworstelde zich aan den smeekenden drang van Honthorst, en wilde zich nederwerpen voor de voeten der Prinses, die reeds een der heeren een bevel had gegeven bij zijn eerste teeken van wederstand.

- Eene dame, Mevrouw! heeft mij hier bescheiden, en die dame was - de Koningin, riep Diedrik met vuur.

- Neen, mijn jonge vriend! gij vergist u, die dame was ik! het was Mevrouw de Sourdiac, die dit zeide, terwijl zij vooruittrad.

- Gij, Mevrouw! gij! en wat wenschet gij dan van mij?....

- Een page moet het u reeds gezegd hebben.

- De page! ja! de page kwam van u, dat begrijpe ik! maar de Kolonel Douchant?

- Die kwam ook van mij; en niet waar! nu begrijpt gij alles?

- Neen, Mevrouw! maar... nu schijnt de misleiding mij zoo boos, dat...

Het werd Diedrik niet vergund uit te spreken; een onderbevelhebber van het vendel voetvolk, dat het kasteel bewaakte, was hem genaderd met een paar manschappen, die op zijnen wenk zwijgend Diedrik in hun midden namen, en ondanks zijnen tegenstand, dien Honthorst met smeekende gebaren bezwoer, hem met zich voerden.

Maria de Medicis was bijna zoo verslagen als Diedrik zelf, zij was er verre af zulke uitkomst gewacht te hebben; alleen was zij ten einde raad, en had zich zelve toch niet kunnen blootgeven.

Amalia van Solms was gekrenkt en ontstemd over deze stoornis; en alle overige personen van 't hof voelden zich eenigzins gehinderd, verschrikt of verlegen; allen brandden van eene nieuwsgierigheid, die zij niet zagen bevredigen, en ieder was dus gelukkig en tevreden, dat de Koningin een eind maakte aan de spanning, door op te staan, met het voorstel om terug te wandelen naar 't kasteel.

De l'Espine, die altijd gezwegen had, maar te scherper had opgelet, zeide twee woorden zacht tot Louise, en voegde zich daarop bij Mevrouw de Sourdiac, wie hij influisterde: - Dat is eene schuinsche zaak, Mevrouw de Markiezin! en gij zijt mij vele ophelderingen schuldig.

- Ik zal u die geven, Heer Ridder! en gij zult tevreden zijn, sprak zij zacht.

- Zoo wil ik hopen, en haar den arm biedende, wandelde hij met haar voort tot bij den rand van een grooten vijver, waar wij hen straks zullen opzoeken.

Lucienne d'Arcy had niet zonder medegevoel den toestand van Diedrik kunnen aanzien; zij begreep dat hem onrecht geschiedde, op welke wijze dan ook: - De arme jonge man, wij moeten een goed woord voor hem doen! sprak zij tot Willem van Hessen, die, verheugd over de zamenvoeging van het *wij*, vrolijk toestemde, en haar wilde wegvoeren; maar Monsignor Fabroni stelde zich tusschen hen, en nam Lucienne's arm, terwijl hij zeide: - Met uw verlof, Monseigneur! ik heb met mijne pupil te spreken. De jonge Vorst ging zwaarmoedig en verdrietig zijnen arm bieden aan Louise van Bohemen, die zijn geleide zuchtend aannam; Prins Robert sprong dit paar na. Honthorst scheen minder dan iemand smartelijk getroffen door het lot van zijnen leerling. Hij hield zich overtuigd dat zijn patiënt volkomen genezen was, en ware de kuur wat ruw en hard, vader Geurt Adriaansz zou er te rustiger zoon om thuis krijgen; dacht hij; die inhechtenisneming is zoo groot een bezwaar niet: een paar woorden, die ik straks rigten ga tot de Prinses, en hij is vrij: beter in krijgsmans handen, dan in die van listige vrouwen, Koninginnen of Markiezinnen, wie het dan ook zijn mogen!